

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 6

BEOGRAD 1937 GODINE

KNJIGA 2

XXXVI REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 8 MARTA 1937 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNİK

STEVAN ĆIRIĆ

SEKRETAR

DRAGOMIR STOJADINOVIĆ

Prisutni g. g. Ministri: Ministar pravde **dr. Nikola Subotić**; Ministar finansija **Dušan Letica**; Ministar bez portfelja **dr. Miho Krek**; Ministar bez portfelja **Vojislav V. Đorđević**; Ministar fizičkog vaspitanja naroda i zastupnik Ministra šuma i rudnika **dr. Josip Rogić**.

POČETAK U 9,25 ČASOVA

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XXXV redovnog sastanka;

2 — Saopštenje zakonskog predloga Petra Stojisljevića i drugova, narodnih poslanika, o nadlugarima, lugarima i njihovim pomoćnicima opština, opštinskih odlomaka i sela na kraškom području Zetske, Primorske i Savske banovine.

Govornici: Vojislav Lazić (primedba na zapisnik), sekretar Dragomir Stojadinović, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić.

Dnevni red: Nastavak pretresa u pojedinostima izveštaja Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom Finansijskog zakona za 1937/38 godinu. —

1 — Nastavak pretresa i usvajanje budžeta rashoda — XV razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika.

Govornici: Jovan Arandelović, izvestilac manjine Ivan Mohorič, zamenik izvestioca većine sekretar Narodne skupštine Dragomir Stojadinović, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić.

2 — Pretres i usvajanje budžeta rashoda — XVIII razdeo — Budžetski rezervni krediti.

Govornici: Zamenik izvestioca većine sekretar Narodne skupštine Dragomir Stojadinović, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić.

3 — Pretres i usvajanje budžeta Državnih prihoda.

Govornici: Radisav Vučetić, izvestilac manjine Ivan Mohorič, Vojislav Lazić (u ime grupe Nezavisnog kluba), izvesti-

lac većine dr. Časlav Nikitović, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić (pet puta).

— Saopštenje da Ministar finansija podnosi Narodnoj skupštini izmene i dopune u predlogu Finansijskog zakona za 1937/38 godinu.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, imam čast otvoriti XXXVI redovni sastanak Narodne skupštine. Molim gospodina sekretara da izvoli pročitati zapisnik XXXV redovnog sastanka.

Sekretar Dragomir Stojadinović pročita zapisnik XXXV redovnog sastanka.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima li ko od gospode narodnih poslanika kakvu primedbu na zapisnik? (**Vojislav Lazić:** Molim za reč.)

Ima reč narodni poslanik g. Vojislav Lazić.

Војислав Лазих: Господо народни посланици, записник није добар и није добро написан зато што седница није текла овако како је у записнику написано. Закључак скупштинске седнице г. Потпретседник Чвркић није извршио онако како то наш Пословник прописује. По § 47 Закона о пословном реду у Народној скупштини седнице Народне скупштине закључује Претседник са њеним пристанком објавивши дневни ред наредне седнице. Дан и сат идуће седнице одређује Претседник или на крају седнице или писменим путем.

Г. Потпретседник Чвркић није тражио приста-
нак од Народне скупштине да закључи седницу
(Гласови на десници: То није тачно! — Гласови на

левици: Тачно је! — Граја) Г. Потпретседник Чвркић, пошто је већ била завршена дискусија о буџету Министарства шума и пошто је видео да је опозиција у већини, а да је владина странка у мањини, и да ће због тога буџет Министарства шума бити оборен, — он је нашао за сходно, као на неком партиском збору, да каже: — Ову седницу закључујем, а другу заказујем за 9 сати, — не упутивши претходно питање Народној скупштини да ли она пристаје да се седница закључи јер ми, кад смо већ седели целу ноћ, имали смо воље да тај буџет и изгласамо. (Протести на десници). Јесте, господо, тако је било, али ви сте били у мањини и г. Потпретседник, да би спасао овај буџет и спасао владину већину због њеног нерада, он је закључио седницу. (Одобравање на левици).

Pretsednik Stevan Ćirić: Има рећ г. секретар да се изјасни да ли prima ovu primedbu г. Lazića на записник.

Sekretar Dragomir Stojadinović: Izjavljuјem, gospodo, da primedbu г. Lazića не могу primiti, pošto је записник тачно састављен према Закону о пословном реду у Народној скупштини, а ток седнице приказан је онако како је стварно текло.

У исто време ја бих, макар и у своје лично име, хтео да одбијем приговор г. Lazića да се он бори противу нерада Народне скупштине, јер ако ова Народна скупштина није показала да ради, радећи и данју и ноћу, ја не знам која је онда то показала.

Pretsednik Stevan Ćirić: Pošto г. секретар не prima ovu primedbu на записник, то има о томе да рећи Народна скупштина. Gospoda народни посланици који primaју primedbu г. Vojislava Lazića на записник, нека изволе седети, а gospoda који не primaју primedbu г. Lazića, нека изволе устати. (Већина устаје). Objavljuјem да primedba г. Lazića није primljena, и да је записник усвојен онако како га је г. секретар прочитао.

Изволите чути један законски предлог, за који се тражи hitnost.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): G. Stojislavljević Petar i drugovi, narodni poslanici, podnose Narodnoj skupštini на решење предлог закона о надлугарима, лугарима и њиховим помоћницима — општина, општинских одломака и села на крашском подручју Зетске, Приморске и Савске бановине, и траже да се огласи за hitan. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Po § 63 Zakona о пословном реду у Народној скупштини има рећ народни посланик г. Stojislavljević, да образложи hitnost svoga zakonskog predloga. (Glasovi: On nije ovde!) Pošto народни посланик г. Stojislavljević није ту, то не можемо тражити од Кралјевске владе да се изјасни о hitnosti toga predloga, јер није чула његово образложење. То ћемо учинити, према томе, други пут.

Прелазимо, gospodo, на дневни ред: Nastavak pretresa о појединостима извештаја Финансиског одбора о предлогу буџета државних rashoda и прихода са предлогом Финансиског закона за 1937/38 godinu и то на produženje pretresa о појединостима predloga budžeta rashoda — XV razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika.

Рећ има народни посланик г. Јован Аранделовић.

Јован Аранделовић: Господо народни посланици, у прошлом Финансиском закону Министарства шума и рудника добио је овлашћење у чл. 82 тач. 8, које гласи: „Да по одобрењу Министарског савета може у изузетним случајевима, када то при-

вредне прилике захтевају, појединим селима или општинама уступати у својину део државне шуме. Решења се имају донети до краја јула 1936 године.”

Овакво овлашћење г. Министарства шума и рудника имао је и у буџетској 1935/36 години. Грађани села Мокре, Дивљана, Горње и Доње Коритнице Среза белопаланачког поднели су молбе децембра 1935 године, и на основи поменутог овлашћења молбили да им се од државне шуме Сува Планина подели извесан део, јер су, према насељености, оскудни у шуми. Г. Министарства шума и рудника, 20 марта 1936 године, својим решењем одбија ова села и њихове молбе. То решење г. Министра саопштено је интересованима крајем маја 1936 године. Међутим, после два месеца по том саопштењу, г. Министарства шума и рудника доноси друго решење за Министарски савет, и по том решењу државна шума у Сувој Планини дели се на села Среза нишког и Среза лужничког, док села Среза белопаланачког, која се граниче са државном шумом, коју су уживали и за време Турака, где су напасали своју стоку и где се користе сада једино у тој државној шуми, та села г. Министарства шума и рудника изоставио је ваљда зато што су њихове молбе биле одбијене и враћене. Овде је, господо, учињена једна случајна грешка од стране г. Министра шума и рудника и ја сматрам да би ту грешку г. Министарства могао да исправи; зато сам Финансиском одбору поднео један амандман овакве садржине:

„Решење Министарског савета Бр. 616 од 27 јула 1936 године, тачка 31, донето на основу Финансиског закона чл. 82 тач. 8 за 1936/37 godinu, које се односи на уступање државне шуме и пањњака Суве Планине селима Семчи и Малом Вртопу протеже се и на села Мокру, Дивљану и Доњу Коритницу, тако да се уступа у својину Мокри 60 хектара, Дивљани 15 хектара и Доњој Коритници 25 хектара државне шуме.”

Овај је амандман, господо, г. Министарства финансија примио, остало је само да се с њим сложи још и г. Министарства шума и рудника. Како је селима Семчи и Малом Вртопу остало 600 хектара шуме која је уступљена овим решењем Министра шума и рудника, сматрам да би ову исправку г. Министарства шума и рудника требао да прими и да овај амандман прихвати. Зато молим Народну скупштину и г. Министра шума и рудника да се овим амандманом још данас позабаве и да овај амандман приме и унесу у Финансиски закон. Изјављујем да ћу гласати за буџет. (Пљескање код већине).

Pretsednik Stevan Ćirić: Рећ има извештај мањине народни посланик г. Ivan Mohorić.

Izvestilac manjine Ivan Mohorić: Gospodo narodni poslanici, manjina у Финансиском одбору у своје извештају изнела је своје погледе на политику resora šuma i rudnika. Ми овде видимо да се иде у investicije без dovoljnog plana, naročito без jednog sistematskog plana, tako да се proširuje на primer železara у Zenici а да се nije prethodno podigla visoka peć у Ljubiji, odnosno proširio Vareš на jedan način да би се osigurala proizvodnja one sirovine koja treba да се производи у земљи. Ми сматрамо да кућу треба graditi од temelja а не од krova. Danas је Zenica došla до saznanja да neće moći да koristi Varešku rudu јер садржи mnogo sumpora са kojim не може да се производи kvalitetni čelik, да је морала да се bazira на ljubijskoј rudi коју мора преко

Prijedora i Sunje glavnom prugom od Bosanskog Broda pa onda uskotračnom da prevozi. Gospodo, ako se bazira proizvodnja našeg kvalitetnog gvožđa na ljubijskoj rudi, onda ako se ista podiže treba da se podiže onde gde je ruda a ne na drugom mestu. Tako stvar sada izgleda kao da nije do kraja proučena, nego da se prosto uzeo jedan projekat koji su izradili strani inženjeri i to ne najpovoljniji projekat, jer, gospodo, vama je poznato da je projekat Vitkovića povoljniji i mi reskiramo danas da će opet iz toga da izbije jednog dana jedna afera, da će se istraživati, koja je od tih ponuda bila najpovoljnija.

Mi vidimo osim toga da se u tom resoru sprema jedna Uredba za sanaciju Bratinske blagajne. Gospodo, ova uredba sprema se, koliko je meni poznato, na jedan način da se želi uvesti za Dravsku banovinu jedna naročita dažbina koju neće plaćati drugi ugljevi, nego samo onaj iz Dravske banovine.

Ja smatram da je ovakav postupak u jednoj zajedničkoj državi nemoguć, da se za ljubav „Trepče“, Bora ili koga drugog, gde se za rafineriju bakra daju veće koncesije i olakšice nego je ceo ovaj iznos investicija, ja smatram da je to jedna politika koja ide na suhu štetu državne kase. Ja se sa takvom politikom ne mogu složiti.

I u pogledu šuma ne samo što danas državne šume, koje predstavljaju 50% od celokupnih šuma u našoj zemlji, ne daju nikakav prinos, nego, naprotiv, za njihovu eksploataciju mi vidimo ovlašćenje u Finansiskom zakonu da se uzima državi novac, iz državne blagajne kao beskamatni zajam za obrtni kapital državnih šumskih preduzeća.

Gospodo, danas državna velika preduzeća uopšte ne polažu nikakav račun. „Šipad“ ranije je bio jedno akcionarsko preduzeće, i zbog velikog deficita ukinuto je kao akcionarsko društvo i danas nema nikoga ko polaže račune. I mi u sklopu završnog računa ne dobijamo nikakav pregled o tome, kakvo je gazdovanje u tim državnim preduzećima.

Sve su to razlozi, gospodo, koje je manjina istakla i koji dovode manjinu do toga da mora glasati protiv ovoga budžeta. (Pljeskanje na levici).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je lista govornika iscrpna to je pretres u pojedinostima predloga budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika završen. Prelazimo na glasanje. Glasaće se po partijama sedenjem i ustajanjem. Gospoda narodni poslanici koji primaju pročitane partije izvoleće sedeti, a koji ne primaju izvoleće ustati. Molim gospodina izvestioca da izvoli pročitati partiju 897 (Glasovi: Izvestilac nije tu.) Pošto g. izvestilac nije prisutan pročitaće predložene partije i amandmane sekretar g. Dragomir Stojadinović.

Sekretar Dragomir Stojadinović pročitava partiju 897.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitati partiju 897? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem da je pročitana partija 897 većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 898.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila sve

partije predloga budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika od partije 898 do partije 927j zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti partiju 927k (nova).

Sekretar Dragomir Stojadinović pročitava partiju 927k (nova) koja glasi:

XV RAZDEO — MINISTARSTVO ŠUMA I RUDNIKA

GLAVA CXXIIIa — VRHOVNI ŠUMSKI NADZOR

Redovni rashodi

B. Materijalni rashodi

Part. Poz.		
927k	(Nova) Pomoć Središnjem savezu lovačkih udruženja Kraljevine Jugoslavije u Beogradu za sve troškove oko učestvovanja naše države na internacionalnoj lovačkoj izložbi u Berlinu u 1937 godini	+ 300.000.—
Svega gl. CXXIIIa, povećati sa		+ 300.000.—

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitati partiju 927k? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem da je pročitana partija 927k većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 928.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila sve partije predloga budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika od partije 928 do partije 938 č zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti partiju 938 u sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade.

Sekretar Dragomir Stojadinović pročitava partiju 938 u sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade koji glasi:

GLAVA CXXIV — BANSKE UPRAVE

Redovni rashodi

B. Materijalni rashodi

Part. Poz.		
938u	Za isplatu svih vrsta državnih i samoupravnih dažbina:	
	Subpoz. pod g) Direkcija šuma u Sarajevu, smanjiti sa	—100.000.—
	Subpoz. pod d) Direkcija šuma — Banja Luka, smanjiti sa	—200.000.— —300.000.—
Svega gl. CXXIV, smanjiti sa		—300.000.—

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitati partiju 938 u sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem da je pročitana partija 938 u sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 938 f.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila

sve partije predloga budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika od partije 938 f do partije 950 i zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je predlog budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika po svima partijama pojedinačno primljen, objavljujem da je ceo predlog budžeta rashoda XV Razdeo — Ministarstvo šuma i rudnika primljen. (Burno pljeskanje).

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: na pretres u pojedinostima predloga budžeta rashoda XVIII Razdeo — Budžetski rezervni krediti.

Reč ima narodni poslanik g. Vasilj Kostić. (*Vasilj Kostić:* Ja odustajem od reči). Pošto je poslanik g. Kostić odustao od reči, to je lista govornika iscrpena. Prelazimo na glasanje. Glasace se po partijama sedenjem i ustajanjem. Gospoda narodni poslanici koji primaju pročitane partije izvoleće sedeti, a koji ne primaju izvoleće ustati. Molim gospodina sekretara da izvoli pročitati partiju 1031.

Sekretar Dragomir Stojadinović pročita partiju 1031.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitatu partiju 1031. (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju, neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem da je pročitana partija 1031 većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 1032.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji, u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila u pojedinostima partije 1032 i 1033 predloga budžeta rashoda XVIII Razdeo — Budžetski rezervni krediti. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je predlog budžeta rashoda XVIII Razdeo — Budžetski rezervni krediti po svima partijama pojedinačno primljen, objavljujem, da je ceo predlog budžeta rashoda XVIII Razdeo — Budžetski rezervni krediti primljen. (Burno pljeskanje).

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: na pretres razdela Državni prihodi.

Reč ima narodni poslanik Radisav Vučetić.

Radisav Vучетић: Gospodo narodni poslanici, ova Narodna skupština većinom glasova odobrila je buџet државних расхода у износу скоро од 11 милијарди динара и сад се пред нама налази буџет прихода, који, разумљиво, исто толико износи.

Gospodo, било је лако и можда су се морали одобрити буџетски расходи у толиком износу, али сад треба да видимо ко све треба да сноси тај терет и чија кеса треба то да плати. Gospodo, сасвим је разумљиво да треба да плати народ, који ми претстављамо у овоме Дому. Кад је већ тако, онда морамо да анализирамо ове приходе те да видимо да ли су ти приходи правилно подељени на све народне слојеве или нису.

Ја, господо, одмах морам рећи, да ту постоји једна неправда.

Непосредни порези су повећани са 162 милиона динара, и ти су непосредни порези на земљарину, кућарину и т. д. На саму земљарину повећање је 10 милиона динара.

Ја сам прошле године код буџета Министарства финансија тврдио, да земљарина према да-

нашњим ценама земљорадничких производа не даје скоро никакав чист приход. То тврдим и сада, и прошле године сам тражио, да се тај приход на земљарину, ако није могуће да се сасвим брише, а оно барем да се за половину смањи. Међутим дошло је повећање од 10 милиона динара.

Сем тога, господо ..... (Жагор и граја).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, molim vas, da osobito danas budete mirni, jer je danas akustika — kao što ste приметили — vrlo rdava. Ja sam zamolio naše tehničke stručnjake da dodu i da uredе stvar, da vidimo, зашто се не чује у дворани. Ја са овога места не чујем ни једну рећ господина govornika. Ја чујем само galamu, неку јеку и одјек. Ја вас molim, да budete mirni, да barem у неколико možemo razumeti govornike.

Radisav Vучетић (наставља): Посредни порези, господо, повећани су за 277 милиона динара. Ко плаћа те посредне порезе? Те посредне порезе највише плаћа наш сељак у виду разних царина, разних трошарина и т. д. Према томе хоћу да подвучем то, да је баш овде у државном буџету прихода највећа жртва опет наш сељак, наша најмногобројнија класа. (*Војислав Лазић:* Тако је! — Одобравање и плескање на левици. — *Мита Димитријевић:* Према томе гласаћеш против!)

Наши монополи, господо, према овом предвиђеном прорачуну прихода дају 2 милијарде динара. А шта су, господо, монополи? Монополи су дуван, со, гас и т. д. А ко то троши, господо? Опет најшири наши слојеви, наш сељак.

Ја мислим, господо, да је крајње време да се о томе поведе рачуна. Мислим, ако је у једној држави као год у једном друштву добро, да то добро сви осећамо, а ако је тешко, да тај терет сви осећамо. (Узвици: Тако је!)

Међутим, господо, како су приходи распоредени, приходи који се имају убрати од народа, изгледа ми да тако није, да највише терета осећа наш сељак. (*Анте Ковач:* Па кад тако говориш, хајде у опозицију!)

Мени изгледа, како је платежна моћ нашега сељака из дана у дан све мања, како сељак све више — тако рећи — осећа се неспособним да плаћа, ја мислим, да ће се овај буџет државних прихода тешко реализовати. Због тога ја чиним апел на Краљевску владу и чиним апел на све вас, да се престане са тим оптерећењем наших најширих народних слојева, ако хоћемо да буде социјални мир у овој земљи, и да се народ осећа подједнак у својој земљи. (Опште одобравање и плескање).

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima izvestilac manjine Finansiskog odbora g. Ivan Mohorić.

Izvestilac manjine Ivan Mohorić: Gospodo narodni poslanici, veoma je teško opredeliti se за glasanje kod ovoga razdela prihoda, pre nego što smo videli kakvog mačka nama donosi Vlada u vreći Finansiskog zakona.

Gospodo, mi smo čuli da ima nekih 400 Vladinih amandmana. Mi znamo за sudbinu poslaničkih amandmana. Oni idu u korpu. Ali šta je sadržina ovih 400 Vladinih amandmana. To se do ovoga momenta krije od nas. Mi ne znamo koliko ima tu čuda i iznenađenja, koliko ima tu eventualno kamufliranih novih fiskalnih dažbina, koje treba da doprinesu, da se ostvari povećani budžet prihoda. Mi bi imali jasniju

sliku, da se postupa na normalan, prirodan način, da se prvo iznesu pred nas amandmani ka Finansiskom zakonu, pa kad vidimo jasno sliku, onda možemo da ocenimo da li su ovi prihodi, koji se ovde predviđaju ostvarljivi ili neostvarljivi.

Gospodo, ja sam u Finansiskom odboru cifarski detaljno specificirao i iznosio da ova Vlada, od kako je došla u 1935 godini pa sve do danas, da je ukupno nategla poreski šraf za preko 1 milijardu dinara. Ako uporedite poslednji glavni završni račun i sadašnje budžetske preliminarne, za koje Vlada tvrdi da su ostvarljivi, a ona će nastojati da 100% ostvari, onda vidite da je to jedna krupna regresija na ledima poreskih obveznika. Ako pomislite da je zanatstvo od 1935/36 poboljšalo svoj celokupan nacionalni prihod za 79 miliona, a ovde se tečevina povećava za 30 miliona, već vidite kakva je disproporcija između opterećenja i između poboljšanja situacije u privredi. Ja ću ovde da vam citiram kako izgleda na terenu taj optimizam o poboljšanju prilika u privredi, da citiram pretstavku, koju su zanatlije Dravske banovine uputili Finansijskoj direkciji u Ljubljani.

„Gospodarska stiska poslednjih 7 let je popolnoma izčrpala našega obrtnika. Obrtniški stan v Sloveniji pripada po svoji strukturi v vrste srednjega stanu. Ali gospodarske prilike so ga pritiskale tako nizko, da ne more biti govora o nekdanjem blagostanju, ki ga je uživalo obrtništvo. Danes je marsikateri samostojen obrtnik mnogo na slabšem, kot katerikoli delavec, ki ima vsaj skromno zaposlitev. Prav veliko je število onih brezposelnih obrtnikov, ki si morajo iskati zaslužek za sebe in svojo družino v priložnostnem težaškem zaposlenju in biti navezani na javno pomoč in podporo. Še več je takih, ki svojo revščino ob vseh pomilovanja vrednih težavah prikrivajo ter životarijo in stradajo.

Vzroke bede in propasti našega obrtniškega stanu je treba pred vsem iskati v nepovoljnih gospodarskih razmerah. Jedro vsega pa leži v prenasičeni potrebi rokodelskih delavnic. Skoro vsak, ki je imel nekoliko imovine se je skušal osamosvojiti. Čim pa je izčrpal raspoložljiva sredstva, ob strani velike konkurence, ki je žal le prerada še nelojalna, tedaj se je zadolžil in danes ni več kos svojim obveznostim, ki bi jih v normalnih razmerah z lahkoto kril. Z uveljavljenjem kmečke zaščite je pa izgubil naš podeželski obrtnik svojega največjega konzumenta. Odprti so ostali neplačani računi kmeta-naročnika. Izostala so nova naročila in kar je bilo potrebnih rokodelskih del na kmetiji jih je prevzel šušmar.

Šušmarstvo se je zlasti zadnja leta močno razpaslo. Kupna moč je silno padla, vsled različnih redukcij uradniških in delavskih plač. Cene surovinam so ostale na isti višini, če že niso povečane. Konzument obrtniških del ne more tolmačiti pravilno njihove cene. Splošno se smatra vsako delo za pretirano drago, ne jemlje se v poštev velika režijska, ki jo nosi obrtnik v obliki ogromnih javnih in socialnih dajatev, mnogo previsoke cene za pogonsko silo, težke kreditne zmožnosti itd. Pri vsemu temu se pa ne jemlje niti malo v obzir dejstvo, da kljub težavam in brigam, ki jih danes nosi za svoj vsakdanji obstoj naš obrtnik še iz daleka niti malo ni preskrbljen za svojo starost, bolezen ali smrt. Žalostno je dejstvo, da mora propasti vsa obrtniška družina, ako izgubi po nesreči svojega rednika. Obrtniku je pa usojeno, da se do konca dni svojega življenja ubija v potu svojega obraza za skromno dobrino svojega življenja.

Te okolnosti so dovedle marsikaterega obrtnika do obupa, mnogo jih je bilo, ki niso mogli najti drugega izhoda kot da, so odložili svoj obrtni list in obrtujejo še dalje nelegalnim potom, obvarovani vsaj pred javnimi in socialnimi dajatvami. V tem tiči tudi glavni vzrok, da se število legalnega obrtništva leto za letom krči. Kolikor pa je še legalno izvršujočih obrtov, so le z redkimi izjemami pridobitni v pravem pomenu besede.

Sreča v nesreči pri našem obrtniku je tudi dejstvo, da ogromna večina naših obrtnikov kmetuje. Skromna kmečka posestva donajajo vsaj toliko, kolikor se rabi za preživljanje, v času ko pa ni dela na polju pa ta mali človek prime za rokodelsko delo. Ali prav iz tega razloga izgublja na ceni rokodelski izdelek, ki se prodaja za bagatelo največkrat pod ceno, da z izkupičkom ni krita niti minimalna dnevna mezda. Glavno je pač, da se pride vsaj do nekaj denarja.

Poslovno leto 1936 ni prineslo med obrtništvo prav nikakega izboljšanja, dasi se mnogo govori o veliki delavnosti. Mogoče je samo to, da je bilo nekoliko več povpraševanja za rokodelska dela, vendar delal je tisti, ki je prevzel naročilo po najnižji ceni od vseh ponudnikov, ki jih je vedno veliko število tudi za najmanjše rokodelsko delo.

Ko se govori o obrtništvu, je pri oceni njegovega čistega dohodka potrebno ločiti sledeče glavne kategorije:

1 — obrtnika v mestu in obrtnika na deželi po njegovi zaposlitvi ter zopet,

2 — obrtnika z večjimi režijskimi obvezami v mestu in obrtnika, ki so mu podani le lažji življenski pogoji. Dočim je podeželski obrtnik zaposlen po največ s poljskimi deli, mora obrtnik v mestu počivati ko ni naročil, živeti pa kljub temu mora.

Prezreti se tudi ne sme občutne konkurence veleindustrijskih podjetij, ki posegajo s svojimi izdelki v vrste naših rokodelskih del. Naša oblačilna obrt: čevljarji in krojači so utrpeli vsled tega neprecenljivo škodo in je v njih vrstah nastopilo splošno obubožanje, da je naravnost čudno, da morejo kljubovati s svojim samostojnim izvrševanjem obrti, ki jih vodi v heizogiben propad. Zaslužek teh dveh obrti je v splošnem pod minimalo njegove eksistence. Vzdrži se na površju le zato, ker živi v skupnem gospodinjstvu s svojo družino in sorodniki. Krojači, ki izvršujejo dela za konfekcije morajo delati za skrajno nizko ceno, ki ni zодostna, da krije življenske potrebe. Cena izgotovljenim izdelkom je padla na nivo srednje pomočniške mezde, tako, da je krojač, ki zaposluje pomočnika in nima od njega nobenega dohodka zadovoljen, da krije obveznosti do pomočnika. Veliko so prizadeti tudi radi rezonske zaposlitve, ki traja, povprečno samo 4—6 mesecev letno.

Čevljarjem nedostaja novih naročil. Kreditno popolnoma izčrpani s prav redkimi izjemami, si ne morejo zagotoviti zaloge, ki bi ugajala razvajenim zahtevam konzumenta. Zadovoljiti se morajo s popravili, za kar se pa radi splošnega pomankanja gotovine, tudi mnogo štedi in težko plačuje.

Šiviljska obrt se težko bori s konkurenco hišnih šivilj. Novih naročil je bilo v preteklem letu iz poznanih razlogov zelo malo. Plačila za dela so skromno odmerjena. Za delo ene obleke, ki potrebuje časa 3—4 dni se je plačevalo povprečno od 60—90 din. Ponajveč se poslužuje publika preoblikovanja

oblek, ki se tudi do štirikrat predelujejo. Taka dela so slabo plačana. Boljši krogi si najamejo krojača, krojačico ali šiviljo v hišo, kjer dela od 12—14 ur dnevno za hrano in v najboljšem slučaju za 20 din. dnevne plače.

Modistinje se ukvarjajo z enakimi težavami, težko pa so še prizadete pri plačevanju luksuznega davka in davka na poslovni promet.

V frizerski stroki vlada prenapoljenost podjetij. Iz tega razloga je zaposlitev zelo slaba, zaslužek pa komaj tolikšen, da se krije najemnina. Vsled konkurence številnih obrtov se razvija nereelno tekmovanje z znižanjem cen.

Lesna stroka se še ni popravila od posledic sankcij. Pohištvni mizarji so bili v preteklem letu še prilično zaposleni, a to ne radi naročil pač pa radi podjetnosti obrtnikov. Kdor koji je zmožgel je nabavil nekoliko lesa ter se izdelal par pohištvnih komadov za zalogo. Toda tudi v tej stroki se čuti močno obubožanje, istotako kot pri slojih, ki so konzumenti mizarških del. Uradnik in kmet, ki sta si svoječasno poskrbela čim lepšo stanovanjsko opremo si ravnotako kot ostali nižji sloji zadovolje s cenanim pohištvom iz mehkega lesa, pri katerem obrtnik ne more iskati pravega zaslužka. Mnogo morajo dobavljati na upanje, kjer pa je plačilo po večini zelo dvomljivo.

Stavbeni mizarji so zaposleni samo sezonsko. Tudi med njimi je konkurenca zelo velika ter jo le malo kdo prenese. Stavbni izdelki iz lesa so se v preteklem letu morali dobavljati po najnižji ceni, ki je notirala kdajkoli v teh predmetih. Mizarji v mestih so pri tem še bolj občutili konkurenco podeželskega podjetnika, ki je bil vedno bolj konkurence zmožen, ker je imel cenejšo delovno moč in pogonsko silo. Propadanje te strokē je vedno hujsje ter imamo mnogo slučajev, ko legalni obrtnik hodi na delo v večje obrate in zadruge, kjer se mora zadovoljiti s skromno plačo po 4 din. na uro, pri tem pa staviti svoje obrtne pravice takim podjetjem na razpolago.

Kolarji občutijo pred vsem kmetovo stisko. Njih nekdanji močni odjemalci izdelujejo po deželi vsa kolarska dela sami brez kvalificiranih ljudi.

V kovinski stroki ni izgleda za nobeno izboljšanje. Kovačem je odpalo mnogo dela vsled mehaniziranja obratov in avtomobilizma. Ostala kovaška dela in podkovanja se izvršujejo le v nujnih neodložljivih primerih po skrajno nizkih cenah. V kolikor je teh del, je zopet velika težava s plačilom. Močno se občuti v kovinski stroki nazadovanje obratov. Novi se le redko ustanovljajo, obstoječi pa ustavljajo, ker ni zaslužka. Med ključavničarji in kleparji vlada velika skrb in obup. Nabava surovin, ki so izredno drage otežujejo vsako večjo podjetnost. Danes niso redki primeri, da si naročnik sam oskrbi potrebno železo, ter daje isto v obdelovanje ključavničarju in kleparju. Medsebojna konkurenca je onemogočila tudi najmanjši zaslužek, pridržuje se še šušmarstvo, ker se v svojem prostem času bavi s tem rokodelstvom mnogo uslužbencev državnih in samoupravnih teles. Radi draginje surovin v tej stroki se opuščja vedno bolj tudi najnujnejše izdelke ter se iste nadomestujejo s kakim drugim gradivom. Kjer se pa pokaže potreba po novih naročilih tam primanjkuje plačilnih sredstev. Za kleparje in ključavničarje svoj čas tako ugodna naročila pri cerkvenih zgradbah, so sedaj popolnoma izostala, ker je vsaka večja imovina teh ustanov zamrznjena po denarnih zavodih.

Ocena v davčnih dajatvah za omenjene stroke je mnogo previsoka, veliko breme je pa še davek na poslovni promet, ki se pri železu plačuje dvakratno.

Ostale stavbne stroke, kljub nekoliko povišani stavbenim delavnosti, ne morejo zaznamovati v preteklem letu prav nobenega napredka. Gradbena podjetja, zidarski in kamnoseški obrti preživljajo najtežje dni svojega obstoja. Tudi tu je vsak napredek izključen. Posebno v preteklem poslovnem letu so imele stavbne stroke veliko škodo radi mezdnege gibanja pomožnega osebja. Izgube ob tej priliki bodo občutne za vso tekočo poslovno dobo. Mnogo škodujejo tudi tem strokam pretirano visoke cene surovin, cementa in železa, čigar producenti so vsi povezani v močnih kartelih. Podjetjem v mestih pa izdatno podražuje stavbni material mestna trošarina.

Živiljske stroke so zavezane z mnogo previsokimi dajatvami. Klanje živine na deželi občutno posega v eksistenčni obstoj mesarske obrti. V mestih pa škoduje uvóz kmetijskih mesnih izdelkov. Visoke pristojbine na klavnici, trošarina in prometni davek, vse to onemogoča razvoj te stroke.

Peki ne znosijo prometnega davka na moko, ki le podražuje kruh, nedopuščja pa primernege zaslužka.

V poslednji dobi se je pri davčnih upravah uvedla praksa, da se odmeri ocena čistega dohodka posameznega davčnega zavezanca po številu zavarovanega pomožnega osebja, čigar podatki se izpisujejo pri OUZD. Ti podatki dejansko ne odgovarjajo resnični zaposlitvi osebja v obratih, kjer ostane mnogo delavstva prostovoljno zavarovanega pri OUZD tudi v času, ko nima zaposlitve samo da ne izgubi ugodnosti, ki jih uživa od delavskēga zavarovanja. Delodajalci tolerirajo ta postopek zgolj iz socialnih razlogov, dočim prispevke plačuje delojemalec.

V splošnem moramo naglasiti, da se nahaja vse obrtništvo na robu propada. Redki so mojstri, ki si vzdržujejo lastno delavnico. Pred leti so imeli še po par pomočnikov, danes izvršujejo ono delo, ki jim ga revho prebivalstvo poveri, večinoma sami, kvečjemu z enim vajencem. Za delo, ki ga izvršuje pač samo radi lepšega, obrtnik po par let še ni prejel plačila. Niti kmet, niti delavec, ki sta bila edina hranitelja obrtnika, danes nimata rednega dohodka. Če se posreči, da kmet proda kako živinče, tedaj mora največji del odšteti za davke, kar mu še ostane izda za živēž, obrtnik ti pa počakaj: »Ko bom čez zimo les vozil, pa ti bom plačal.« — Delavec pride ves raztrgan in bos k obrtniku, naroči, ko je gotovo, da nekaj na račun, ostalo pa bo dal, ko bo kaj zaslužil...? Delavec je pred leti zaslužil pri manipulaciji lesa — čudež je kako more danes brez vsakege zaslužka ob skromnih podporah, ob prgiščih koruze ali moke še živeti. Obrtnik, ki sam ve kaj je uboštvo, si ga ne upa opominjati za plačilo, ko ve, da niti za kruh nima. Na ta način brede ubogi obrtnik iz dneva v dan v nove dolgove. Kmet vsaj živi v veri, da si bo s sedanjjo zaščito opomogel. Čim dobi kak denar ga nese na račun zaščite, obrtnik naj zopet čaka. Obrtnika rubijo na davkariji, advokati itd. Obrtnik pa, kamor se obrne po plačilo, povsod ga odslove, češ naj počaka. Nasprotno, če plačnika obrtnik opominja, ga ta še neprijazno odslovi, češ naj ne bo tako nesramen. Za reklamo drugim, oskrbi, da zvedo takoj še ostali, kako je »nesramno tirjal«. Obrtnik je prisiljen obrt odjaviti, ker ne more dalje plačevati davkov, dolg mu pa le ostane in živeti mora tudi. Tu je

izvor onih nečastnih dejanj, ki nevidno, toda stalno razjedajo obrtni stan: nelojalnost, šušmarstvo, netovarištvo, hinavščina, intrigantstvo itd. Mesto, da bi ostal obrtnik trden in samostojen išče zaslonbe kjerkoli, samo, da bi mu ostalo vsaj še upanje na boljše čase. Revež, bodisi kmet, ali delavec, je prisiljen kupovati svoje potrebščine pri Tivar in Bači, ki so poceni, mesto, da bi si nabavil dobro obleko in obutev, ki so ročnega izdelka in nekoliko dražji.

Pavšalirano in nepavšalirano obrtništvo je dolžno na davkih. Ni obrtnika, ki je imel nekoč kaj premoženja, da ne bi bil zarubljen. Tako gine vsa volja do napredka obrtnega stanu. Kjer se kaj dela in zida, pa že prihaja konkurent iz drugega kraja, pogosto celo iz drugih pokrajin države, domači obrtnik ni upoštevan. Vse se potom licitacij oddaja večjim podjetjem.

Obrtnik je običajno v najlepši sezoni brez dela. Ako dobi kako delo, je srečen, da delo brez izgube dovrši, le oblasti strogo pazi, da je delal in da mora plačati odmerjeni davek. Razne pritožbe in prošnje romajo običajno na ono mesto, kjer ni upoštevanja, davčni zaostanki pa se kopičijo iz leta v leto. Zakopan je v dolgove ne po svoji krivdi, obrtništvo zaman pričakuje, katera oblast jim bo izposlovala zaščito, ki jo obrtnik še bolj potreben kot kmetovalec in ostali sloji.

Vsi ti navedeni momenti drastično kažejo položaj v obrtniških vrstah ter zahtevajo nujno revizije in omiljenja dosedanjih predpisov in davčne prakse. Davčna oblastva morajo s temi okolnostmi računati ter znižati dosedanje odmere na minimum. Brez haska bi bil vsak previsok predpis, ki se ga ne more iztirjati.

To je, gospodo, njihova oficijelna pretstavka, koju su oni podneli Finansijskoj direkciji. Ja mislim da je to najbolji dokaz, koliko ima na terenu od toga velikog optimizma.

Gospodin Ministar finansija je nama naveo da danas jedna trećina prihoda otpada na indirektno poreze. Mi smo u nekoliko mahova skrenuli pažnju gospodinu Ministru, da su neke trošarine preterane. Gospodin Ministar je vrlo dobro obavesthen o stanju proizvodnje i potrošnje i trošarinskih predmeta, i on sam je ranije kao pomoćnik Ministra finansija na Pravničkom kongresu u Splitu 1934 godine savsvim drukčije govorio o tim trošarinama. Ako bismo citirali njegov tadašnji govor i njegovu ubitačnu kritiku o trošarinskoj politici, vrlo bi se ona čudno čula ovde. Ali kada je došao g. Letica ponovno na položaj Ministra finansija, zaboravio je on sve te ranije argumente, koje je tada iznosio i danas neće da povuče logične konsekvencije od onoga stava koji je tada zauzimao. Ja mislim da gospodin Ministar finansija ne bi nikako oštetiо fiskalne interese, kad bi kod šećera, piva i nekih drugih artikala spustio trošarinu, jer bi povećanjem potrošnje nadoknadio prezmptioni gubitak za državnu blagajnu.

I kod Monopola smo ovih dana čuli da se spremaju neke reforme u vidu nekih premija. Mi imamo vrlo nepovoljne informacije o onome ko je pronalazač toga genijalnog sistema. Ja bih molio gospodina Ministra, da se odupre tim sirenama, i okane tih saveta koji nisu dobronamerni.

Ja moram, najzad, da protestvujem i protiv toga, da se u vidu taksa opterećuje celokupan saobraćaj i to u iznosu od 300 miliona dinara, dakle sav prevoz železnicom, rečnom plovibdom, prevozom kolima

it.d. Opterećenje saobraćaja u takvoj meri ne postoji ni u jednoj drugoj državi. Krajnje je vreme da se i ova taksa revidira, jer ona onemogućuje da se vodi jedna privredno-tarifalna politika na železnicama. Kada mi na Ministra saobraćaja apelujemo da on svoju tarifnu politiku saobrazi privrednim zahtevima, on se izgovara da je u nemogućnosti da to učini, jer Ministar finansija traži od njega 300 miliona prihoda kao takse na železničke karte i vozarine. Što se tiče carina, mi vidimo da je krajnje vreme da se carinska tarifa iz godine 1925, koja još ni danas nije postala zakon i koja posle 12 godina još uvek leži pred Narodnom skupštinom kao predlog zakona, da se ona jedanput uzme u pretrse, jer se je u toku ovih 12 godina mnogo što šta izmenilo u našoj privredi. Neki su artikli preterano zaštićeni i oni su usled velikih uvoznih dažbina poskupili u jednoj meri, koja ni sa finansijskih razloga nije opravdana, dok drugi artikli, naročito neki artikli domaće proizvodnje, nisu zaštićeni kao što bi to trebalo.

Gospodo, što se tiče prihoda od privrednih preduzeća, koji su ovde navedeni, ja moram da kažem da je najžalosnije poglavlje o državnim šumama. I ako predstavljaju 20% od celokupne površine Kraljevine Jugoslavije, one ne donose nikakav prihod i niko, pa ni ova Vlada, nije uspela da tu politiku izmeni. Ali ne samo to, nego čak i one šume koje su do sada davale kakav prihod, one svakim danom s te strane opadaju i postaju sve slabije i slabije.

Gospodo, neprestano nam se priča o instalacijama za proizvodnju soli u zemlji. Od kada se već govori o tim instalacijama da su spremne, da se već postave, da bi se jedanput oslobodili uvoza ovog artikla sa strane, pa eto još do sada nije u tom pogledu učinjeno što treba! A kao što znate, do sada se više puta isticalo kako mi uvozimo oko 70 miliona kilograma soli iz inostranstva. To je jedna krupna cifra i ja mislim da baš zbog toga treba što pre nastojati da se ovoga uvoza oslobodimo.

Ja nalazim, gospodo, da bi trebalo ukinuti i trošarinu na cement, jer artikal kao što je cement, ne može da se opterećuje sa 3.000 dinara po vagonu. A ako mi hoćemo da udarimo po 3.000 dinara trošarine na jedan vagon pa da se taj novac upotrebi posle na šiljanje kukuruza tobož za pasivne krajeve, pod vidom pomaganja pasivnih krajeva, a u stvari u partiske svrhe, jer se kukuruz šalje u pojedine opštine za agitaciju, onda mi to ne možemo da odobrimo. Ja neću da duljim i mislim da sam dovoljno jasno pokazao da postoji mnogo mogućnosti da se finansiska politika saobrazi interesima privrede i potrošača, ali da Vlada to ne čini. Nema nikakvih opravdanih ni stvarnih razloga zašto ona to ne čini. A pošto mi vidimo da tu nedostaje dobra volja, manjina mora da glasa protiv ovog budžeta. (Pljeskanje i odobravanje na levici).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč narodni poslanik g. Vojislav Lazić u ime grupe Nezavisnog kluba.

Војислав Лазич: Господо народни посланици, буџет државних прихода повећан је у овој години према прошлогодишњем за 625,486.802 динара. Господо, то је једно тако велико повећање које наш народ неће моћи лако да поднесе.

Да би вам било јасније на чему је то повећање, какви су извори нађени за то повећање, ја ћу да упоредим приходе и ставке појединих пореза у

прошлој години и у овој години и према томе видећете на којим је порезама та сума повећана.

Господо, непосредни порези према прошлој години ове године повећавају се за 162 милиона динара. Посредни порези према прошлој години у овој години повећавају се са 277 милиона и 750.000 динара. Монополски приходи према прошлој години у овој години повећавају се за дин. 25,315.200. Државна привреда повећава се према прошлој години у овој години за 130,819.781 дин. Разни приходи такође повећавају се са 11,601.821; и ванредни непосредни порези повећавају се за 18 милиона динара. Господо, ово су повећања и ово је та разлика само између прошле и ове године. Није нас могао г. Министар финансија убедити да је просперитет у таквој мери кренуо унапред, да се у толикој мери поправио, да би народ могао поднети ове повећане терете. Просперитет, господо, није повећан, просперитет је у многим случајевима отишао уназад, не само да није остао на истој висини ни отишао унапред, већ је отишао уназад. О томе смо много говорили и немам потребе да више понављам, али хоћу да изнесем једно упоређење из кога ћете видети да је потпуно погрешно што је буџет прихода повећан.

Ја сам упоредио овај буџет прихода са буџетом прихода из 1927 године. 1927 године непосредни и посредни порези износили су: динара 5.211,916.500 а у овој години 1937 предвиђају се непосредни и посредни порези у износу динара 5.323,865.000. Ето, господо, ако упоредите 1927 и ову годину, колико се повећавају посредни и непосредни порези у овој години, та сума износи 111,924.400 динара.

Па, господо, ми морамо да се запитамо какав је просперитет био 1927 године, а какав је 1937 године. Да ли се он за ових 10 година повећао или смањено? Да се је просперитет за 50 и више процената смањено од 1927 године па до сада, ево вам података и ево вам доказа. Мерило за то јесу цене земљорадничких производа, пшенице и кукуруза. То су две културе земљорадничке од којих зависи уопште цео економски живот у нашој земљи. Сви остали предмети и остали земљораднички производи равнају се према овим ценама. И сада да упоредимо да видимо какве су цене биле у 1927 а какве су у 1937? Ја сам узео берзанске цене за време од 1 марта 1927 па до 1 марта 1937 године.

Стање цене пшенице било је овако. 1927 године било је 337 динара, а 1937 године 160 динара. Према томе, мања је цена у овој години, на дан 1 марта 1937 године, од цена које су владале 1 марта 1927 године за 177 динара или 53%. То је преко половине. Цена кукуруза на дан 1 марта 1927 године била је 247 динара, а цена кукуруза на дан 1 марта 1937 године је 87 динара. Ту је изгубљено 160 дин. на 100 кгр. или за 66%. То су две трећине. Према томе, господо, ако хоћемо да према пореској снази нашег народа, а нарочито земљорадничког, одмеравамо порез, ми морамо да се равнамо према тим ценама; а ако би се требало према томе равнати, ми бисмо требали посредне и непосредне порезе да смањимо за 55%. Међутим, Влада сада предлаже да се повећају ти порези. Да погледамо сада, господо, да ли су појевтинили они предмети које земљорадник и уопште цео наш народ мора куповати за одржавање свога живота, па да бисмо могли да кажемо: појевтинили су

ти предмети. Напротив, господо, монополисани предмети су на истој висини скупље. Онолико колико су плаћани 1927 године, они се плаћају и сада, 1937 године. Зашто? Зато што је трошарина остала иста. Трошарина није никако смањена, него је напротив повећана. Царине које су заштитиле нашу домаћу индустрију допринеле су да справе и алати нису ништа појевтинили, него су остали на истој цени. И сада, ако наш народ, наш земљорадник мора да купи плуг, морамо упоредити да бисмо видели колико му је требало да прода пшенице, па да купи један плуг 1927 године, а колико му треба да прода пшенице сада, па да купи један плуг. Тим упоређењем пронашао сам ово. 1927 године за један плуг требало му је 270 кгр. пшенице, а сада му треба 580 кгр. За један плуг 1927 године требало му је 370 кгр. кукуруза а сада му је потребно 1.050 килограма кукуруза. Е, па, господо, кад проценимо тако ситуацију, ми се морамо озбиљно замислити докле ће се дотерати са повећањем и одржавањем ових непосредних и посредних пореза. Ја нећу да упоређујем колика је разлика на ценама соли, на ценама гаса, дувана, шећера и других монополисаних предмета. То смо ми овде толико пута упоређивали, и увек смо нашли да је селак, радник и уопште сваки потрошач који се тим предметима снабдева у врло великом губитку; да је због тога тај потрошач у таквом положају, да се тим предметима не може више снабдевати, ако се њихова цена не смањи.

Господо, немам потребе да даље објашњавам, јер сам увидео у целој овој буџетској дебати да немам коме да објашњавам. Министар је замислио, утврдио и предложио и сигуран је да ће га већина одржати, да ће буџет изгласати, да неће нико устати из већине да против тога протестује. Али господо, ја морам ипак да се осврнем на крају на један говор који је чињен и код других буџетских раздела са овога места и који је учињен и мало пре са овог истог места. Ја то хоћу да учиним зато што сматрам да сваки говор, који се изрекне као протест против рђавог рада ове Владе мора да буде консеквентан до краја. Не сме се протестовати против рђавог рада ове владе, а тај рад одржавати, него се мора стоички бити против њега. Господо, ја то чиним не из какве пакости, него чиним зато што морам да подвучем да се мора озбиљно овде радити. Бивши мој друг Радисав Вучетић који је мало пре овако исто критиковао све рђаве одредбе овог закона и све ове повећане порезе он је, господо, оставио утисак на нас да ће гласати против свега овога. Господо, не треба бацати прашину народу у очи, треба ићи озбиљно, па рећи: ја сам за или ја сам против, или одобравам или не одобравам. (Одобравање на левици).

Господо, тај говорник је рекао да је још прошле године запазио та тешка повећања, да је још прошле године скренуо пажњу влади да народ селачки не може да издржи то повећање, али је, господо, ипак гласао прошле године за тај буџет и дао овој влади своје поверење. Година дана је прошла, дошао је нови буџет и не само што буџет није смањен, него је још повећан и он опет долази, па каже: ето, опет је буџет повећан, не може народ да издржи, али опет гласају „за”. Опет он то каже и још моли владу да јој скрене

пажњу да се овако не може више. Нема ту ништа од скретања пажње, нема ту ништа од молби, молбе не помажу, само борба помаже, борба јасна и отворена, отворена борба и она је захтевала од њега да у знак протеста противу владе, што је буџет повећала, гласа с нама заједно а не да пролива крокодилске сузе над сељачком невољом, а да у исто време гласа за владу и њезине предлоге. (Живо и дуготрајно одобравање на левици.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je lista govornika iscrpena to je pretres u pojedinostima predloga budžeta državnih rashoda završen. Prelazimo na glasanje. Glasace se po partijama sedenjem i ustajanjem. Gospoda narodni poslanici koji primaju pročitane partije izvole sedeti, a koji ne primaju izvole ustati. Molim gospodina izvešioца da izvoli pročitati partiju 1.

Izvestilac dr. Časlav Nikitović pročita partiju 1.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitatu partiju 1? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem, da je pročitana partija 1 većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 2.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila u pojedinostima sve partije predloga budžeta državnih prihoda od partije 1 do partije 25 zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti partiju 26 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac dr. Časlav Nikitović pročita partiju 26 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade koji glasi:

B. DRŽAVNI PRIHODI

IV RAZDEO — DRŽAVNA PRIVREDA

GLAVA XII — MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

Part. Poz.

26	Državna klasna lutrija, povećati sa	+ 200.000.—
----	---	-------------

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitatu partiju 26 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem da je pročitana partija 26 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 27.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji, u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila sve partije predloga budžeta državnih prihoda od partije 27 do partije 37 zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti partiju 38 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac dr. Časlav Nikitović pročita partiju 38 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade koji glasi:

GLAVA XIII — MINISTARSTVO SUMA I RUDNIKA

Part. Poz.

38	Prihodi po rudarskoj struci, smanjiti sa	—39,200.000.—
----	--	---------------

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitatu partiju 38 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem, da je pročitana partija 38 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 39.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji, u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila sve partije predloga budžeta državnih prihoda od partije 39 do partije 45 zaključno. —

Pretsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti partiju 46 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade.

Izvestilac dr. Časlav Nikitović pročita partiju 46 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade koji glasi:

GLAVA XIV — MINISTARSTVO SOCIJALNE POLITIKE I NARODNOG ZDRAVLJA

Redovni prihodi

Part. Poz.

	1) Ustanove pod Ministarstvom	
	v) Higijenske ustanove	
46	Centralni higijenski zavod u Beogradu	
	7 Bolnica za zarazne bolesti	
	a) Od naplate bolničkih troškova itd., povećati sa	+100.000.—
	b) Od bolničkih fondova raznih ustanova itd., povećati sa	+ 50.000.—
	v) Od banovina za lečenje svih članova, povećati sa	+100.000.—
	g) Od raznih opština za lečenje svoje sirotinje, povećati sa	+ 60.000.—
	d) Od privatnih lica za lečenje u I, II i III klasi, povećati sa	+ 40.000.—
	d) Od gradskog poglavarstva u Beogradu itd., smanjiti sa	—350.000.—
	Ukupno prihode, smanjiti sa	—39,000.000.—

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitatu partiju 46 sa predloženim amandmanom Kraljevske vlade? (Glasovi: Prima! — Ne prima!) Ona gospoda narodni poslanici koji primaju neka izvole sedeti, a koji ne primaju neka izvole ustati. (Većina sedi.) Većina sedi, prema tome objavljujem, da je pročitana partija 46 sa predloženim

amandmanom Kraljevske vlade većinom glasova primljena. Izvolite čuti partiju 47.

— Za ovim je Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakoj pojedinoj partiji, u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini većinom glasova usvojila sve partije predloga budžeta državnih prihoda od partije 47 do partije 102 zaključno. —

Pretnednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je predlog budžeta državnih prihoda po svima partijama pojedinačno primljen, objavljujem da je ceo predlog budžeta državnih prihoda primljen. (Burno pljeskanje.) Time smo istovremeno iscrpli i dnevni red današnje sednice. Ali, pre no što bih zaključio ovu sednicu, izvolite čuti jedno važno saopštenje. Gospodin sekretar neka izvoli pročitati to saopštenje.

Sekretar Dragomir Stojadinović (saopštava): Gospodin Ministar finansija podnosi Narodnoj skup-

štini izmene i dopune u predlogu Finansiskog zakona za 1937/38 godinu. (Vidi prilog.)

Pretnednik Stevan Ćirić: Ovi će se amandmani uputiti Finansiskom odboru i biće odmah razdeljeni gospodi narodnim poslanicima.

Sa vašim pristankom dopustite da zaključim ovu sednicu i da vam predložim kao dnevni red iduće sednice: produženje pretresa u pojedinostima izveštaja Finansiskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom finansiskog zakona za 1937/38 budžetsku godinu, i to pretres o Finansiskom zakonu. Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima). Objavljujem da je dnevni red primljen.

Ovu sednicu zaključujem, a narednu zakazujem za sutra u 8 časova pre podne.

(Sednica je zaključena u 10,30 časova)

PRILOZI

ПРОЈЕКАТ ЗАКОНА

О

НАДЛУГАРИМА, ЛУГАРИМА И ЊИХОВИМ ПОМОЋНИЦИМА ОПШТИНА, ОПШТИНСКИХ ОДЛОМАКА И СЕЛА НА КРАШКОМ ПОДРУЧЈУ ЗЕТСКЕ, ПРИМОРСКЕ И САВСКЕ БАНОВИНЕ

Члан 1

Бан поставља, отпушта и премешта надлугаре, лугаре и њихове помоћнике општина, општинских одломака и села на крашком подручју Зетске, Приморске и Савске бановине; одређује им припадљености, реон и седиште.

Члан 2

За надлугара и лугара може бити постављен онај, који је најмање са добрим успјехом свршио основну школу а испуњава и све услове из § 135 Закона о шумама.

За помоћника лугара може бити постављен онај, који испуњава све услове из првог става сем положеног лугарског испита односно лугарске школе и који није старији од 30 година.

Помоћници после двогодишње службе дужни су подврћи се полагању испита за лугарску службу. Ако исти не положи у два узастопна рока, имају се отпустити из службе.

Помоћници не могу самостално чувати један лугарски реон.

Члан 3

Најмање месечне припадљености могу бити:

надлугара 600 динара, лугара 500 динара, а помоћника 300 динара месечно.

Члан 4

Припадљености напред споменутог особља исплаћиваће Банска управа путем својих органа на терет кредита предвиђених у те сврхе у бановинском буџету.

Члан 5

Општине, одломци општина и села допринашаће за чување својих шума и шумских земљишта тангенту у висини, како то сваке године буде предвиђено уредбом за извршење бановинског буџета.

Члан 6

Депутатне припадљености надлугара и лугара у огреву и земљишту регулисаће свака банска управа уредбом према могућностима и приликама.

Члан 7

Надлугари, лугари и њихови помоћници имају се осигурати по закону о осигурању радника.

Члан 8

Надлугари, лугари и њихови помоћници подређени су дисциплински среском начелнику. У стручној служби подређени су среском шумском референту, од кога примају писмене и усмене наредбе, које имају без оклевања провести.

Члан 9

У року од године дана од дана ступања на снагу овог закона имају се у свему привести у дело прописи овог закона.

Члан 10

Правилнике за извршење овога закона пропишаће банска управа у сагласности са Министром шума и рудника.

Члан 11

Овај Закон ступа у живот и добива обавезну снагу даном обнародовања у „Службеним новинама”.

Народни посланици:

Прота Петар Стојисављевић, с. р.; др. Вук Вујасиновић, с. р.; др. Нико Новаковић, с. р.; др. Мухамед Риђановић, с. р.; Симо Ђ. Будимир, с. р.; Боривоје Д. Антић, с. р.; Вукашин Спасовић, с. р.; Мил. Љ. Гојковић, с. р.; Владимир Казимировић, с. р.; Живојин Димитријевић, с. р.; Урош П. Недељковић, с. р.; Хаџи Љуба Патрногић, с. р.; Осман Муратбашић, с. р.; Рагиб Чапљић, с. р.; Тихомир Васић, с. р.; Рудолф Плескович, с. р.; Антон Видец, с. р.; Милан Лазаревић, с. р.; Лука Мијушковић, с. р.; Спаса Нићифоровић, с. р.; Стеван Симић, с. р.; Душан М. Перовић, с. р.; Јован Аранђеловић, с. р.; Данило Ђуровић, с. р.; Садик Ђеримагић, с. р.; Милан Ђ. Мијић, с. р.; Миљкан Арежина, с. р.; Петар Р. Косовић, с. р.; Чедомир И. Захарић, с. р.; др. Јован Шајкаревић, с. р.; Славко Ј. Николић, с. р.; Милорад Веселиновић, с. р.; др. Михаило Поповић, с. р.; Спира Х. Ристић, с. р.; Данило Радојичић, с. р.; Инг. Иван Шакић, с. р.; Бранко Добросављевић, с. р.; Сретен Кузелевић, с. р.; др. Вјекослав Милетић, с. р.; Михаило В. Крстић, с. р.; Ђорђе Јевтић, с. р.; Велимир Милијановић, с. р.; Стојадин Димитријевић, с. р.; Марко Ружичић, с. р.; Јеврем Томић, с. р.; др. Иван Јанчич, с. р.; Љубомир Д. Божиновић, с. р.; Душан Поповић, с. р.; Радомир Р. Гајић, с. р.; Момчило М. Сокић, с. р.; Ђура Микашиновић, с. р.; др. Ђорђе Марковић, с. р.; Крсто Предован, с. р.; др. Милован Грба, с. р.; Јакша Бл. Божић, с. р.; Александар Ж. Дачић, с. р.; Душан Антонијевић, с. р.; др. Часлав Никитовић, с. р.; Стојан Ст. Крстић, с. р.; Милан Блажић, с. р.; Славко Николић, с. р.; Марко В. Ружичић, с. р.; прота Душан Суботић, с. р.; Петар Галогача, с. р.; Зарија Јоксимовић, с. р.; архимандрит Никон Лазаревић, с. р.; Чедомир П. Сладојевић, с. р.; др. Богдан Ивековић, с. р.; Богдан Н. Ерцеговац, с. р.; Новица Поповић, с. р.; Тодор Живковић, с. р.; др. Драган Дамић, с. р.; Карло Гајшек, с. р.; Михаел Бренчич, с. р.; Бора Живадиновић, с. р.; Тодор Тонић, с. р.; др. Јуре Коце, с. р.; Инг. Аћим Поповић, с. р.; Петар Богавац, с. р.; Бранко Томић, с. р.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Закон о надлугарима и лугарима општина и села на крашком подручју Зетске, Приморске и Савске бановине

На територији именованих бановина врло велика је површина крш и голет. Услед тога услови за живот у привреди су веома тешки. Ти су крајеви изрично пасивни. Пошумљавањем голети пак услови би се знатно поправили и ти би крајеви опет процветали. Стога је пошумљавање голети у овим крајевима један од најважнијих проблема. И национални обзири и обзири безбедности државе диктују, да се овом питању поклони свеколика пажња. Наиме гранични крајеви су изложени утицају туђинских села. Ако се хоће да тај утицај остане без резултата морају се услови за живот тога живља поправити а то ће се најбоље и најпотпуније постићи пошумљавањем.

Има голети, на којима нема никаквих трагова вегетације а има врло велике површине на којој још увек има довољно остатака биљне вегетације.

Прве се имају пошумити вештачким путем: сађењем и сејањем а друге простим забранама и заградама.

Вештачком пошумљавању поклоњена је велика пажња. Рађено је много, утрошене су велике паре а и успех је ту. Али вештачко пошумљавање кошта страховито скупо и вештачки подигнуте културе изложене су врло великим и многобројним опасностима тако, да њихов опстанак може доћи у питање.

Због тога мора се учинити преокрет у пошумљавању. Наиме мора се природном пошумљавању поклонити већа пажња тако да врло јефтино и брзо дођемо до већих површина шума, које ће одговарати стојбини и неће бити изложене таквим опасностима, као вештачки подигнуте културе.

А да би се то постигло, треба имати кадар квалификованих и пристојно плаћених надлугара и лугара. И до сада се на то мислило и трошило, али нерационално и без видних резултата. У самој Приморској бановини има око 600 општинских и сеоских надлугара и лугара. Општине на њихове принадлежности издају годишње око 1,5 милион динара. Али како су они неквалификовани и мизерно плаћени, то они стварно не функционишу тако, да се слободно може рећи, да поред толиког броја лугара њих стварно и нема. Значи, да је сваке године просто бачено 1,5 милион динара општинског новца.

Овим се законом хоће:

- 1) да се више тај новац не баца, већ да се корисно употреби;
- 2) да се смањи број лугара и да буде боље плаћен;
- 3) да лугари буду квалификовани тако, да могу одговарати задатку;
- 4) да општине не буду ништа више но до сада оптерећене принадлежностима овог особља;
- 5) пошто ће ипак укупна сума принадлежности бити нешто већа, да вишак прими на себе бановина, пошто је пошумљавање од општег интереса;
- 6) да ово особље поставља бан те да не буде зависно од кметова и самих сељана већ да несметано и савесно врши своју дужност;

7) да се и бановински буџет овим не повећа а да се потребна сума за њихове принадлежности добије тиме, што ће се позиција на вештачко пошумљавање, одржавање путева, унапређење пољопривреде, социјално старање, унапређење туризма итд. нешто смањити. Тиме дотичне гране неће стварно осетити уштрба, већ насупрот унапређење, пошто се пошумљавањем оне најбоље унапређују.

Треба истаћи, да се лепо развијени туризам у Далмацији и Приморју поред лепог Јадрана има углавном захвалити пошумљавању. А туризмом ће се најбоље унапредити и привреда у тим крајевима.

Хигијенске прилике ће из основа бити побољшане.

Путеви, мостови и пропусти најбоље ће се и трајно осигурати пошумљењем огољелих страна изнад њих итд.

Са овим пројектом у потпуности су се сагласили банови именованих бановина.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Буџетско одељење

Бр. 2940

VII

8 марта 1937 год.
у Београду

Господине Председнице,

У вези мога писма бр. 2400/VII од 25 пр. месеца, којим сам доставио измене и допуне у рачунском делу предлога буџета за 1937/38 годину, на основу § 58 Закона о пословном реду у Народној скупштини, част ми је предложити да се у предлогу финансијског закона за 1937/38 годину изврше следеће измене и допуне:

III У ПРЕДЛОГУ ФИНАНСИЈСКОГ ЗАКОНА

I РАЗДЕО — ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

§ 1

Мења се и гласи:

Државни буџет расхода и прихода за 1937/38 годину састављен је овако:

РЕДОВНИ И ВАНРЕДНИ РАСХОДИ И ПРИХОДИ

Редовни и ванредни расходи укупно	Дин. 10.910,000.000.—
Редовни и ванредни приходи укупно	Дин. 10.910,000.000.—

§ 7

Додају се нове тачке које гласе:

„ба) Не може бити вирманисања за друге потребе:

а) из кредита одобрених за исхрану болесника и набавку лекова и осталог санитетског материјала, и

б) из кредита одобреног за исплату ануитета изузев оних, одобрених, у разделу државних дугова за ануитете.”

7) Вирмани између позиција партија: 721, 722, 723 и 724 доносе се по сагласности Министра финансија.

8) Изузетно од члана 71 Закона о државном рачуноводству може бити вирманисања са партија одобрених на личне издатке на партију предвиђену за принадлежности уговорних поштарара у истој глави буџета расхода Министарства пошта, телеграфа и телефона.

9) Накнаде трошкова за издржавање лица у судским затворима осуђених на казну лишења слободe пресудама других власти уносиће се у корист односне буџетске партије и позиције расхода Министарства правде, по којима је кредит за издржавање притвореника предвиђен и одобрен.

§ 10

У тач. 3 става 2 место речи: „првом ставу овога параграфа” ставити речи: „предњем ставу ове тачке”.

§ 11 мења се и гласи:

„Сва ослобођења од плаћања манипулативних трошкова по чековним рачунима код Поштанске штедионице и њених филијала, која су до сада била одобрена путем закона или специјалних решења престају важити. Нова ослобођења може Министар финансија одобрити само државним властима и установама у оправданим случајевима.”

II РАЗДЕО — ОДРЕДБЕ ЗА ПОЈЕДИНА МИНИСТАРСТВА

A. МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

I Овлашћења за Министра финансија и одредбе за рачунску службу

§ 12 мења се и додају нове тачке:

У тач. 1 место: „динара 1.000,000.000.—” ставити: „динара 500,000.000.—”.

Тач. 2 место: „300,000.000.— динара” ставити: „динара 100,000.000.—”.

ба) да може извршити замену обвезница 7% инвестиционог зајма од 1921, којом ће се приликом на основу обвезница и купонског табака снабдееног купонима од бр. 33 и талоном издавати нове обвезнице са новим купонским табаком од 50 купона од бр. 33 за рок 15 март 1938. Серије нових обвезница носеће бројеве од Б. сер. 1. При замени за сваку предату стару обвезницу и купонски табак добиће се друга обвезница са купонским табаком који ће носити нову серију и нов број. Ова замена је обавезна и има се извршити у року од 5 година почев од 15-IX-1937. Обвезнице које не буду замењене у овом року, по њиховом истеку губе право замене, те самим тим неће представљати никакву вредност. Ближе одредбе о овој прописале Министар финансија правилником.

Трошкови око штампања, набавке хартије, прегледа и замене ових обвезница пашће на терет

буџетске партије за провизије и друге трошкове по ануитетској служби које одобрава Министар финансија.”

12а) „да може из обртног капитала Главне државне благајнице извршити набавку потребних пловних јединица као и радио станица за финансијску контролу у суми до највише 8,000.000.—”.

13/1 „да може личне и материјалне издатке за оснивање и рад нових филијала Поштанске штедионице у Дубровнику, Сплиту, Сушаку и Подгорици вршити на терет текућих прихода Поштанске штедионице.”

13а) да из сретстава којима располаже стави на расположење Министру просвете износ од 500.000.— динара на име обртног капитала за организовања издавачнице, награде писцима уџбеника државног издања и награде комисијама за прегледе рукописа уџбеника по Закону о уџбеницима. Ова сума вратиће се Главној државној благајни из прихода од продаје уџбеника државног издања.

14а) да по одобрењу Министарског савета донесе уредбу са законском снагом о поништавању државних хартија од вредности.

15а) да може у споразуму са Министром трговине и индустрије продужити до 1 априла 1938 године рок од 10 година из чл. 117 Ж. Закона о уређењу Државне хипотекарне банке. Ово се продужење може везати за услове које ће одредити Министар финансија.

§ 12а (нов) који гласи:

Замена обвезница 2½% државне ренте за ратну штету, која се врши на основу овлашћења из § 12 став 16 Финансијског закона за буџетску 1933/34 годину, вршиће се до 31 јула 1939, од кога дана обвезнице старе емисије губе право замене те самим тим неће претстављати никакву вредност.

2 Одредбе о државним добрима

§ 13 додају се нове тачке које гласе:

„6) да може земљиште државног добра зв. „Јоксифа имање” у Пожаревцу кат. парц. бр. 1707 и део парц. 1706 бесплатно уступити Немачком посланству у Београду за ратничка гробља”.

„7) да може изузетно од прописа тач. 1 продати директном погодбом друштву „Вистад” у Вишеграду земљиште државног добра кат. парц. бр. VIII/13, 14, 25, 27, 28, 64; 135/1, 193/2, 193/3, 194 и 195 у к. о. Вишеград.

„8) да може уступити у својину, по одобрењу Министарског савета, а изузетно од тач. 1 поједина државна непокретна добра (земљишта, зграде, земљишта са зградама) општинама за потребе народних школа. Ово уступање ће се вршити под условом, да општине не могу уступљена земљишта отуђивати ни оптерећивати и да се означене непокретности враћају у својину државе са свима подигнутим објектима без права на ма какву накнаду, ако се уступљена добра не би употребљавала у сврхе основне наставе. Престанак намењене употребе утврђују органи државне финансијске управе”.

„9) да ставља предлоге по ставу 2 § 1 Закона о унутрашњем уређењу, оснивању и исправљању земљишних књига од 18 маја 1930 за уписивање јавног добра у земљишну књигу по сагласности

с оним државним надлештвима и установама, које рукују односним јавним добром. У смислу предлога јавно добро задржаће свој карактер или ће се уписати као државно добро”.

§ 14

Додају се нове тачке:

2) Оснива се фонд за набавку непокретности, подизање и оправку државних зграда. Овај фонд постоји при Министарству финансија. У овај фонд улагаће се новац добивен продајом државних непокретних имања на основу § 13 овог закона, а издаци из тог фонда вршиће се за означене сврхе по правилнику који пропише Министар финансија.

О стању фонда као и о извршеним исплатама у току буџетске године подносиће се извештаји финансијским одборима Народних претставништва једновремено с подношењем предлога буџета државних расхода и прихода за наредну буџетску годину ради знања.

3) Овлашћује се Министар финансија да може из остатка чисте добити Државне хипотекарне банке која припада Главној државној благајни на основу чл. 101 Закона о уређењу Државне хипотекарне банке, суму од највише 2,000.000.— годишње употребити за подизање нових зграда потребних за смештај пореских управа у унутрашњости.

§ 15

Први и други став постају тач. 1.

Додаје се нова тачка:

2) Општинске управе и градска поглаварства могу поверавати овлашћеним инжењерима и геометрима обнову премера, реамбулацију и израду новог катастарског операта земљишта своје територије о трошку власника земљишта. Уговоре о тим радовима одобрава Министарство финансија.

§ 16

Први, други и трећи став постају тач. 1.

Додаје се нова тачка:

2) Изузетно од прописа §§ 11, 13 и 17 Закона о непосредним порезима дозвољава се право повраћаја (реституције) пореза, почев од 1 јануара 1937 године за Богојево—Вајска—Жива водну задругу из Богојева за инвестиције извршене на подручју Живе од 1909 до 1920 године.

4 Одредбе о порезима, таксама, трошарини и царинама

§ 18

У тач. 2 место речи: „и за пореску 1937 годину” ставити речи: „не само за 1937 него и за 1938 пореску годину”.

Додају се нове тачке које гласе:

2а) Основни порез на приход од земљишта за 1937 годину износи 10% од катастарског чистог прихода.

3а) Ставови 9 па до краја тач. 1 члана 59 Закона о непосредним порезима бришу се и место тога ставља следећи текст:

„Ситне занатлије из тач. 2)б) друга група чл. 42 који раде искључиво ручном снагом (без употребе стројева на погон) са највише 2 помоћника (калфе) по поруци, а не за стовариште, плаћају на име пореза годишње и то:

У местима	Ако не упослују туђу радну снагу	Ако упослују једно помоћника (калфу) и једног ученика (шегрта)	Ако упослују два помоћника (калфе)	
до 5.000 становника	80.— дин.	100.— дин.	и за помоћника (калфу) још 50.— дин.	и за сваког помоћника (калфу) још по 60.— дин.
преко 5.000 до 10.000 становника	120.— дин.	140.— дин.	и за помоћника (калфу) још 70.— дин.	и за сваког помоћника (калфу) још по 80.— дин.
преко 10.000 до 20.000 становника	200.— дин.	220.— дин.	и за помоћника (калфу) још 110.— дин.	и за сваког помоћника (калфу) још по 120.— дин.

Обвезници треће групе члана 42 плаћају годишње 80.— динара, а за сваког помоћника (калфу) 40.— динара у местима до 10.000 становника; у местима од 10.000 до 20.000 повећава се порез на 25%; у местима од 20.000 до 50.000 повећава се порез за 50%; у местима преко 50.000 повећава се порез за 75%. Ауто-такси плаћају 50% више од ових сума.

Порези из оба предња става плаћају се у rokovима предвиђеним у ставу првом члана 148. А као основица за разрез самоуправних приреза служиће 60% годишњег пореза”.

Одредбе овога параграфа примениће се већ код разреза пореза за 1937 пореску годину.

36) На крају тач. 18) става првог члана 63 Закона о непосредним порезима место тачке ставља се тачка запета и додаје ова нова тачка:

„19) закупнине у новцу односно у пашарини, жировини или слично које примају земљорадници за своја земљишта издата у закуп за индустријске или шумске пруге.”

На овакве закупнине у пореским годинама 1929 до 1936 већ разрезани и ненаплаћени порез отписаће се, а већ наплаћени неће се враћати.

3в) На крају става другог тач. 8) члана 76 Закона о непосредним порезима бришу се речи: „трајан губитак ослобођења пореза” и место тога стављају ове речи: „губитак ослобођења пореза за две пореске године”.

3г) На крају тачке 13 члана 82 Закона о непосредним порезима уместо тачке ставља се тачка запета и додаје ова нова тачка која гласи:

„14) ниуком случају не могу се признати одбици односно издаци учињени у циљу стицања таквих прихода (добитака) који по одредбама овог Закона у целости или делом не улазе у пореску основицу.”

Одредбе овога §-а примениће се већ при разрезу за пореску 1937 годину.

3д) Став други тачка I члана 86 Закона о непосредним порезима брише се и на место тога ставља следећи текст:

„Али основни и допунски порез не сме бити мањи од минималног пореза који износи и то:

2‰ т.ј. 2.— динара од 1.000.— динара од основа који не прелази 5.000.000.— динара;

3‰ т.ј. 3.— динара од 1.000.— динара од основа који не прелази 15.000.000.— динара;

5‰ т.ј. 5.— динара од 1.000.— динара од основа који не прелази 30.000.000.— динара;

8‰ т.ј. 8.— динара од 1.000.— динара од основа који прелази 30.000.000.— динара.

Као основ минималног пореза узима се и то: а) код индустријских, трговачких и рударских предузећа и задруга, годишњи робни бруто промет; — б) код осигуравајућих друштава, износ годишњих бруто премија (подразумевајући и реосигуране премије) по одбитку сторнираних послова и бонуса; — в) код новчаних завода, штедионица, кредитних задруга и т. сл., годишњи износ бруто камата (изузев камате ослобођене од друштвеног пореза), провизија и услуга. Ни у ком случају минимални порез не сме бити мањи од:

2‰ т.ј. 2.— динара од 1.000.— динара од уложног капитала, који не прелази 5.000.000.— динара;

3‰ т.ј. 3.— динара од 1.000.— динара од уложног капитала, који не прелази 15.000.000.— динара;

5‰ т.ј. 5.— динара од 1.000.— динара од уложног капитала, који не прелази 30.000.000.— динара;

8‰ т.ј. 8.— динара од 1.000.— динара од уложног капитала, који прелази 30.000.000.— динара.

У случају привременог разреза пореза по чл. 80 као минимални порез, ако се исти у умањкању уложног капитала не може разрезати по одредбама предњег става, узмеће се 2‰ т.ј. 2.— динара од 1.000.— динара од чисте имовине.

Предузећима која подлеже плаћању посебног пореског додатка (тач. II чл. 86) минимални порез, израчунат по предњим одредбама, узмеће се у двоstrukом износу.

Самоуправни прирези могу се ударати само на 50% минималног пореза”.

Став осми тач. I члана 86 Закона о непосредним порезима мења се и гласи:

„Код предузећа која немају ни један од елемената уложног капитала (став девети тачке I члана 86), узима се да је рентабилитет 10%.”

Став последњи тачке I члана 86 Закона о непосредним порезима мења се и гласи:

„Дивиденде по акцијама, вишкови по задружним уделима, накнаде или користи оснивача или других чланова из прихода предузећа (став први тачка 4 члана 82), камате сопственог уложног капитала (став други тач. 4 члана 82) или на други начин подељени добитак, подлежи плаћању 10% пореза. Овај порез дужна су предузећа из чл. 74 задржати и државној благајни предати најкасније у року од 15 дана по исплати или одобрењу. Ако се увиђајем утврди неисправност у раду лица обвезаних да одбијају овај порез, а на штету државне благајне, штета ће се одмах накнадити са 8% интереса за све односно време, а ако постоји и дело утаје пореза примениће се одредба чл. 142. На овај порез не могу се ударати самоуправни прирези.”

Горња измена става другог и осмог тачке I члана 86 Закона о непосредним порезима примењиваће се већ при разрезу пореза за пореску 1937 годину, док ће горња измена последњег става тачке I члана 86 Закона о непосредним порезима важити за све односне исплате или одобрења извршена после 31 децембра 1936, у колико се односе на 1936 пословну годину па надаље.

3ђ) У ставу седмом члана 116 Закона о непосредним порезима после речи издаје Министар финансија додаје се: „чије је решење извршно. Финансијско-правном заступнику за кога се ма кад утврди да је дато му овлашћење за вршење заступништва злоупотребио и вршио га свесно и намерно неисправно и у циљу оштећења законитог интереса државне касе, може Министар финансија извршним решењем забранити вршење овлашћења за извесно време односно може му и одузети дато овлашћење у ком случају томе лицу овлашћење не може више бити дато”.

Одредба последње реченице горњег става важиће и за сва до сада већ издата овлашћења финансијско-правног заступништва.

3е) У ставу седмом чл. 142 Закона о непосредним порезима бришу се речи: „вредности залиха или висине отписа и резервисања (чл. 81 последњи став и чл. 83 тач. 6 и 7)”, и место тога ставља: „вредности залиха (последњи став чл. 81) до 20% испод набавне односно продукционе цене, као и по питању висине отписа и резервисања (тач. 6 и 7 чл. 83)”.

Одредбе овога параграфа примењиваће се већ при разрезу за пореску 1937 годину.

3ж) Свим задругама и њиховим савезима који због укамаћивања пословних удела нису испуњавали услове за ослобођење по тачци 7 чл. 76 Закона о непосредним порезима ако то укамаћење није премашило есконтну стопу Народне банке неће се за пореске године 1929 до закључно 1935 разрезати друштвени порез односно већ разрезани а неплаћени отписаће се, док се већ наплаћени неће враћати.

3з) Тач. 12 члана 8 Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 мења се и гласи:

„промет производа кућевне индустрије, у колико се њоме баве искључиво породични чланови без помоћника, као и промет ситних занатлија који

се порезују течевином паушално у смислу одредаба члана 59 Закона о непосредним порезима;”

§ 18a (нов) који гласи:

Тач. 4 § 18 постаје тач. 1.

Додају се нове тачке које гласе:

2) У ставу другом тачке 5 члана 6 Закона о таксама уместо износа: „100.000.—” ставља се: „50.000.—”, а на крају истога става додаје се ова нова реченица:

„Ово ослобођење важи само за земљораднике којима се сматрају она лица, која се искључиво баве земљорадњом и немају друго које трајно занимање односно врело прихода”.

3) У тарифном броју 1 Закона о таксама у четвртном реду између речи: „таксом”, и речи: „без” умеђу се речи: „или су ослобођене од таксе”.

У истом тарифном броју на место износа таксе: „5” ставља се: „10”.

У другој Напомени истог тар. броја бришу се речи: „и судским”, а на место износа таксе: „5” ставља се: „10”.

4) У тарифном броју 2 Закона о таксама на место износа таксе: „2” ставља се: „4”.

У истом тарифном броју у 1 и 2 Напомени на место износа таксе: „2” ставља се такође: „4”.

5) У тарифном броју 6 Закона о таксама у петом реду иза речи: „већа такса” додају се речи: „или у колико ове жалбе нису ослобођене од таксе”.

У истом тарифном броју на место износа таксе: „20” ставља се: „40”.

У истом тарифном броју у првој Напомени у место износа таксе: „20” ставља се: „40”.

6) Прва реченица става другог тачке 3 тарифног броја 8 Закона о таксама мења се и гласи:

„У местима до 40.000 становника такса из оделка 3) наплаћиваће се у 25%, а у местима преко 40.000 до 80.000 становника у 50%.”

7) Тарифни број 12 Закона о таксама мења се у почетку тако да гласи:

„За уговоре о куповини и продаји плаћа се такса и то:

а) за куповину и продају покретних ствари од вредности 1%;

б) за куповину и продају непокретних ствари од вредности 4%;

в) за исправу динара 10.”

У истом тарифном броју иза 5 Напомене додаје се нова 5а Напомена која гласи:

„Стицање или пренос куповног права у погледу које некретнине потпада такси као и пренос саме некретнине, но ако куповно право изгуби снагу пре него што се грунтовно укњижи или преузме у својину некретнина која је предметом куповног права, онда се од вредности некретнине плаћа такса одређена за уговоре о куповини и продаји покретних ствари.

За купопродајне уговоре одређену таксу треба платити и онда, ако ко једну некретнину стече или осигура у сврху да је у деловима или у целисти даље прода тако да је власник дужан некретнину предати или уговорној странци или трећој по њој означеној особи”.

У истом тарифном броју у 6 Напомени у реду другом иза речи: „продаји” додају се речи: „покретних ствари”.

У истом тарифном броју иза 11 Напомене додаје се нова 11а Напомена која гласи:

„Кад год се сачини исправа о правном послу, који подлежи такси на пренос некретнина, било уз накнаду било без накнаде, плаћа се поред односне таксе на пренос некретнина и такса на исправу у таксеним маркама, и то у износу из тарифног броја 12 слово в)“.

У истом тарифном броју у 12 Напомени у одељку I у тач. 7 додаје се следећи нов став:

„Ако без повећања или смањења објекта у току трајања једног таксеног периода прометна вредност неког имања скочи или падне, онда могу и финансијска власт и странка затражити нову процену, ако сматрају да повишење односно пад у вредности премашује 50% оне вредности која је служила за таксену основицу за дотични таксени период. О дозволи нове процене донеће решење у првом степену Финансијска дирекција, а у другом степену Одељење пореза Министарства финансија. Против решења Одељења пореза Министарства финансија нема места даљњем правном леку. Нова процена служи за таксену основицу допунске преносне таксе за преостале још целе календарске године дотичног таксеног периода“.

У истом тарифном броју у 12 Напомени у одељку I у тач. 8 реду 5 уместо речи: „као казна“ стављају се речи: „као повишена такса“.

У истом тарифном броју у 12 Напомени у одељку IV у тач. 1 иза речи: „имања“ додају се речи: „односно делови имања“.

У истом тарифном броју у 12 Напомени у одељку V тач. 4 у место речи: „поред казне“ стављају се речи: „поред повишене таксе“.

8) Тарифни број 15 Закона о таксама мења се и гласи са важношћу за целу Краљевину:

„За уговоре о послузи (посудбене уговоре) тј. за уговоре којима се непотрошна ствар даје на употребу за одређено време плаћа се на име таксе дин. 20.“

Напомена. Ако се за употребу погоди каква накнада, онда треба применити прописе који важе за уговоре о закупу и кирији (тар. бр. 14 таксене тарифе)“.

9) Тарифни број 16 Закона о таксама мења се и гласи:

„За пуномоћије, било исто неограничено или ограничено, опште или посебно, плаћа се на име таксе динара 20.—.“

1. Напомена. Ако је у пуномоћију предвиђена и каква награда у покретним стварима, наплаћиваће се још на уговорену суму 1%.

2. Напомена. Нарочите изјаве о постављању заменика или о примању замене (супституције) које се додају на самим пуномоћијима за судске заступнике и адвокате, сматрају се као саставни делови пуномоћија које не треба посебно таксирати.

10) Тарифни број 23 Закона о таксама мења се и гласи са важношћу за целу Краљевину:

„За уговоре о даривању (поклону) међу живима и на случај смрти, као и за све уопште преносе покретних или непокретних ствари или права даром (поклоном), тестаментом или по законом реду наслеђа плаћа се наследна односно даровна такса, као и такса за пренос некретнина услед смрти или услед даривања међу живима (преносна такса).“

1. Наследна такса плаћа се према степену родства између оставитеља и наследника, те према целокупној чистој вредности наслеђа које је поједином наследнику припало, а по следећој таксеној табlici А:

А. ТАБЛИЦА ТАКСЕ ЗА НАСЛЕЂА

Г р у п а	ЛИЧНИ ОДНОС између оставитеља и стичатеља	С Т Е П Е Н И											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		Чиста вредност припале имовине у динарима											
		до 2.000	преко 2.000 до 10.000	преко 10.000 до 25.000	преко 25.000 до 50.000	преко 50.000 до 100.000	преко 100.000 до 200.000	преко 200.000 до 400.000	преко 400.000 до 600.000	преко 600.000 до 1.000.000	преко 1.000.000 до 2.000.000	преко 2.000.000 до 3.000.000	преко 3.000.000
Стопа таксе у процентима													
I	деца и унуци	—	—	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6
II	ванбрачна и позаконена деца; остали сродници у правој линији; брачни друг који у часу настанка таксене обавезе није био растављен од стола и постеље нити разведен као и брачни друг који је био растављен без властите кривице.	—	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6
III	браћа и сестре макар и по једном родитељу; пасторчад	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
IV	првостепени потомци браће и сестара; зетови и снаје	3.5	5	6.5	8	9.5	11	12.5	14	15.5	17	18.5	20
V	таст (свекар), ташта (свекрва), поочим и помајка, другостепени потомци браће и сестара.	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30
VI	сва остала лица као и установе и задужбине у колико нису ослобођене.	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34

2. Даровна такса плаћа се према степену сродства између дародавца и даропримца, те према целокупној чистој вредности дара појединог даропримца, а по истој горњој таксеној табlici А. за наследну таксу, с том разликом, да лица из групе I и II за дарове преко 2.000 до 10.000 динара плаћају 1%.

3. Истовремено са наследном и даровном так-

сом из таксене табlice А плаћа се пренос некретнина услед смрти или услед даривања међу живима још и такса за пренос некретнина, и то толико пута колико је било промена поменуте врсте, без обзира на околност да ли је о дотичном правном послу сачињена исправа или није и да ли је промена уписана у јавну (земљишну) књигу или није, а по следећој таксеној табlici Б.:

Б. ТАБЛИЦА ТАКСЕ ЗА ПРЕНОС НЕКРЕТНИНА УСЛЕД СМРТИ ИЛИ УСЛЕД ДАРИВАЊА МЕЂУ ЖИВИМА:

Група	Лични однос између оставитеља и стицатеља односно дародавца и даропримца:	С Т Е П Е Н					
		1	2	3	4	5	6
		Бруто вредност прилазе односно дароване некретнине у динарима					
		до 50.000	преко 50.000	до 30.000	преко 30.000	без обзира на вредност	
Стопа таксе у процентима							
I	Деца и унуци; ванбрачна и позакоњена деца; остали сродници у правој линији; брачни друг који у часу настанка таксене обавезе није био растављен од стола и постеље нити разведен као и брачни друг који је био растављен без властите кривице.	1/2	1				
II	Браћа и сестре макар и по једном родитељу; пасторчад.			1 1/2	2		
III	Првостепени потомци браће и сестара; зетови и снаје					3	
IV	Таст (свекар), ташта (свекрва); поочим и помајка; другостепени потомци браће и сестара.					3	
V	Сва остала лица као и установе и задужбине у колико нису ослобођене.						4

Све одредбе прописане за наследну односно даровну таксу важе и за таксу за пренос некретнина услед смрти или услед даривања међу живима с тим, да за основицу разреза ове преносне таксе служи бруто вредност некретнина.

Напомена. Ако је од смрти оставитељеве прошло више од две године, а првостепени разрез наследне таксе још није извршен без кривње таксеног обвезника, може му Финансијска дирекција по документованој молби одобрити ревизију вредности оставине, ако је њена вредност у време првостепеног разреза пала бар за једну трећину спрам вредности у време смрти оставитеља. Против решења Финансијске дирекције нема места жалби. У случају оваквог одобрења, трошкове евентуално потребне вештачке процене, сноси молитељ".

Случајеви стицања услед смрти која је уследила пре ступања на снагу овог §-а Финансијског закона, као и случајеви даривања међу живима по којима је право државе на таксу настало пре ступања на снагу овог §-а Финансијског закона, расправиће се до правноснажности још по раније важећим одредбама о наследној односно даровној такси, с тим да ће се у оваквим случајевима у погледу наследне таксе применити одредбе овог §-а Финансијског закона, ако су повољније за таксеног обвезника, и ако то овај писмено затражи најдаље у року од два месеца од ступања на снагу овог §-а Финансијског закона.

У случајевима где је наследна такса по раније важећим законским одредбама већ правноснажно разрезана, али је остала за више од половине још неплаћена, може се у року од два месеца од дана ступања на снагу овог §-а Финансијског закона тражити ревизија вредности саставних делова, ако је ова вредност, утврђена према времену смрти оставитеља, пала за више од једне трећине с обзиром на време, кад је такса била разрезана.

Досадашње одредбе Закона о таксама као и појединих Пристојбинских закона о наследној и даровној такси и о такси на пренос некретнина услед смрти или услед даривања међу живима престају важити у колико нису у складу са одредбама овог §-а Финансијског закона, а Министар финансија овлашћује се да у споразуму са Министром правде на основу осталих одредаба помнутих закона Уредбом пропише за целу Краљевину заједничке ближе одредбе за извршење овог §-а Финансијског закона.

11) Тарифни број 29 Закона о таксама мења се и проширује на целу Краљевину са следећим новим текстом:

„За уговоре о издржавању које особе, плаћа се такса према вредности суме издржавања 1%.

Али, ако ко преузме издржавање које особе, а да није то дужан, учинити, онда се плаћа такса као за даривање ренте по тарифном броју 23 овога Закона.”

12) У тарифном броју 55 Закона о таксама тач. в) мења се и гласи:

„За време од једне до две године дин. 200.—”

У истом тарифном броју мења се прва Напомена и гласи:

„За прву визу на једно путовање већ издатих ван граничних пасоша и за свако продужење визе на једно путовање плаћа се 10.— динара. За сваку визу и за продужење визе на више путовања у року трајања до 3 месеца плаћа се 20.— динара, а до 6 месеци 30.— динара. Виза на једно путовање приликом издавања ванграничног пасоша не подлежи плаћању таксе.”

У другој Напомени овог тарифног броја брише се реч: „три” и ставља реч: „две”.

После треће Напомене додаје се нова:

„4. Напомена: За заједничке и колективне ванграничне пасоше плаћа се само једна такса као и за индивидуалне.”

13) У тарифном броју 58 Закона о таксама у место износа таксе: „400” ставља се: „1000”.

У истом тарифном броју додају се следеће нове напомене:

„1. Напомена: Југословени по раси и језику настањени и досељени у једној од општина Краљевине Југославије плаћају за декрет на поданство динара 400.— Ову исту суму таксе плаћају и остала лица, која су по раси и језику Словени, ако су на територији Краљевине настањена 15 година.

2. Напомена: Министар унутрашњих послова може да у случајевима, вредним нарочитог обзира, ослободи плаћања свију такса око стицања поданства (таксе за молбу са прилозима и за све радње по Закону о држављанству у вези ове молбе и уважања исте) она лица која су Југословени по раси и језику, а настањена и досељена у једној од општина Краљевине Југославије, ако иста не плаћају преко 1000.— динара годишње државног непосредног пореза, који се сумарно књижи”.

14) Тарифни број 63 Закона о таксама укида се.

15) Тарифни број 72 Закона о таксама мења се и гласи:

„За одобрење промене породичног или рођеног имена наплаћује се од лица која плаћају годишње државног непосредног пореза који се сумарно књижи и то:

до 1.000.— динара пореза такса је 100.— дин.;

преко 1.000.— до 5.000.— пореза такса је 500.—

динара;

преко 5.000.— до 10.000.— пореза такса је

1.000.— динара;

преко 10.000.— пореза такса је 5.000.— динара.

Ако је порески обвезник ослобођен код пореског облика, порез ће се одредити према чл. 3 Закона о непосредним порезима.

1. Напомена: За одобрење промене ненародног породичног имена у народно породично име плаћа се такса од динара 100 без обзира на висину пореза који плаћа дотично лице.

2. Напомена: За истовремено одобрење промене породичног и рођеног имена плаћа се за половину већи износ таксе из овог тарифног броја.

3. Напомена: Промена рођеног имена приликом промене верске припадности у складу са постојећим законом не подлежи такси по овом тарифном броју.”

16) У тарифном броју 83 Закона о таксама у место речи: „делима, динара 20” стављају се речи:

„делима, и то без обзира на број кривичних дела, плаћа се такса из тар. бр. 6 овога Закона”.

17) У тарифном броју 87 Закона о таксама у место речи: „на име таксе динара 20” стављају се речи: „такса из тар. бр. 6 овога Закона.”

18) У тарифном броју 99 Закона о таксама додаје се следећи нови (други) став:

„За давање одобрења за јавна радио-приређивања наплаћиваће се ова такса паушално унапред по оцени оне власти која ово одобрење издаје, и то у таксеним маркама с тим, да код одмере овог паушала на један дан приређивања не сме отпасти већа такса од 3 динара. Према захтеву таксеног обвезника ово се паушализирање врши било за један месец, за три месеца, шест месеци или годину дана.”

19) На крају тач. 1 тар. броја 99а Закона о таксама додаје се овај нов став:

„За јавне вежбе и утакмице витешких и спортских друштава у местима која немају више од 20.000 становника плаћа се половина предње таксе тј. 10 на сто од вредности продате улазнице.”

У истом тар. броју у 4 Напомени у тач. 1 додаје се следећи нов (други) став:

„Улазнице ученика и наставника за биоскопске претставе, које се у школама приређују у просветне и васпитне сврхе, не подлеже такси из овог тарифног броја.”

За раније време таксе на улазнице за овакве биоскопске претставе неће се разрезати, већ разрезане и ненаплаћене отписале се, а наплаћене неће се враћати.

У истом тарифном броју у 4 Напомени тач. 3 мења се и гласи: „црквене концерте (у црквама), јавне вежбе соколских друштава, концерте и уметничке приредбе домаћих певачких, уметничко-музичких и књижевних друштава, као и позоришне претставе, просветне вечери, предавања и концерти домаћих просветних друштава, али под условом да се сва приређивања из ове тачке врше без игранке.

Кад се приређивања из предњег става дају уз суделовање страних уметника, наплатиће се половина ове таксе из овог тарифног броја тј. 10 на сто од сумма које се издају страним друштвима или страним уметницима. Ова ће се такса наплаћивати приликом исплате ових сума и у готовом новцу предати надлежној пореској управи најдаље у року од 5 дана”.

У истом тарифном броју у 4 Напомени у тач. 6 у реду првом иза речи: „позоришта”, умећу се следеће речи: „приватна позоришта која су повлашћена од Министарства просвете”.

20) У тачци 2 тарифног броја 101 Закона о таксама додаје се овај нов став:

„Изузетно за пренос пртљага и робе моторним возилима важе одредбе из предње тачке 1 в) овог тарифног броја.”

21) У тарифном броју 124 Закона о таксама уместо износа таксе: „динара 25” стављају се речи: „плаћа се такса из тарифног броја 6 овога Закона”.

22) У тарифном броју 204 Закона о таксама бришу се речи:

„За товарни лист динара 5.—” и уместо тога ставља се овај нов текст:

„За товарни лист и то:

а) за денчане пошилке дин. 2.—

б) за колске пошилке дин. 10.—”

Ова измена важиће од 1 јула 1937 даље.

23) Тарифни број 214 Закона о таксама мења се и гласи:

„За одобрење отварања слободног царинског складишта динара 5.000.—

За одобрење отварања приватног царинског сместишта динара 2.000.—

Годишња такса за држање слободног царинског складишта динара 2.000.—

Годишња такса за држање приватног царинског сместишта динара 1.000.—”.

24) У тарифном броју 227 Закона о таксама место речи: „динара 30” стављају се речи: „плаћа се такса по тарифном броју 6 овога Закона”.

25) Тарифни број 56 Закона о судским таксама мења се и гласи:

„(1) за пуномоћије, било исто неограничено или ограничено, опште или посебно, плаћа се од сваког табака динара 20.—”.

Садашњи став (2) брише се.

Садашњи став (3) овог тарифног броја постаје став (2), а став (4) постаје став (3).

Напомене:

I Ако је у пуномоћију предвиђена и каква награда у покретним стварима, наплаћиваће се још на уговорену суму 1%.

II Нарочите изјаве о постављењу заменика или о примању замене (супституције) које се додају на самим пуномоћијима за судске заступнике и адвокате, сматрају се као саставни делови пуномоћија, које не треба посебно таксирати.”

26) Ослобађају се свих такса како државних тако и самоуправних сви правни послови званичне радње и списи који се односе на пресељење сељака поплављеног села Витојеваца Срез румски и на замену земљишта њиховог досадањег атара са земљиштем Петроварадинске имовне општине. Исто тако ослобађају се ови сељаци и свих трошкова у вези са премером поменутог земљишта и његовим грунтовним преносом.

§ 186 (нов) који гласи:

1) На крају чл. 17. Закона о државној трошарини додаје се нов став који гласи:

„Министар финансија може код подељивања концесија за подизање предузећа за производњу трошаринских предмета захтевати од лица коме ће концесију издати, да претходно положи кауцију за осигурање, да ће предузеће стварно подићи и отпочети са радом о року означеном у концесији и да ће предузеће искоришћавати најмање годишње са 50% капацитета, изузев да у том искоришћавању буде доказано спречен ванредним догађајима независним од његове воље. Висину и начин полагања кауције одредиће Министар финансија засебно за сваки случај. У случају неиспуњавања услова прописаних у концесији, положена кауција пропада у корист државе, а поред тога Министар финансија може забранити рад за извесно време, односно може одузети и саму концесију.”

2) На крају чл. 36. Закона о државној трошарини додаје се нов став који гласи:

„Ако се трошаринска кривица учини у доба кад се у самој фабрици или кругу фабрике налази пословођа или у његовом отсуству његов заступник, када сопственик сам не води предузеће, казниће се пословођа односно његов заступник

по чл. 34 овог Закона. Сопственик јемчи за плаћање казне, на коју је његов пословођа или заступник овога осуђен.”

3) После члана 45 Закона о државној трошарини додаје се нов члан који гласи:

„Члан 45а

Ако се у ком трошаринском предузећу пронађу ма какве инсталације или направе помоћу којих се могу трошарински предмети производити, преобразити или одводити у сврху да се тиме уклоне од плаћања трошарине, а те инсталације и направе нису претходно пријављене и одобрене од надлежне финансијске власти, одговорно лице казниће се новчано од 100.000.— до 500.000.— динара. За примену ове казне довољна је сама чињеница да су такве инсталације или направе пронађене без обзира да ли су оне употребљене за наведену сврху или нису,

Ако се пак утврди да је употребом у предњем ставу поменутих инсталација или направа — биле оне одобрене или не — извршено и кријумчарење трошаринских предмета, одговорно лице казниће се још и засебно за кријумчарску кривицу по чл. 34 овог Закона у ком случају као прикраћена трошарина која ће служити за основ казне узете се она количина трошаринских предмета, која се кроз поменуте инсталације или направе може производити, преобразити или одводити непрекидно употребом кроз три месеца. Дан се рачуна са 24 сата, а месец са 30 дана.

Поред казне из предњег става Министар финансија може уједно предузетнику забранити рад за извесно време, или му одузети и концесију.”

4) На крају чл. 49. Закона о државној трошарини додаје се нов став који гласи:

„Извиђаје и ислеђења могу правоваљано заменити и извршити и више финансијске власти, које ће потом сва иследна акта доставити финансијској власти надлежној за решавање трошаринских кривица.”

5) У тач. 4 члана 72. Закона о државној трошарини брише се други став.

6) Садашња Напомена уз тач. 7. члана 72. Закона о државној трошарини постаје I. Напомена, а после ње додаје се нова Напомена која гласи:

„2. Напомена. Свака поправљена сијалица сматра се у трошаринском погледу као нова сијалица и подлежи плаћању државне трошарине према горњим одредбама у тач. I и II.”

7) После тач. 10. чл. 72. Закона о државној трошарини додаје се тач. 11. са следећим текстом:

„I На ракију увезену из иностранства наплаћиваће се на име државне и бановинске трошарине за хектолитарски степен 20 динара

II Ракија произведена у земљи не подлежи плаћању државне трошарине.

Ракијом која не подлежи плаћању државне трошарине сматра се: дестилат комине од воћа са једном коштицом или једном или више семенки (зрна), или чији је плод бобица; дестилат од грожђа (сем сувог: султанина, розаки, коринтског грожђа и т. сл.), од вина, винске шире, кљука или маста (виновице), винског кома, дропа; дестилат од корења (сем шећерне репе), од диња, бундева и воде помешане с медом — ако овакав дестилат не садржи у себи више алкохола од 45% за воћне ракије, односно више од 48% за дестилате вина,

винске шире, кљука или маста (виновице), винског кома, дропа, грожда и ако овакав дестилат има карактеристичне особине воћне ракије т.ј. укус и мирис (буке) сировине од које је произведен.

Забрањено је лећи ракију из комина поменутих у предњем ставу ако су — у циљу појачања алкохолног садржаја — помешане са шећером, меласом или сличним скробним производима (сем меда) из којих се врењем може добити шпирит (алкохол).

Ракија која се не употребљава као таква за пиће, већ за справљање рума, ликера или ма каквих алкохолних дрогеријско-фармацеутских препарата, сматра се шпиритом (алкохом) и подлежи плаћању државне трошарине као на шпирит (алкохол).

Дестилати произведени из горе побројаних сировина који садрже у себи мање алкохола од 45% односно 48%, а немају поменуте карактеристичне особине воћне ракије, као и дестилати произведени из горе побројаних сировина са садржином алкохола јачом од 45% односно 48%, сматраће се као шпирит и према томе у свему подлежати прописима који важе за шпирит (алкохол)."

8) На крају тачке 13 члана 72 Закона о државној трошарини додаје се нова Напомена која гласи:

„3. Напомена. Неблаговремено уписивање потрошње безтрошаринског бензина у књиге казниће се по чл. 44 овог Закона, а нетачно уписивање у књиге, или невођење књиге о набавци и утрошку бензина сматраће се као кријумчарење и казнити по чл. 33 и 34 овог Закона.”

9) После првог става тач. 13а члана 72 Закона о државној трошарини додаје се као прва следећа Напомена:

„1. Напомена. Као плинско уље, соларно, зелено и слична уља која не служе за осветљење, подмазивање или растварање, сматрају се сви нерафинисани дестилати добивени из сирове нафте, остатка од нафте, катрана, мрког угља, и парафинских шкриљаца, црне, мрке, црвенкасте, зеленкасте или плавичасте боје, а чија је специфична тежина на 15°C највише 0,900; вис-позит по Енглеру на 20°C највише 2,5, запаљивост у отвореном суду по Маркусону највише 120°C, а фракција између 150 и 280°C мора бити испод 60%.

Међутим, ако су ова уља рафинисана, односно ако се посматрају према светлости, показује безбојна или жућкаста до изразито жуте боје, сматраће се као уља звана парафинска, чиста соларна или уља за подмазивање и подлежаће плаћању трошарине по стопи уз тач. 13б) члана 72 Закона.”

Садашња Напомена уз тачку 13а члана 72 Закона о државној трошарини постаје 2. Напомена.

§ 18в (нов) који гласи:

Тач. 5 § 18 постаје тач. 1 и мења се и гласи:

1) „Железничка возила, локомотиве, моторна кола, вагони, стројеви (машине) свију врста као и железнички материјал за колосеке и иста возила, који се набављају у иностранству по компензационим уговорима за дуван (монополска режија), руду, прагове и др. као и на терет клиринга код Народне банке Краљевине Југославије ослобађају се плаћања царине и свих дажбина, државних и самоуправних, који се на царинарницама напла-

ћују, а по претходном одобрењу Министра финансија.”

Тач. 6 § 18 постаје тач. 2.

3) Обуставља се царинско-кривично поступање и извршење још неизвршених осудних решења по кривицама из чл. 145 и 163 царинског закона, учињеним до 31 децембра 1936, од стране пограничних становника држављана Краљевине Југославије, када су у питању стока, дрвена грађа, тежачка кола, делови тих кола и опреме за тележу стоку.

По извршним решењима у целини или делимично наплаћене дажбине неће се враћати.

4) Ослобађа се од плаћања царинских и осталих државних и самоуправних дажбина материјал увезен од стране Краљевске банске управе Зетске бановине за градњу жичане железнице Котор—Цетиње, а који је пријављен царинарници I реда у Котору декларацијама ув.бр. 30 и 31 од 12 јуна 1933 и ув.бр. 69 од 14 августа 1933.

5) Заглавље наименовања робе код тар.бр. 657, у српскохрватском тексту, из Закона којим је одобрен уговор о трговини и пловидби, закључен између наше земље и Велике Британије и Ирске 12 маја 1927 године, исправља се како следеће:

из 657 Нове машине за текстилну индустрију:

§ 19

Први и други став постаје тач. 1.

2) У ставу 2 члана 19 Уредбе о извођењу јавних радова од 22 новембра 1934 бр. 30271 додаје се на крају:

„У појединим бановинама односно на територији града Београда и Панчева може се ова трошарина на вино и ракију наплаћивати и паушално. Паушална наплата може се вршити само од лица и установа, која се баве точењем или трговином вина и ракије. Од лица, која производе вино и ракију из сировина добивених са сопственог земљишта, ако се не баве трговином или точењем алкохолних пића не може се наплаћивати никаква паушална трошарина. Паушална трошарина наплаћиваће се по одлуци бана односно бановине, а за територију града Београда и Панчева по закључку односног градског већа.”

На крају става 3 истог члана додају се речи:

„За наплату паушалне трошарине прописиће Правилник бан односно бановине, а за град Београд и Панчево односно градско веће.”

На крају члана 23 исте Уредбе додаје се:

„ако се бановинска трошарина не наплаћује паушално.”

3) У чл. 2 Уредбе о бановинским трошаринама место: „каву од 1 кг . . . . 2” ставити, „каву од 1 кг . . . . 4”. На крају овога члана додаје се:

„лимуње, китре, наранџе и мандарине од 1 кг . . . . . дин. 1.—

ананас, пиньоле, пистације, урме; кокосов орах и друге екзотичне орахе за јело свеже или сушене, млевене или у саламури, кокосово уље, кокосово

масло и кокосово брашно од 1 кг. . . . . „ 2.—

ванилу, шафран и шафран. од 1 кг. „ 20.—

цимет, мускатни цвет, мускатни орах и кардамон од 1 кг. . . . . „ 5.—

све остале зачине у зрну, љусци, ољуштене, истуцане или самлевене (као

што су: бибер, исижот, бадијан, капра, мајоран, ганганат, каранфилић, анис, ким, коријандер и слично сем паприке) од 1 кг. . . . . „ 3.—

рибљу маст и рибље уље, спермацет и спермацетово уље од 1 кгр. . . . . „ 1.50

калафонију (сирову, прерађену, пречишћену и осталу) од 1 кг. . . . . „ 1.—

Фабричну обућу и то:

1) на гумене опанке и радничке ципеле (баканце) и цокуле од краветине по пару . . . . . „ 1.—

2) на обућу од гуме, каучука, платна, крајаца, клобучине и ткива које не пропушта воду, сандале и папуче по пару . . . . . „ 2.—

3) на обућу од коже по пару . . . . . „ 5.—

4) на обућу од fine коже као и бронзоване, посребрене, позлаћене, ланковане, змијске, крокодилске, антилопске, јеленске и сличне луксузне коже и свиле, атласа, сомота, броката и томе слично по пару . . . . . „ 12.—

За дечију обућу до закључно 17 цм дужине плаћа се трошарина за 50% мање од означених стопа.

Фабрично одело и капуте и то:

1) од памучног, ланеног, платненог и сличног материјала по једном оделу или капуту . . . . . „ 5.—

2) од полувуненог материјала и материјала који не пропушта воду по једном оделу или капуту . . . . . „ 10.—

3) од вуненог материјала и од коже по једном оделу или капуту . . . . . „ 20.—

Под фабричним оделом разумевају се и зимски, јесењи и пролећни капути (дуги или кратки) огртачи, мантили и слично.

За капуте са било каквим крзном плаћа се трошарина за 100% већа од означених стопа.

За поједине комаде одела (сако, панталоне и слично) плаћа се трошарина за 50% мања од означених стопа.

За дечја одела и капуте плаћа се трошарина за 50% мање од означених стопа.

Под фабричном обућом и оделом подразумева се само она обућа и одело произведено у радњама, које се по одредби § 32 Закона о радњама сматрају индустријским (фабричним) радњама.

Трошарина на одећу и обућу неће се наплаћивати од оних произвођача (занатлија) који у својој радионици са сопственим производним оруђем (алатом) директно раде за купца и то искоришћавајући претежно своју радну снагу или својих помоћника (калфи) и ученика (шегрта). Исто ово важи и за њихове произвођачке задруге (заједнице).

Министар финансија даје потребна објашњења и упутства о свему овом.

Сву хартију и картоне од 100 кг Дин. 15.—

На хартију несатиновану у тежини до закључно 60 гр. по 1 м² за штампање на ротационим машинама не плаћа се бановинска трошарина.

Израде од хартије и картона, ако су произведене од хартије и картона на коју није плаћена трошарина плаћају исту ову трошарину.

Бановинска трошарина неће се наплаћивати на следеће израде од хартије или картона који се

увозе: штампане књиге и повремена издања, музикалије, часописе, новине, штампанице, географске карте и учила, а које су означене у увозној царинској тарифи под бр. 471, 472, 473 и 474.

Монополски предмети из хартије и монополски обрасци не подлежу плаћању бановинске трошарине.

Електричне сијалице и пламене лампе од истоветне државне трошарине 20%.

Први став чл. 3 исте Уредбе мења се и гласи: „Трошарина на предмете побројане у чл. 2 када се увозе из иностранства наплаћује се при увозу на царинарницама. На ове предмете изузев сирћетне киселине и сирћета од алкохола произведене у земљи наплаћује се трошарина приликом пуштања у промет и потрошњу”.

На крају овог члана додаје се:

Бановинска трошарина на фабричну обућу, фабрично одело и хартију, произведену у земљи наплаћује се пре изношења ових предмета из фабрике ради пуштања у промет и потрошњу.

Финансијски органи пописаће на дан ступања на снагу ове Уредбе код продаваоца на ситно и велико све залихе лимуна, китра, неранца, мандарина, ананаса, пињола, пистација, урма, кокосовог ораха и других екзотичних ораха за јело, кокосовог уља, кокосовог масла или кокосовог брашна, ваниле, шафрана, шафранике и свих осталих зачина, рибље масти, рибљег уља, спермацета и спермацетовог уља, калафоније, фабричне обвће, фабричног одела, хартије, електричних сијалица и кафе и трошарину односно разлику у стопи наплатити. Сопственици радња, које продају такве предмете дужни су у року од 10 дана пријавити залиху најближем одељку финансијске контроле ради пописа, ако органи у том року сами не изврше попис.

Количине ових предмета на које би требало платити трошарину или разлику у суми од динара 50.— или мање неће се пописивати и на њих се неће наплатити ова трошарина.

Бановинска трошарина на сечива за справе за бријање наплаћиваће се само до краја септембра 1937.

За сечива, која остану непродата вратиће се доказано већ плаћена бановинска трошарина само на оне количине, које су увезене или произведене у времену од 1 априла 1937 до краја септембра 1937.

Овлашћује се Министар финансија да донесе пречишћено издање ове Уредбе као и Правилник о начину наплате ове трошарине.

§ 20 додају се нове тачке које гласе:

4) У Уредби о ликвидацији земљорадничких дугова и Правилнику за извршење исте Уредбе уносе се следеће измене:

а) дужници из чл. 5 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова имају у року од 2 месеца, од дана ступања на снагу овог закона, препорученим писмом обавестити своје веровнике да ће се користити олакшицама из чл. 5 и у истом року затражити одређивање површине у смислу правилника о начину одређивања честица (парцела) које ће се рачунати у површини од 50 односно 100 хектара. У противном губе право да се користе олакшицама из чл. 5 Уредбе.

б) У колико дуг земљорадника према чл. 3 став 4 Уредбе о ликвидацији земљорадничких ду-

гова прелази 500.000 динара вишак дуга преко 500.000 динара не сматра се као дуг земљорадника и повериоци имају право наплате овог вишка у колико имовина дужникова вреди више од 500.000.— динара.

в) Рок из става 2 члана 20 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова продужује се до 26 септембра 1938 године.

г) Рок за предају исправа из ст. 2 и 3 члана 7 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова у вези ст. 1 члана 21 Правилника за извршење Уредбе продужује се до 1 јуна 1937 године.

До тог рока дужници-земљорадници могу се споразумевати са поверилачким установама да овима плате свој дуг, држећи се одредаба става (1) члана 51 Уредбе, с тим да се у ту сврху изузете исправе од Привилеговане аграрне банке не могу више предавати Привилегованој аграрној банци.

д) Рок из става 1 члана 26 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова продужује се до 1 јуна 1937 године.

ђ) Уредби о ликвидацији земљорадничких дугова додаје се нови члан 26а:

У случају кад дужник затражи смањење дуга по чл. 24—26 свд ће, ако се Привилегована аграрна банка не олазове позиву на починште, по службеној дужности и по слободној оцени проверавати наводе дужникове и донети одлуку.

е) Аграрним субјектима и другим земљорадницима, који према ставу 1 чл. 38 Правилника за извршење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова изјаве да се неће користити олакшицама из главе VII него осталим прописима Уредбе, ако су уговорили куповину у пољопривредним производима обрачунаће се остатак дуга по цени произвола на дан склапања уговора а према томе ће се срачунати и висина остатка дуга према тач. б) став 1 члана 36 Уредбе.

ж) На крају става 4 члана 13 Правилника за извршење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова додаје се „колониizacionом фонду. Исто тако не могу ова лица да се користе прописима Уредбе за остатак дуга аграрним задугама (заједницама), које су им пре ступања на снагу Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова снизиле дуговање за најмање 50%”.

з) Члану 39 Уредбе додаје се ова реченица:

„а) рок првог анцитета оваквим дужницима доспева 15 новембра 1937 год.”.

5) Одредбе овог §-а важе све док се законом не измене или укину”.

Б. МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

§ 21

Став први, други и трећи постају тач. 1.

Додаје се нова тачка која гласи:

2) Укида се звање чувара ратничких гробља у Тунису, а установљава се са истим припадностима и на терет кредита именованог чувара звање чувара војничког гробља и костурнице у Зејтинлику код Солуна.

§ 22а (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар правде:

1) да по одобрењу Министарског савета уредбама са законском снагом пропише потребна на-

ређења о писменој изради и потписивању пресуда и записника у кривичним стварима за случај трајне спречености судије или записничара као и наређења о писменом саставу и потписивању записника и судских одлука у грађанским стварима за случај трајне спречености судије или записничара.

2) да по одобрењу Министарског савета пропише Уредбу са законском снагом о неподигнутим (пропалим) судским оставама.

3) да по одобрењу Министарског савета уредбом са законском снагом одреди дан ступања на снагу Закона о извршењу и обезбеђењу од 9 јула 1930 године и да пропише уводне одредбе за тај закон.

3а) да у споразуму са Министром унутрашњих послова службенике одељења за извршење код управних власти превеле у ресор Министарства правде где ће их употребити у својству извршних органа у судовима на подручјима Апелационог суда у Београду, Скопљу и Великог суда у Подгорици, и да кредите који су предвиђени за ове службенике у буџету Министарства унутрашњих послова употреби за исплату њихових принадлежности.

По образложеном захтеву Министра правде, Министар финансија може ставити из кредита за ванредне потребе — буџетских резервних кредита — до 500.000.— динара за постављање код српских судова на подручјима Апелационих судова у Београду и Скопљу и Великог суда у Подгорици потребног броја извршних органа — званичника.

4) — а) да уредбом са законском снагом одреди дан ступања на снагу Законика о судском поступку у грађанским парницама од 13 јула 1929 године и Уводног закона за законик о судском поступку у грађанским парницама од 9 јула 1930 године на подручју Великог суда у Подгорици.

б) Кад Законик о судском поступку у грађанским парницама и Уводни закон за законик о судском поступку у грађанским парницама према I. на поменутом подручју ступе на снагу, а док се на то подручје не установи Апелациони суд решаваће грађанске предмете, који по поменутом законима односно по Закону о уређењу редовних судова спадају у надлежност Апелационог суда, Велики суд у Подгорици у већима од 3 односно 5 судија.

5) да за већа из II., а на рачун уштеда по свима партијама кредита расхода Министарства правде за 1937/38 годину може код Великог суда у Подгорици поставити 3 апелационе судије и да пропише уредбом са законском снагом све што је потребно ради увођења у живот Законика о судском поступку у грађанским парницама.

б) да може, поред броја касационих судија и секретара предвиђеног у буџету расхода Министарства правде за 1937/38 годину, поставити при Одељењу Б. Београдског касационог суда у Новом Саду још 5 судија и 2 секретара; а при Апелационом суду у Новом Саду поред броја апелационих судија и секретара предвиђеног буџетом расхода Министарства правде за 1937/38 годину, још 2 судије и 4 секретара. Припадности за ово особље исплаћиваће се из уштеда по свима партијама буџета расхода Министарства правде за 1937/38 годину.

7) да по одобрењу Министарског савета уредбом са законском снагом пропише правила о упра-

ви и о заступању опште племенске заједнице, братства и сеоских општина на подручју Великог суда у Подгорици — чл. 709—714 Општег Имовинског Законика.

§ 22б (нов) који гласи:

Одредбе зак. чл. I: 1911 о ревизији мењају се и надопуњују овако:

1) Ревизијски суд одлучује о ревизији редовно у нејавној седници без претходне усмене расправе. Но ревизијски суд може одредити усмену расправу, ако то сматра за потребно. За ту расправу вреде и даље прописи из §§ 538—539 зак. чл. I: 1911 године.

2) Кад се ревизија решава у нејавној седници, противник молитеља ревизије може одговор (и придружење) према § 531 Грпп. предати у року од 15 дана, рачунајући од дана када му се, по налогу претседника већа од стране Касационог суда уручи други примерак ревизионе молбе.

Придружење садржано у одговору касно пришло, узео се у обзир само онда, ако се учини вероватним, да странку не терети пропуштање због закашњења. У парницама чији предмет не премаша вредност 10.000.— динара нема места придружењу.

3) Предмети који се решавају у нејавној седници, не морају бити извешени на судској табли за огласе.

4) Молбе ради оправдања, као и молбе из §§-а 407—409 Грпп. као и утоке ревизиони суд такође решава у нејавној седници.

Противник може у року од 8 дана по саопштењу молбе ради оправдања и молбе по §§-има 408 и 409 Грпп. на исте дати одговор. Због пропуста овог рока нема места оправдању.

5) Против пресуде Апелационог суда као привног суда у стварима чија вредност не премаша 5.000.— динара, нема места ни ревизији ни утоку на трећестепени суд.

Закашњене, као и законом искључене правне лекове, одбацује суд код којег се правни лек подноси.

6) § 544 зак. чл. I: 1911 сходно се има применити и на утоке.

Одредбе из тач. 1—5 имају се применити и на оне ствари које се већ налазе код ревизијског суда, без обзира, да ли је усмена расправа већ истакнута или не.

7) Подручје Среског суда сремско-карловачког обухвата територију новог среза сремско-карловачког, образованог Уредбом Министра унутрашњих послова III бр. 33727 од 26-IX-1936 год.

Министар правде уредбом ће прописати ближе одредбе о преносу послова од територијално надлежних досадашњих среских судова на срески суд у Сремским Карловцима.

В. МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

§ 22в (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар просвете:

1) да по одобрењу Министарског савета донесе уредбу са законском снагом о уређењу државних штампарија Краљевине Југославије а то у сагласности са Финансијским одборима Народног претставништва.

Овом се Уредбом не може мењати Закон о чиновницима ни повећавати лични расходи одобрени по буџету.

2) да по одобрењу Министарског савета пропише уредбу са законском снагом о уметничким школама, којом ће се обухватити организација, уређење и сви односи уметничких школа у целој Краљевини, као и да пропише уредбу са законском снагом о Уметничком савету. Овим се уредбама не могу мењати одредбе Закона о чиновницима.

3) да у сагласности са Министром финансија пропише уредбу, којом ће се регулисати начин утрошка износа наплаћених за испитивања, која врше универзитетски заводи техничких факултета, на основу чл. 19 Уредбе о техничким факултетима.

§ 22г (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар просвете да у споразуму са Министром унутрашњих послова донесе уредбу са законском снагом којом ће се распоредити сва места односно школе на које се односе услови прописа ст. 1 § 101 Закона о народним школама.

§ 22д (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар просвете да по одобрењу Министарског савета може закључити зајам:

1) у суми од 20.000.000.— динара за подизање зграде Министарства просвете;

2) у суми од 15.000.000.— динара за довршење инсталације зграде Државне штампарије у Београду;

3) у суми од 6.000.000.— динара за довршење зграде дечје клинике Медицинског факултета у Београду;

4) до суме од 5.000.000.— динара за подизање зграда потребних Ветеринарском факултету у Загребу;

5) до суме од 2.000.000.— динара за подизање нове зграде Хемијског института Техничког факултета у Љубљани;

6) у суми од 1.300.000.— динара за довршење радова на згради I мушке реалне гимназије у Београду и за набавку намештаја и учила за ову школу;

7) у суми од 1.100.000.— динара за завршене радове на згради I женске реалне гимназије у Београду као и за набавку намештаја и учила за ову школу.

§ 23

Први став постаје тач. 1).

Додаје се нова тачка:

2) Одобрава се Министру просвете да преосталу суму по зајму од 5.855.000 динара, из кога је подигнута зграда Женске учитељске школе у Београду, а која износи динара 670.000.— може употребити за набавку намештаја и учила за исту школу.

§ 24 мења се и гласи:

1) Наставници народних, грађанских, средњих и стручних школа, као и школски надзорници могу се додељивати на рад у друге школе, у Министарство просвете, Министарство физичког васпитања, у банске управе, среским начелницима за просветни реферат и градским школским надзорницима; затим могу се упућивати као просветни референти, делегати, лектори и учитељи на страни,

као и у културно-просветна друштва која имају своје школе или интернате. Ово упућивање на рад може да буде дуже од три месеца изузетно од § 80 Закона о чиновницима. Службеници овако додељени немају права на дневнице по прописима Уредбе о накнади путних и селидбених трошкова државних службеника грађанског реда, осим ако им се то право, у случају упућивања на рад до три месеца, призна изрично одлуком о упућивању на рад. Овим се не могу повећавати одобрени буџетски кредити.

Школски надзорници додељени по овом параграфу немају право на надзорнички додатак из § 293 Закона о чиновницима.

Упућивање на рад може се код наставника народних школа вршити само у месту службовања, а код наставника осталих школа и изван места службовања. Од овог се изузимају наставници народних школа, који се упућују на рад у иностранство.

Учитељи народних школа, додељени на рад Министарству просвете, имају право на станарину из државног буџета Министарства просвете, а они на раду у банским управама примаће станарину из бановинског буџета дотичне бановине.

Учитељи народних школа, који су додељени на рад грађанским школама, среском начелнику за просветни реферат и градским школским надзорницима, задржавају право на станарину из буџета из кога примају станарину и учитељи народних школа у истом месту.

Учитељи народних школа, који су стекли квалификације за наставнике грађанских школа могу се без обзира на услове из § 101 Закона о народним школама, премештати у места где постоје грађанске школе, огледне школе или вежбаонице учитељских школа, ради додељивања на раду ове школе.

2) Срески школски надзорници као и вршиоци дужности тих звања, у колико се буду постављали из реда наставника грађанских или народних школа, примаће своје принадлежности из кредита који је предвиђен за исплату принадлежности тих наставника у глави грађанских школа односно у глави основне наставе. У колико би се ти надзорници постављали из реда наставника средњих и учитељских школа, њихове ће принадлежности пасти на терет одговарајућих партија буџета средње наставе односно учитељских школа.

3) Изузетно од чл. 1 и 2 Уредбе бр. 84600 од 12 децембра 1931 године среским школским надзорницима и вршиоцима дужности среских школских надзорника као и изасланицима Министра просвете, који буду одређени за преглед народних школа, исплаћиваће се паушално путни трошкови и дневнице за редовне прегледе школа по § 117 тач. 2 Закона о народним школама.

Паушал за два годишња прегледа одређиваће се, према теренским приликама и броју школа и одељења, решењем Министра просвете у границама одобрених кредита.

Исто тако Министар просвете одредиће паушал инспекторима Министарства просвете, који ће вршити сталан редовни преглед средњих, учитељских и грађанских школа. Овај ће паушал исплаћивати из позиције „за стручне инспекције” главе Министарства просвете, с тим да се одобрени буџетски кредит не може прекорачити.

4) На подручју градова, који чине засебне управне јединице и као такви нису под управом среских начелника, могу постојати посебни школски срезови и за исте могу се постављати градски школски надзорници са квалификацијама и правима среских школских надзорника.

Градска школска надзорништва функционираће као посебна државна надлештва у смислу решења Министра просвете С.Н.бр. 29057/31.

Издржавање ових надлештава пада на терет буџета надлежне банске управе, односно на територији Управе града Београда на терет буџета Градског поглаварства.

5) После § 270 Закона о чиновницима од 31-III-1931 године додаје се нов § 270а који гласи: „Лицима која су вршила наставничку или школско-административну службу у верским аутономијама и школама, општинским школама и школама Дружбе Св. Ђирила и Методија, и та им је служба била главно занимање, па су непосредно прешла у државну службу, признаје се време проведено у поменутих установама и школама као ефективна државна служба у смислу §§ 113, 116, 120 и 124 Закона о чиновницима од 31-III-1931 год.

Ово важи и за лица која су раније пензионисана, уколико им горе поменута служба није узета у обзир код одмеравања пензије”.

5а) Учитељима и учитељицама српско-православних школа у бившим покрајинама: Босни и Херцеговини, Далмацији, Војводини, Славонији и Хрватској, време проведено у наставничкој служби тих школа рачуна се као ефективна државна служба како за стицање права на пензију тако и за одређивања количине пензије, а учитељима и учитељицама истих школа у Босни и Херцеговини, који су присилно стављени у пензију од бивших аустро-угарских власти рачуна се за напред наведена права још и оно време, које су провели у оваквој пензији и то од 1 марта 1916 па до ступања у државну службу после Уједињења.

6) За особље средњих, учитељских и грађанских школа важе дисциплински прописи Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године.

7) У Закону о народним школама од 5 децембра 1929 додаје се после § 93 нов § 93а који гласи: „Учитељицама народних и домаћичких школа, као и забавиљама престаје служба, кад ступе у брак с лицем које није учитељ народних школа. Ако су овакве учитељице односно забавиље испуниле услове за стицање личне пензије, добивају једном за свагда уместо пензије отпремнину у износу једногодишње плате и положајног додатка, а ако нису испуниле услове за стицање личне пензије а имају више од пет година ефективне учитељске (забавиљске) службе, добивају отпремнину у износу шестомесечне плате и положајног додатка.

Ове отпремнине исплаћиваће се из истих буџетских кредита из којих су плаћане и плате и положајни додаци, док се за ово не унесе у буџет нарочити кредит.

8) § 3 став 3 Закона о верској настави мења се и гласи:

„У народним и грађанским школама могу се постављати и посебни учитељи вере ако у свима народним и грађанским школама дотичне школске општине има бар 20 часова недељне верске наставе у разредима или одељењима са најмање 20 ученика. Ове учитеље поставља Министар просвете

на предлог надлежне верске власти између кандидата који су свршили богословске науке.

Вероучитељи напредују као учитељи народних, односно наставници грађанских школа. У средњим и учитељским школама постављаће се стални вероучитељи само онда када има довољан број недељних часова за тај предмет, иначе се постављају хонорарни наставници.

Ова постављења могу се вршити у колико су већ одобрена места и кредити у буџету Министарства просвете.

§ 24a (нов) који гласи:

1) Члану 145 Опште уредбе универзитета додаје се нов став који гласи:

„За асистенте богословских факултета постоје испитне комисије, и то: испитна комисија у Београду која ће испитивати асистенте православног Богословског факултета Универзитета у Београду и испитна комисија у Загребу која ће испитивати асистенте Теолошког факултета Универзитета у Загребу и Универзитета Краља Александра I у Љубљани”.

2) Свршени ученици православних богословија са положеним богословским испитом зрелости, могу се по одлуци Савета Богословског факултета Универзитета у Београду, по одобрењу Министра просвете, примити за редовне слушаоце Богословског факултета, али без права преласка на друге факултете.

3) У ставу 2 § 23 Закона о универзитетима додаје се:

„Половина времена проведеног у служби асистента-дневничара, асистента-волонтера, контрактуалног и хонорарног асистента Универзитета, као и половина времена кога су лекари-волонтери провели на универзитетским клиникама и заводима, признаје се као време проведено у државној служби у погледу пензије, напредовања и приправне службе, ако они доцније ступе или су већ раније ступили у државну службу или самоуправну која по својој струци одговара катедри или заводу при коме је такав асистент или волонтер био на служби на Универзитету. И за ова лица важе у свему они прописи и рокови за полагање државног стручног асистентског испита и обнову избора који су прописани за разврстане асистенте. Број лекара-волонтера прописује и њихово постављење одобрава Министар просвете.

4) На место става 4 § 25 Закона о универзитетима од 28 јуна 1930 године који је став престао да важи ступањем на снагу Закона о чиновницима од 31 марта 1931 г. ставља се нови став 4 који гласи:

„Редовни и ванредни професори универзитета могу и без своје молбе на предлог Министра просвете бити стављени у пензију пре навршених 70 година живота у случају кад наврше 35 година ефективне државне службе или 65 година живота.

5) У § 346 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године у III групи 1 степена код ресора Министарства просвете додаје се „редовни професор универзитета и економско-комерцијалних високих школа”; у III групи 2 степена код ресора Министарства просвете додаје се: „редовни професор универзитета и економско-комерцијалних високих школа”, а у IV групу 2 степена додаје се „ванредни професор универзитета и економско-комерцијалних високих школа”.

§ 24b (нов) који гласи:

На државном добру у Милоша Великог улици бр. 15 у Београду, заоставштини поч. Стевче Михаиловића, бив. Министра на коме се налази зграда Етнографског музеја подићиће се зграда Министарства просвете, а у државну зграду Министарства просвете у Краља Милана бр. 2 сместиће се Етнографски музеј и на њој на видном месту истаћи ће се плоча са натписом „Задужбина Стевче Михаиловића”.

Овлашћује се Министар просвете да ову законску одредбу изврши.

Г. МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

§ 31

Постаје тач. 1.

Додају се нове тачке које гласе:

2) Тачка 2) чл. 30 Закона о жандармерији мења се и гласи:

„Отслужио рок у сталном кадру у главним родовима војске и морнарице или у аутомобилским јединицама”.

У ставу 2 чл. 58 Закона о жандармерији речи: „Не може прећи 30%” замењују се речима: „не може прећи 40% формацијског стања жандарма једног жандармеријског пука”.

3) Допуњује се § 68 под III) Финансијског закона за 1934/35 овим ставом:

„Одредбе овог прописа односе се на родитеље поменутих лица ако их је раније доказно издржавао у колико немају жене или деце — сходно § 37 Инвалидског закона.”

4) У § 28 Закона о општинама додаје се нова тачка која гласи:

9) Они који дугују општинске или бановинске дажбине дуже од две последње године.

5) Општина штубичка, срез брзопаланачки и Глоговица и Сиколе у срезу крајинском, бановине моравске своја земљишта у Јасеници и Чубри, среза неготинског, бановине моравске водиће у својим општинама као атар број 2.

6) Изузетно од прописа Закона о држављанству Југословени по раси и језику настањени и досељени у једној од општина Краљевине Југославије моћи ће стећи југословенско држављанство ако испуњавају услове из тач. 1, 2, 5 и 6 § 12 Закона о држављанству.

Ако лица из става 1 не поднесу доказ о зајемчењу о пријему у завичајну везу које општине Краљевине Југославије одредиће им Министарство унутрашњих послова завичајну општину сходно § 20 Закона о општинама и § 16 Закона о градским општинама.

Стицање држављанства од стране удова дејствује у прилог њихове малолетне деце у смислу § 42 Закона о држављанству.

7) Казне наплаћене због прекршаја саобраћајних прописа, иду у корист нарочитог фонда за набавку сретстава потребних за одржавање, уређење и побољшање саобраћаја. Овај фонд ће се образовати код банских управа и код Управе града Београда, а њима ће руковати бан односно управник града Београда, а издаци из њега вршиће се по одобрењу Министра унутрашњих послова.

8) Старешине квартова Управе града Београда, са квалификацијама из става 3 § 45 Закона о чиновницима могу изузетно од прописа § 346 За-

кона о чиновницима, ако испуњавају остале законске услове, напредовати у овоме звању закључно до IV положајне групе 2 степена.

9) Бански инспектори, срески начелници, старешине квартова и виши полицијски комесари, могу се изузетно од §§ 98 и 346 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године, постављати и на друга звања ресора Министарства унутрашњих послова за која испуњавају законом прописане услове, задржавајући групе у којима се налазе.

§ 31a (нов) који гласи:

Ниједан филм, било да је са стране унесен у земљу, било да је производ домаће израде, не може се приказивати док се не подвргне цензури Министарства унутрашњих послова.

Ко ће, и на који начин вршити ову цензуру прописаће Министар унутрашњих послова уредбом са законском снагом по одобрењу Министарског савета којом се не може мењати Закон о чиновницима.

Док Министар унутрашњих послова не донесе нову уредбу цензурисање ће се вршити према досадањим прописима.

§ 31b (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар унутрашњих послова:

1) да може мењати и допуњавати Уредбе издате на основу чл. 55, 56 и 58 Закона о унутрашњој управи.

2) да по одобрењу Министарског савета може донети уредбу са законском снагом о оснивању полицијске страже при Управи града Београда као и о новом општем регулисању полицијске извршне службе нарочитим полицијским органима што је до сада било регулисано Законом о државним полицијским извршним службеницима од 24 октобра 1930 године.

Овом се уредбом не могу повећавати лични расходи ни мењати одредбе Закона о чиновницима.

3) да може уредбом са законском снагом за саобраћајне прекршаје, који се казне по Уредби о заштити јавних путева и безбедности саобраћаја на њима и по засебним наредбама које се односе на непрописну вожњу кроз варош, како у погледу брзине, тако и у погледу страна кретања, давања непотребних сигнала, гаражирање и чекање на улици, пристајање кола у супротном правцу кретања, прање или оправке кола на улици, силажење и улажење, ускакање и искакање из трамваја, пљување и пушење у трамвајима, узнемиравање путника и задржавање на платформама у трамвајима, прелажење преко улица ван обележених прелаза, ометање пешачког саобраћаја на тротоарима непотребним задржавањем и за прекршаје који се односе на здравље људи, као што су: избацавање ђубрета на улицу, истресање прашине на улицу, одбацивање разних отпадака по улицама, пљување на улици, пушење у локалима где је то забрањено, вршење нужде на улицама, испуштање воде на улици, нечишћење тротоара и неуклањање снега испред кућа, прописати да изузетно од постојећих прописа, којима су ови прекршаји већ инкриминисани, егзекутивни полицијски униформисани органи, стража и жандарми могу на лицу места спроводити поступак и изрицати и одмах наплаћивати новчане казне, без формалности прописаних постојећим законским прописима о извињању и кажњавању иступа.

Висина овако изречене казне може бити највише до 20.— динара, без наплате таксе прописане Законом о таксама. Казне ће се изрицати и наплаћивати по нарочито прописаним блоковима-признацима. Форма и поступак регулисаће се истом уредбом.

4) да по одобрењу Министарског савета може, немењајући одредбе Закона о уређењу Врховне државне управе, донети уредбу са законском снагом, којом се регулише целокупна служба одбране од пожара у Краљевини Југославији. Овом се Уредбом не могу повећавати лични расходи одобрени по буџету.

Д. МИНИСТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

§ 32

Додају се нове тачке које гласе:

2а) да може установити здравствени фонд за сузбијање туберкулозе у војсци и морнарици и за подизање, уређење и издржавање војних лечилишта. У овај фонд улазиће као приходи: 1) део прихода фонда за становање, у смислу чл. 358 Закона о устројству војске и морнарице; 2) редовни месечни улози официра, војних чиновника, подофицира и музичара.

Све остало о овом фонду прописаће се уредбом.

На подлози прихода здравственог фонда може Министар војске и морнарице закључити зајам до 20,000.000.— динара, за подизање и уређење војних лечилишта у земљи.

2б) да од суме предвиђене за официре на име додатка на коња по одговарајућој буџетској партији буџета државних расхода може употребити потребни износ на дотацију Ремонтско-коморском фонду ради набавке коња за државу а за службену употребу официра.

б) да у смислу чл. 374 Закона о устројству војске и морнарице може примити изузетно у овој буџетској години на службу код војске, односно превести у инжењере-официре, најпотребнији број инжењера-стручњака са вишегодишњом праксом, и ако на дан ступања на снагу одредбе пом. члана Закона о устројству војске и морнарице нису били на служби код војске.

Чин и припадности примљених односно преведених лица имају се регулисати у свему по тач. 2 чл. 374 Закона о устројству војске и морнарице и покрити из кредита за припадности предвиђених у буџету Министарства војске и морнарице.

§ 32a (нов) који гласи:

1) Овлашћује се Министар војске и морнарице:

а) да изузетно од чл. 44 последњи став Закона о накнадама путних и селидбених трошкова и додацима на нарочите службе у војсци и морнарици Ђ.бр. 30540 од 5 децембра 1931 год., може у војсци и морнарици по потреби службе за обављање службеног посла употребљавати надничаре и ван места где су са службом, с тим да им при томе следују стварне накнаде подвозних трошкова.

б) да по потреби службе може употребити у другом месту контрактуалне чиновнике (инжењере и стручне техничаре) на служби у војсци и морнарици и ван места где су са службом, с тим да им при томе следују стварне накнаде подвоз-

них трошкова и пола дневнице коју имају официри одговарајућег ранга.

2) Механичарима-надничарима, када се у недостатку механичара-подофицира и војника морају поставити за ескадрилске механичаре у ваздухопловству војске (морнарице), признаје се право на механичарски додатак по табели VI Закона о накнадама путних и селидбених трошкова и додацима на нарочите службе у војсци и морнарици, са правом повећања по ставу 3 чл. 33 овога закона.

Овим се овлашћењима не могу прекорачити већ одобрени буџетски кредити за ову потребу.

§ 326 (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар војске и морнарице:

1) да по одобрењу Министарског савета пропише уредбу са законском снагом о петогодишњем програму рада на развиту и пропаганди цивилног ваздухопловства.

Овом се уредбом не могу повећавати редовни кредити одобрени буџетом.

2) да по одобрењу Министарског савета пропише уредбу са законском снагом о помоћним летилиштима у циљу развоја и обезбеђења ваздушног саобраћаја.

Овом уредбом не могу се повећавати лични и материјални расходи одобрени по буџету. Осим тога овом се уредбом не могу мењати одредбе Закона о чиновницима.

§ 34

Први и други став постају тач. 1 и 2.

Додаје се нова тачка:

3) При извођењу војних радова и настањивању у приграничним зонама државне територије а у дубини до 20 км. од државне границе, у погледу заузимања земљишта и зграда, важиће чл. 4 и 37 Закона о заузимању непокретних добара (експропријацији) за потребу грађења железнице од 15 јануара 1880 године, са свима његовим изменама и допунама без обзира на ком се правном подручју државе рад изводи.

Но, у томе случају, поред предвиђених чланова, у комисију за привремену процену заузетих земљишта и зграда има да уђе и једно војно лице, које одреди Министар војске и морнарице.

Исти прописи важе и за све потребе војног ваздухопловства на целој државној територији.

Ове се експропријације врше само у границама унапред одобрених буџетских кредита.

§ 36

Постаје тачка 1 и додаје се нова тачка:

2) Изузетно од одредаба Закона о државном рачуноводству, овлашћује се Министар војске и морнарице, да по одобрењу Министарског савета, може закључити нов уговор са друштвом са ваздушни саобраћај А. Д. „Аеропут“ са роком трајања до 10 година, а досадањи да раскине.

Овим се уговором не могу повећавати расходи одобрени у овом буџету.

Ђ. МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНА

§ 37 додају се нове тачке које гласе:

2а) који сходно чл. 10 Закона о регулисању и употреби вода из 1905 године као и Закона о уређењу Врховне државне управе рукује фондом вода, да отпише мачванској водној задрузи глав-

ницу и све приспеле камате по зајмовима подигнутим код фонда у сврху инвестиционих радова на мелиорацији Мачве.

Пропис § 21 Финансијског закона за 1936/37 годину престаје важити крајем 1936 пореске године, а од 1 јануара 1937 одобрава се реституција пореза за мелиорирано земљиште на подручју I Мачванске водне задруге, обрачуната по чл. 17 Закона о непосредним порезима.

За утврђивање ове реституције пореза служиће као основа порез на земљиште пре 1928 године и основни порез земљарине који ће се утврдити обновом класирања у 1937 години.

Утврђена реституција пореза са тога земљишта исплаћиваће се фонду вода.

3) тач. 3 мења се у толико, што ће се други став тач. 3 у целости изоставити од „у колико код . . . . до правоснажна“.

4) тач. 4 мења се у толико, што ће се у место означених: „(40%) четрдесет процената“ ставити: „(60%) шездесет процената“.

6) да демонтирану гвоздену конструкцију, која ће остати после реконструкције дрвског моста преко реке Саве код Загреба на државном путу бр. XLVIII може уступити бесплатно Краљевској банској управи Савске бановине за израду дрвског моста преко реке Саве код Јакушевца, под условом да Банска управа, о своме трошку или у заједници са заинтересованим општинама, изврши дони строј новог моста, прилазне путеве, пренос, монтирање и бојење уступљене конструкције и израду коловоза.

§ 38а (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар грађевина да по одобрењу Министарског савета може прописати уредбу са законском снагом:

1) о надзору и о наплати такса и накнада за прегледе парних котлова и судова под притиском.

2) о производњи и искоришћавању електричне енергије.

§ 41

Први и други став постају тач. 1).

Додаје се нова тачка:

2) Пропис § 11 Закона о изменама и допунама Закона о самоуправним путевима од 10 јуна 1930 године мења се и гласи:

„Чланове средских путних одбора именује и разрешује Бан на предлог средског начелника. Начелника и његовог заменика бирају чланови средског путног одбора на првој седници. За начелника не мора бити изабран претседник општине. Начелник и његов заменик се бирају на три године. Избором руководи најстарији по годинама члан средског путног одбора.“

Да избор буде пуноважан потребна је присутност најмање $\frac{3}{4}$ свих чланова средског путног одбора и апсолутна већина чланова свих присутних чланова.

Ако се због недовољног броја чланова не може извршити избор начелника и заменика извршиће се ново бирање у року од 8 дана без обзира на број присутних чланова.

Гласање је тајно са листићима. Ако се приликом гласања не добије апсолутна већина приступа се поновном гласању. У случају једнаког броја гласова избор се врши коцком.

Против избора начелника и заменика дозвољене су жалбе Бану у року од 8 дана. У избору

начелника и заменика мора срески путни одбор по истеку жалбеног рока Бану, да одреди предају, односно предузимање начелничких послова у смислу § 18 наведеног закона.”

3) Дозвољава се извлашћење — експропријација приватне непокретности односно одобравање права службености на терет приватне непокретности у сврху постављања и одржавања електровода са припадајућим направама разводних и трансформаторских постројења у корист државе, самоуправних и приватних електричних предузећа од опште користи, кад то одобри надлежна власт.

За провођење извлашћења и одређивање оштете коју има дати електрично предузеће примењиваће се одредбе постојећих закона о извлашћењу — експропријацији који важе за разна правна подручја државе с тим, да се извођење радова по пуноважности одлуке о извлашћењу не може спречавати, чим је код надлежног суда положен износ оштете одређене одлуком из тач. 1 ове одредбе.

4) Ослобођавају се плаћања дугованог доприноса за прекомерно искоришћавање путева сва лица и предузећа, која су вршила превоз теретним аутомобилима на линијама неконкурентним државним железницама и то само за дуговане суме за превезену људску храну: жито, кукуруз и брашно.

Ослобођење од плаћања односи се на разрешани допринос до 31 марта 1937, но већ наплаћене суме на име доприноса неће се враћати.

Е. МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА

§ 43а (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар саобраћаја да по одобрењу Министарског савета:

1) у вези Уредбе о трасирању и грађењу нових железничких пруга и о њиховом начину финансирања бр. 11690 од 10 јула 1936 може закључити зајмове односно уговоре за грађење на кредит до износа од динара 500,000.000.— с тим, да се кредити за исплату анuitета односно радова уносе редовно у буџет за грађење нових железница;

2) да у циљу обнове и инвестиционих објеката и возног парка државних железница, може закључити зајам или извршити набавке и радове на кредит до износа од динара 400,000.000.— с тим, да се кредити за исплату анuitета односно бонова имају обезбедити уношењем у буџет управе државних железница;

3) да у циљу беспословања главних лука, које имају железничку везу, за транзитни домаћи и страни поморски саобраћај, може закључити зајам односно уговоре за грађење на кредит у износу до 100,000.000.— динара за грађење, уређење и оправке тих пристаништа и за набавку пловног парка потребног за грађење и одржавање, с тим, да се анuitети односно отплате плаћају из прихода „фонда за грађење и уређење лука и пристаништа на мору”.

§ 44

Додају се нове тачке које гласе:

2а) да у споразуму са Министром финансија у вези Уредбе о трасирању и грађењу железничких пруга и њиховом финансирању од јула 1936 године члан 4 тач. ж), може на рачун уштеда по свима партијама буџета расхода Одељења за грађење железница за 1937/38 буџетску годину одо-

бравати издатке личне и материјалне, за радну снагу, набавке и државни надзор на грађењу пруге узаног колосека Штип—Струмица до укупне суме од динара 9,000.000.—.

Тач. 3 брише се.

5а) да може Дирекцији речне пловидбе одобрвати:

а) да повраћаје неумесно наплаћене возарине и осталих такса, услед погрешно примењене тарифе и прописа, као и враћање возарине на основу датих рефакција у колико оне нису застареле, може вршити из текућих прихода исте врсте, без обзира у којој је рачунској години наплаћен приход који се враћа;

б) да сторнирањем контролних примедба у колико се утврди да су контролне примедбе неправилно издате, или су издате сувише касно, те се нису могле наплатити или се услед губитка транспортних и осталих докумената не може доказати материјална одговорност задужених лица, може вршити на терет текућих прихода исте врсте. Овако ће се поступати и са свима случајевима из ранијих година у колико ови нису до сада наплаћени.

Одлуке по предњем доносиће надлежни наредбодавци.

§ 44а (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар саобраћаја:

1) да по одобрењу Министарског савета пропише Уредбу са законском снагом о организацији Министарства саобраћаја, подручне саобраћајне службе и државних саобраћајних предузећа.

Овом се Уредбом не могу повећавати лични расходи одобрени по буџету ни мењати одредбе Закона о чиновницима и Закона о саобраћајном особљу.

2) да по одобрењу Министарског савета пропише Уредбу са законском снагом о државном бродарском особљу и према истој разврста све особље речне пловидбе Краљевине Југославије.

3) да по одобрењу Министарског савета може прописати Уредбу са законском снагом о техничко-полицијском надзору над парним бродским котловима.

4) да по одобрењу Министарског савета донесе Уредбу са законском снагом, која би заменила наредбу Министра саобраћаја о осигурању државног саобраћајног особља за случај болести и несреће од 30 маја 1922 М.С.бр. 16276/22.

5) да у споразуму са Министром пољопривреде, а по одобрењу Министарског савета, пропише Уредбу са законском снагом о морском рибарству која ће заменити постојећи Закон о поморском риболову од 30 марта 1922 године.

§ 44б (нов) који гласи:

1) Овлашћује се Министар саобраћаја да изврши ревизију разврставања лучких чувара, заповедника државних пловних објеката, лучких надлежара, пељара, рибарских стражара, светишничара и ложача по прописима члана 199 и чл. 200 став II тач. 3 Закона о државном саобраћајном особљу од 28 октобра 1923 године, као и члана 1 и 9 Уредбе о разврставању и распоређивању службеника државних саобраћајних установа од 31 децембра 1923 године, не узимајући при томе у обзир одредбу тачке д) члана 8 поменутог Закона у погледу испита интелигенције.

Звање рибарских стражара једнако је звање лучког пељара.

Принадљности по овом новом разврставању ступиће на снагу са даном 1 априла 1938 године.

2) Контрактуални чиновници, дневничари и хонорарни службеници са утврђеном месечном наградом на раду у служби државних саобраћајних установа постају почев од 1 априла 1937 обавезни улагачи „Потпорног фонда помоћног особља у служби државе“ установљеног одредбом § 56 Финансијског закона за 1932/33 годину и имају право на личну и породичну потпору по одредбама Уредбе о потпорном фонду помоћног особља у служби државе.

Месечни улог ових улагача износи 3% од основа улагања, а основ за улагање је њихова месечна награда у бруто износу.

Време проведено у служби државе од 30 маја 1922 до 1 априла 1932 рачунаће им се у време улагања под условима прописаним у чл. 48 Уредбе о потпорном фонду помоћног особља у служби државе са изменама по решењу Министра финансија бр. 25162/1-1934.

Време проведено на раду у служби државе од 1 априла 1932 до 1 априла 1937 признаће им се као време улагања само у толико, у колико накнадно уплате одговарајуће улоге, рачунајући 3% од бруто награде коју су имали на дан 1 априла 1932.

Све остале одредбе Уредбе о потпорном фонду помоћног особља у служби државе, изузев чл. 2 тач. 3 и 4 чл. 31, 32, 33 и 34, важе и за у ст. 1 побројано помоћно особље.

§ 44в (нов) који гласи:

1) §-у 70 под тач. 11 Закона о железницама јавног саобраћаја из 1930 године §-у 2 тач. 9 Прилога I железничко-саобраћајне Уредбе из 1925 године, даје се законодавно тумачење с ретроактивном важношћу:

Као подна површина или товарна површина жељезничког теретног вагона односно подна или товарна површина доњег спрата вагона са спратовима, као и подна или товарна површина доњег спрата вагона са кавезима у спратовима за превоз пернате живине мора се сматрати сва унутарња површина пода вагона, која је забележена у квадратним метрима на вагону. Исто тако се товарном или подном површином доњег спрата вагона на којима површина није забележена и код кола страних железничких управа има сматрати она, која се добија множењем дужине и ширине пода вагона изнутра. Ако су се у железничким тарифама за превоз робе употребљавали и ако се употребљавају наведени различити изрази морали су значити и значе само горе наведену површину.

2) Чл. 72 Закона о железницама јавног саобраћаја мења се и гласи:

„Нова кола се смеју пустити у саобраћај тек онда, када су кола прегледана и нађено да одговарају свима прописима.

Кола се морају с времена на време темељно прегледати. Том приликом морају се прегледати сви делови а мазалице и носећи гибњеви скидати и осовине извезати.

Прегледи се морају извршити и то:

1) код путничких, поштанских службених кола, која претежно трче у возовима са већом основном брзином код нормалног колосека од 75 км/час

а код узаног колосека од 40 км/час, најкасније после једне године;

2) код свих осталих путничких, поштанских и службених кола најкасније после 2 године;

3) код свих теретних кола и оних кола која трче у теретним возовима најкасније после 3 год.

Изузетно за поједине врсте кола могу се одобравати прекорачења горњих рокова и то највише 6 месеци, пошто се претходно утврди њихова способност за саобраћај.

Колима, која су гарирана као сувишна за саобраћај време гарирања не рачуна се у време протекло за наредни периодни преглед, но пре поновног пуштања у саобраћај таква кола имају се прегледати.”

3) § 134 став I Закона о државном саобраћајном особљу допуњује се и гласи:

„Одлуке о пензионисању службеника државних саобраћајних установа доносе се по претходном споразуму са Министром финансија. Одлуке о пензионисању службеника државних железница доноси Министар саобраћаја без претходног споразума са Министром финансија.

Ж. МИНИСТАРСТВО ПОШТА, ТЕЛЕГРАФА И ТЕЛЕФОНА

§ 45 допуњује се и гласи:

1а) да по одобрењу Министарског савета може код Поштанске штедионице у Београду закључити зајам у износу до 10,000.000.— динара за изградњу нових и преуређење постојећих поштанских зграда и за набавку телефонских уређаја у оним местима, где то интерес поштанског и телефонског саобраћаја буде највише захтевао. Из овог зајма извршиће се међутим првенствено они радови на зградама и телефонским уређајима у Сплиту, Дубровнику, Скопљу, у колико нису могли бити извршени из закљученог зајма од 20,000.000.— динара на основу § 70 тач. 2 Финансијског закона за буџетску 1936/37 год. Отплата овог зајма са интересом има се вршити кроз време од 10—12 година у једнаким годишњим износима, који ће се редовно уносити у буџет расхода Министарства пошта, телеграфа и телефона до коначне исплате.

1б) да по одобрењу Министарског савета донесе Уредбу са законском снагом о установљењу болесничког фонда за особље Министарства пошта, телеграфа и телефона. За извршење ове Уредбе донеће Министар пошта, телеграфа и телефона потребне правилнике и извршити све припреме да Уредба ступи у живот 1 априла 1938 год.

Удео државе у болесничком фонду у износу предвиђеном Уредбом обезбедиће се у буџету расхода Министарства пошта, телеграфа и телефона за 1938/39 годину.

1в) да може подићи у Београду једну државну кратко-таласну п. т. т. радио емисиону станицу јачине до 10 кв., која ће бити намењена државним потребама а којом ће управљати Централни прес-биро. Одржавање ове станице и рад у њој прописале се посебним Правилником, који ће донети Министар пошта, телеграфа и телефона по одобрењу Претседника Министарског савета.

За куповину земљишта, за подизање зграда и за потребне инсталације овлашћује се Министар финансија да може исплатити Министарству пошта, телеграфа и телефона суму до 5,000.000.—

динара из обртног капитала Главне државне بلاгајне.

Тач. 4) мења се и гласи:

а) да може стару расходовану и неупотребљиву бронзану и бакарну жицу као и бакарне електроде и друге бакарне отпатке давати на прераду у замену за нову бронзану жицу;

б) да може стари расходовани и неупотребљиви гвоздени телеграфски и телефонски материјал давати на прераду у нов телеграфски и телефонски материјал.

3. МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ

§ 46a (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар пољопривреде да може у споразуму са Министром трговине и индустрије, ради поправке квалитета и лакшег извоза земаљских производа као и ради олакшања кредитовања на основи ломбарда земаљских производа, предузети подизање силоса и елеватора у извозним центрима, и то на бази зајма или гаранције зајма до највише 60.000.000.— динара, с отплатним роковима до највише 10 година. Услов зајма или гаранцију зајма одобриће Министарски савет по предлогу Министра пољопривреде, Министра трговине и индустрије и Министра финансија. Организација рада ових установа прописује се Уредбом по предлогу Министра трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде.

§ 47a (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар пољопривреде:

1) да по одобрењу Министарског савета, може од неутрошених вишкова државне пољопривредне закладе из ранијих година употребити и то: на давање помоћи за подизање и уређење задружних подрума у винородним крајевима суму од динара 5.000.000.—, а за исплату оштете за побијене коње заражене сакагијом суму од 1.000.000. динара.

2) да може, по одобрењу Министарског савета, ради успешнијег унапређивања народног коњарства, набавити нове објекте за премештај неподесних ергела на друга погоднија места и то: за појачање рада постојећих ергела, за подизање и оснивање великих пастувских станишта и станица за одгој ждребади као и да може у буџету за 1937/38 годину предвиђене кредите за ергеле трошити на тим новим објектима ергела, пастувских станишта и станица за одгој ждребади, и да за извођење ових послова може употребити средства државне пољопривредне закладе по парт. 754 поз. 6 и парт. 857 поз. 5 буџета за 1937/38 годину.

3) да, у вези чл. 5 Закона о пољопривредним огледним и контролним станицама, може основати: Пољопривредно-огледну и контролну станицу у Сарајеву, Државну огледну станицу за јужне културе у Тополици код Бара на месту средње пољопривредне школе предвиђене Финансијским законом за 1936/37 годину, Државни млекарски завод у Шкофјој Локи као и Државну ергелу у Поновичама по Закону о устројству државних ергела.

Овим се не могу повећавати лични расходи одобрени по буџету за 1937/38 годину.

Министар пољопривреде прописује Правилником устројство и рад Државне огледне станице за јужне културе у Тополици, Државне воћарске

огледне станице у Горажди и државног млекарског завода у Шкофјој Локи.

4) да може извршити пресељење Пољопривредне огледне и контролне станице из Осиека у Нови Сад, с тим, да непокретност станице у Осиеку може отуђити а добивене суме употребити на пресељење, дограђивање и уређење станице у Новом Саду.

Лични и материјални кредити, који су предвиђени у буџету за 1937/38 годину за пољопривредну огледну и контролну станицу у Новом Саду, могу се, до коначног пресељења, трошити и на личне и материјалне издатке пољопривредне огледне и контролне станице у Осиеку.

5) да ради груписања државног имања „Тешић” изврши размену појединих парцела са околним непокретним имањима појединих приватних лица и да на тако груписаном имању може установити пољопривредну установу у смислу завештања пок. Тешића као и да пропише Правилник о управљању и искоришћавању „Задужбине Аксентија Тешића за пољопривреду”.

6) да из неутрошених вишкова државне пољопривредне закладе из ранијих година може утрошити суму до 350.000.— динара за покриће свих трошкова за извлачење згодитака V класе 34 и 35 кола Државне класне лутрије у Загребу односно Љубљани.

7) да на име накнаде за приватна земљишта узета за израду државног пута Београд—Панчево, бановинског пута I реда Београд—Опово и за мелiorационе објекте Дунавско-тамишке водне задруге, може сопственицима тих земљишта дати у власништво земљиште колонизационог фонда Министарства пољопривреде на подручју те задруге и то у величини површине заузетог земљишта. Изузетно од прописа § 36 Закона о земљишним књигама извршиће се код територијално надлежних општинских управа или градских поглаварстава по прописаном поступку оверавање потписа на исправама потребним у циљу земљишно-књижног преноса власништва како за узета земљишта тако и за земљишта дата у замену.

Ови правни послови ослобађају се такса из тар. бр. 17 и 29 Закона о судским таксама, а при законском поступку око извлашења тих земљишта и при земљишно-књижном преносу неће се плаћати преносна такса по тар. бр. 42 Закона о судским таксама ни по тар. бр. 17 односно 12 Закона о таксама, као ни бановинске таксе.

§ 47b (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар пољопривреде:

1) да може правилником прописати организацију и рад среских припомоћних заклада а сходно одредбама Уредбе о дирекцији среских припомоћних заклада у Сарајеву од 1 октобра 1936.

2) да може у споразуму са Министром трговине и индустрије и са Министром унутрашњих послова, без обзира на постојеће законске и друге одредбе о рибарству, прописати Уредбом са законском снагом:

1) Минималне величине испод које се поједине врсте риба и ракова не смеју ловити;

2) Време када се поједина врста риба и ракова не смеју ловити;

3) Какве се рибарске справе, односно сретства за риболов смеју или не смеју употребљавати;

- 4) Одредбе о промету риба и ракова у земљи и о извозу у иностранство;
5) Казнене одредбе за огрешивање о прописе ове Уредбе.

§ 48

Став овог параграфа постаје тач. 1).

Додају се нове тачке које гласе:

2) Одобрава се Државном бактериолошком и серолошком заводу у Крижевцима да своје приходе од продатих ципива у буџетској 1937/38. години, може употребити као обртни капитал и трошити на материјалне расходе и потребну радну снагу ради што веће и јефтиније производње ципива и других препарата за сузбијање сточних заразних и инвазионих болести.

3) На захтев аграрних власти надлежни земљишнокњижни судови уписаће земљишта — јавна добра, која до сада уопште нису уписана у земљишним књигама а одређена су на основу Закона о ликвидацији аграрне реформе на великим поседима правоснажним одлукама за аграрне сврхе, у земљишне књиге на име општине, на чијем подручју ово земљиште лежи, или на име државе, ако је ово земљиште саставни део државног поседа одређеног за експропријацију.

4) Члану 75 Закона о средњим пољопривредним школама од 27 новембра 1922 године додаје се:

„Уједно се овлашћује Министар пољопривреде да може средње пољопривредне школе претварати у пољопривредне установе друге врсте но без даљег оптерећења државног буџета.”

5) На место укинутаг § 9 Закона о уређењу Министарства пољопривреде од 25 марта 1930 године, додаје се нов § 9 који гласи:

„Министар пољопривреде може постављати дипломиране инжењере агрономије и ветеринаре за чиновничке приправнике-волонтере без припадности.

Време проведено у таквом својству рачунаће им се као време приправне службе за полагање државног стручног испита.

Овим држава не преузима никакву обавезу, да их прими у државну службу, а на нормалним путем упражњена места имају се првенствено постављати ови приправници-волонтери.”

6) Члан 42 Уредбе о финансијској ликвидацији аграрне реформе на великим поседима бр. 28000/VI-33 од 26 септембра 1933 мења се и гласи:

„Рок уплате првог ануитета почеће тећи 1 октобра оне календарске године у којој је експроприациона одлука постала правоснажна.

Први и остали доспели ануитети имају се уплатити најкасније до 30 септембра наредне године; а 6% затезна камата има се рачунати од 1 октобра исте године.”

Овај крајњи рок уплате ануитета може се продужити на молбу дужника, из оправданог разлога, највише за 6 месеци, о чему доноси решење Привилегована аграрна банка.

7) Одобрава се Правилник за извршење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова бр. 79104/V од 30 октобра 1936 године.

И. МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ

§ 48/I (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар трговине и индустрије да по одобрењу Министарског савета донесе:

1) Уредбу са законском снагом, којом ће изменити и допунити Закон о стручним школама у ресору Министарства трговине и индустрије.

Овом се Уредбом не може мењати Закон о чиновницима ни повећавати садашњи лични расходи.

2) Уредбу са законском снагом о уређењу Министарства трговине и индустрије, којом се не може мењати Закон о чиновницима ни повећавати лични расходи.

3) Уредбу са законском снагом о оснивању института за проучавање привреде.

Институт за проучавање привреде, као самостална државна установа, имаће за задатак да у сарадњи са заинтересованим привредним установама систематски проучава привредни живот и даје обавештења о стању привреде и њеном развоју.

Уредбом ће се прописати и одредити чиновнички положај и звања и одредити специјални услови за стицање тих положаја и звања. За постављење на звање Управника института важиће прописи § 49 став 5 Закона о чиновницима.

Од кредита који је буџетом одобрен као субвенција Завода за унапређивање спољне трговине одређује се 220.000 динара за личне и материјалне издатке Института за проучавање привреде.

§ 48/II (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар трговине и индустрије:

1) да на рачун кредита предвиђених буџетом за личне расходе за стално особље код Средње техничке и мушких занатских школа може постављати хонорарно стручно наставничко особље с тим, да се број и врста предвиђених звања, као и износ одговарајућих законских припадности и кредита овим постављењима не прекорачи.

Ова постављења вршиће према надлежности о постављењима Министар и Банови, по претходном заузимању буџетских места, на основу чл. 66 Закона о државном рачуноводству код Отсека рачуноводства при Министарству.

2) да може приходе који му припадају однебама § 26 Закона о установљењу и уређењу Државне класне дутрије за потпомагање народне привреде, употребити на унапређење заната и индустрије, као и за циљеве унапређења извоза и економске пропаганде у иностранству, како у личном тако и у материјалном погледу.

3) да може понова отворити Државну трговачку академију у Дубровнику.

Потребни кредити за ову академију унеће се у буџет за 1938/39 годину.

§ 48/III (нов) који гласи:

1) Место Инђија, које припада новообразованом Срезу сремско-карловачком, издваја се из подручја трговинске и индустријске односно занатске коморе у Београду и припада се подручју трговинско-индустријске и занатске коморе у Новом Саду.

2) Важност § 446 став 4 Закона о радњама продужује се до 31 марта 1938 године.

3) У § 3 Уредбе Министарског савета од 12 јуна 1936 године II Бр. 2204/IV о обиму рада грађевинских радња основаних пре ступања на снагу Закона о радњама од 5 новембра 1931 године испред речи: „право” у петом реду додају се сле-

деће речи: „или на основу обртног закона (зак. чланак XVII од 1884 год.)”, у шестом реду реч: „наведеног” замењује се са речи: „наведених”, у осмом реду реч: „законом” замењује се са речи: „законима” и у деветом реду реч: „ранијег” замењује се са речи: „ранијих”.

J. МИНИСТАРСТВО ШУМА И РУДНИКА

§ 50

Тачка 3 мења се и гласи:

да приликом реамбулације међа државних шума и имања у Србији, Јужној Србији и Црној Гори може овим извршити према стварном стању на лицу места у свима оним случајевима где се право стање међа не може утврдити постојећим документима ограничавања или својине услед њихове нетачности или код државне шуме Иверка још и према потребама арондације. У таквим случајевима постојећа документа о својини (гранични протоколи, скице и тапије), имају се саобразити овако извршеној реамбулацији.

§ 52

У тач. 3 додају се на крају речи: „и по Уредби о олакшицама наплате приноса фонду за пошумљавање од поседника недржавних шума”.

У тач. 6) на крају додати нову реченицу: „У ове сврхе, може се издавати само: буква, јела и смрча”.

У тач. 7) после речи: „градилишта” додати нову реченицу: „изолована пољопривредна земљишта”.

Тач. 8 мења се и гласи:

да до доношења специјалног Закона о уређењу државних шума оптерећених службеностима у бив. Босни и Херцеговини, који је предвиђен у § 184 Закона о шумама од 21 децембра 1929 године издаје из државних шума потребно дрво, камен, шљунак, песак и земљу за градњу, као и огрев и пашу сервитутним овлаштеницима на територији бив. Босне и Херцеговине на начин и у обиму, како се то практиковало пре доношења пом. Закона о шумама;

да може издавати бесплатно из државних шума и неопходно потребно дрво за градњу и огрев личким и далматинским насељеницима-земљорадницима на начин као и осталим сервитутним овлаштеницима;

да сервитутним овлаштеницима једне катастарске општине може дати право сервитута и у суседној катастарској општини у колико исти не могу своје потребе подмирити у својој катастарској општини а у суседној општини имаде вишкова, али тиме не могу се крјити стечена права сервитута у тој катастарској општини;

да право пребацивања овлаштеника из једне катастарске општине у другу може пренети на директоре дирекција шума.

§ 52a (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар шума и рудника:

1) да по одобрењу Министарског савета пропише Уредбу са законском снагом којом ће:

а) регулисати чуварско-лугарску службу на бази њихове сталности;

б) обезбедити њихово униформисање и наоружање на трошак државе;

в) прописати нарочити дисциплински поступак и донети специјалне одредбе о дисциплинској и материјалној одговорности, и

г) одредити карактер пријава чувара шума и лугара, које има да буду потпуни доказ како о кривичном делу тако и о кривичној одговорности криваца.

Овом се Уредбом не могу повећати одобрени буџетски кредити за ову сврху. Осим тога овом се Уредбом не могу мењати одредбе Закона о чиновницима изузев оних одредаба које говоре о дисциплинским прописима.

2) да по одобрењу Министарског савета а по указаној потреби, допуни и измени поједине одредбе Правилника братинске благајне за осигурање радника и намештеника у предузећима која потпадају под рударске законе у Краљевини Југославији Р.бр. 3600 од 16-II-1933 водећи рачуна о садањим привредним приликама, броју осигураника и повећаним издацима братинске благајне.

3) да у споразуму са Министром финансија пропише правилник о накнади путних трошкова државних рударских службеника за путовања о трошку приватне странке по одредбама рударских закона као и за теренске радове у циљу рударских односно геолошких истраживања.

4) да у споразуму са Министром финансија изврши ревизију припадљности у новцу државних службеника одређених правилником Д.Р.бр. 87000/26 чл. 2 ст. I у циљу прилагођења новој организацији рударске службе Министарства шума и рудника М.С.бр. 268/36, имајући у виду законска ограничења висине ових припадљности с тим, да се припадљности имају распоредити на све службенике Управе државних рударских предузећа и њезиних подвећених установа сразмерно према утицају службеника на успех државних рударских предузећа.

5) да може закључити зајам код Рударске Братинске благајне у динара 1.700.000.— а за здање рударске школе у Књажевцу.

Овај зајам има се вратити за 10 година Братинској благајни у годишњим ануитетима.

§ 53

Додају се нове тачке:

3) да готовину фонда за оправку и изградњу шумарских кућа, која се налази код Државне хипотекарне банке у Београду са свима каматама до дефинитивног утрошка и ликвидирања тога фонда, употребити на подизање зграда за дирекцију шума у Новом Саду и на оправку свију осталих зграда под управом одељења за управу државних шума.

4) да све приходе од државних зграда под управом државних шума издатих под закуп уноси у специјални фонд, који ће служити за подизање нових зграда за шумске управе и лугарнице. За прикупљање прихода и утрошак овог фонда прописује Министар шума и рудника у споразуму са Министром финансија посебна упутства.

5) да може уступити у својину селу „Кадри-фалково-Олујић” општине Овче-пољске срез Овче-пољски државни пашњак „Олујић” у површини од 222,24 ха који се налази на границама „Богосавских брда” у атару самог села, за економску потребу грађана овог села.

6) да може продати државно шумско земљиште звано „Гај” које се налази у порезној општини Свилојево Срез апатински у површини од 134 кат. јут. и 1387 кв. хва., а да новац добивен од те продаје може употребити за подизање зграде за Дирекцију шума у Новом Саду, за оправку постојећих шумских управа и лугарница где изискује потреба њиховог подизања.

7) да може уступити у својину парохији храма Светих Апостола Петра и Павла у Београду-Топчидеру, земљиште са зградама у кат. општини Београд 7 и то: земљишне парцеле бр. 300, 301, 302, 303 и 304 у укупној површини од 1 ха 15 а. и 40,70 кв. м. уписане у земљокњижном улошку бр. 59 као државно добро Министарства шума и рудника. Уступањем у својину поменутог земљишта са зградама црквеној општини престају важити за државу досадање обавезе према Српској црквеној општини при храму Светих Апостола Петра и Павла у Топчидеру.

8) да из државних шума и трушњача може бесплатно издати шумско семење научним установама, заводима и огледним станицама у земљи и на страни у циљу научног испитивања.

9) да цео остатак кредита по § 84 тач. 4 Финансијског закона за 1936/37 годину може утрошити у буџетској години 1937/38 и то за радове уређивања шума, обележавања међа трајним белегама и за радове по Уредби о додељивању државног шумског земљишта и ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини.

10) да у границама бројног стања и кредита на личне расходе може инспекторе Министарства III групе 2 степена премештати код шумарских отсека банских управа.

11) да изузетно и у нарочито оправданим и хитним случајевима може одобрити, да се започне са пошумљавањем голети и кршева на терет фонда за пошумљавање и пре но што комисија у смислу Закона о шумама донесе одлуку о издвајању и о генералној основи за пошумљавање. Даље пошумљавање идућих година има се изводити само на темељу одлуке комисије.

12) да пропише правилник о обавезном ношењу службеног одела (униформисању) лугарског особља управе државних шума у коме ће бити прелвиђена и помоћ за набавку и одржавање службеног одела на терет државне касе и ова набавка и помоћ могу се одређивати само у граници кредита одобреног по буџету.

13) да на јавној продаји откупи сву покретну и непокретну стечајну имовину (жељезнички парк, шине, разни технички материјал, зграде, пилану и припалајивћа земљишта) шумског предузећа „Криваја” А. Д. у ликвидацији. Овај откуп за рачун Министарства шума и рудника извршиће шумско-индустријско предузеће „Добрић-Дрвар” А. Д. Откупна цена, која се постигне на јавној продаји, као и све таксе и трошкови око овог откупа, обрачунаће се шумско-индустријском предузећу „Добрић-Дрвар” А. Д. на рачун дужне шумске таксе за сечни прелиминар за 1937/38 годину.

§ 54 додају се нове тачке које гласе:

3) Приходи по § 47 Уредбе о додељивању државног шумског земљишта и ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини Министарског савета бр. 472/36 уносе се у фонд, који је основан по § 41 исте Уредбе.

4) У § 53 Закона о шумама додаје се нова тачка:

„5) за градњу пирамида, које поставља Одељење катастра и државних добара Министарства финансија у сврху катастралног премера, у колико се те пирамиде постављају у државним шумама или у њиховој непосредној близини.”

§ 55 додају се нове тачке које гласе:

5) Аналогно у §-у 189 Закона о осигурању радника од 14 маја 1922 ослобађају се од плаћања таксе по Закону о таксама сва уверења о имовинским приликама која подносе надлежним братинским благајнама осигураници у циљу регулисања својих потпора и инвалиднина.

6) Уз молбу за продужење рударских права истраживања према чл. 23 и 30 Рударског закона за Краљевину Србију сваки истражилац је дужан да поднесе доказе, да је у смислу чл. 29 Рударског закона уплатио регални данак за идућу годину, да је осигурао раднике код братинске благајне и уплатио доприносе за осигурање као и да је положио одмерену аконтацију за комесара за преглед радова.

У случају неиспуњења ових обавеза поступаће се по чл. 22 и 25 Рударског закона за Краљевину Србију.

К. МИНИСТАРСТВО СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ И НАРОДНОГ ЗДРАВЉА

§ 55/I (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља да по одобрењу Министарског савета може Уредбом са законском снагом:

1) утврдити облик и начин издавања легитимација радника и намештеника, без наплате никакве друге таксе сем цене коштања израчунате паушално, прописати обавезе употребљавања ових легитимација и казне између 50.— и 500.— динара за повреде прописа ове Уредбе.

2) уредити односе између новинара и власника листова, као и осигурања новинара у случају старости и онеспособљења за рад.

Док се не донесе ова Уредба, важиће прописи Уредбе од 25 септембра 1926 године, са изменама и допунама од 28 марта 1928 године у погледу уређења односа између новинара и власника листова („Службене новине” од 28 септембра 1926 године бр. 219—LVII), као и постојећи прописи Закона о осигурању радника, Закона о заштити радника и Закона о радњама.

§ 55/Ia (нов) који гласи:

Овлашћује се Министарски савет, да на предлог Министра социјалне политике и народног здравља донесе Уредбу са законском снагом о радничким коморама. Са даном ступања на снагу ове Уредбе престаће да важе одредбе трећег одељка (§§ 36 до 69а) Закона о заштити радника, које се односе на радничке коморе.

Док се не донесе ова Уредба, може Министар социјалне политике и народног здравља продужити мандат досадашњих чланова самоуправних органа радничких комора. За случај да број чланова скупштине радничке коморе падне до доношења ове Уредбе испод броја који је потребан за пуноважно одлучивање, Министар социјалне по-

литике и народног здравља разрешиће преостале чланове њихових дужности и код радничке коморе именоваше нове чланове скупштине на предлог надлежног бана (Управника града Београда), а по саслушању радничких и намештеничких организација за дотичне територије. Именована скупштина радничке коморе имаће она иста права као и редовна скупштина у смислу Закона о заштити радника.

§ 55/II (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља да може, кад оцени да привредне прилике то дозвољавају а по одобрењу Министарског савета:

1) Проширити пензионо осигурање службеника, по прописима пречишћеног текста Закона о пензионо осигурању службеника, обнародованог у „Службеним новинама“ од 12 децембра 1933 године бр. 285—LXXXIV и на остале крајеве Краљевине Југославије, где до сада ово осигурање није постојало, било за све, било за поједине привредне гране односно групе намештеника те у том циљу и издавати прописе о установљењу, организацији и међусобном односу нових самосталних носилаца пензионог осигурања службеника, као и о односу према пензионо заводу за службенике у Љубљани, коме може поверити спровођење потребних предрадња за оснивање ових носилаца.

2) Спровести осигурање за случај изнемоглости, старости и смрти по Закону о осигурању радника, било за све, било за поједине привредне гране, те издавати прописе о међународном односу између овог осигурања и пензионог осигурања службеника и рудара, као и остале потребне прописе.

§ 55/III (нов) који гласи:

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља:

1) да у споразуму са Министром финансија може донети Уредбу са законском снагом о обрачунавању и наплати болничких трошкова у јавним болницама. Овом ће се Уредбом одредити ослобођење од плаћања болничких трошкова сиромашних лица и регулисати наплата болничких трошкова од оних лица, која су другим законима од тога била ослобођена.

1а) да пропише Уредбу о уређењу летовалишта Калуђерске Баре на Тари срез рачански, у вези са Дечијим опоравилиштем на Тари без повишења буџетских предвиђених кредита. Постављање хонорарног управника летовалишта и опоравилишта пада на терет парт. 956 поз. 18 предвиђене за издржавање и снабдевање дечијих опоравилишта.

2) — а) да може изузетно од прописа § 63 и 90 Инвалидског закона: установити више одељења код оних инвалидских судова, који имају велики број нерешених инвалидских предмета. Недовољне буџетске кредите за личне и материјалне издатке инвалидских судова може допуњавати из прихода народног инвалидског фонда;

б) да може одређивати специјални додатак пословођама радионица и мајсторима, запосленим у државним ортопедским заводима (радионицама) и установама за смештај слепих, глувонемих и инвалида: првима по 540.— динара, другима по 350.— динара месечно, поред редовних припадности,

за стручни прековремени рад, на терет буџета поменутих установа.

в) да може хигијеничарима (лекарима, биолозима, санитарским инжењерима, бактериолозима, хемичарима и ветеринарима) у хигијенској служби одобравати и укидати додатке на епидемијску службу.

3) да по одобрењу Министарског савета може продати болничка имања у Вашингтоновој и Цвијићевој улици у Београду по комисијској процени, на јавној лицитацији или по процени мешовите комисије уступити држави или општини за њихове потребе, и да новац добивен од те продаје може употребити за подизање потребних болничких зграда у Општој државној болници у Београду. Ова комисија ће проценити и делове имања које је до сад експроприсала Београдска општина за своје потребе, а општина је по тој процени дужна исплатити у року од две године.

4) да из прихода народног инвалидског фонда одобри 500.000.— динара Краљевској банској управи у Загребу за изградњу и уређење павиљона за лечење туберкулозних инвалида у бановинском лечилишту на Брестовцу, код Загреба, с тим да бесплатно лечење и издржавање ратних инвалида у истоме регулисава Министар социјалне политике и народног здравља са Баном Савске бановине. Овај павиљон биће својина Народног инвалидског фонда.

4а) да може закључити зајам од 5.000.000.— динара за довршење и уређење државних болница чије је грађење започето.

5) да може у границама целокупног одобреног буџета размештати особље на целом подручју Краљевине без обзира на групе предвиђене у буџету установе или надлештва Краљевских банских управа, с тим да не може повећавати број особља у установама и надлештвима на подручју Управе града Београда и у седиштима Краљевских банских управа.

6) да може закључити зајам у износу од динара 2.000.000.— код Средишњег уреда за осигурање радника за подизање и уређење Хигијенског завода у Нишу.

Отплате се уносе у буџет Министарства социјалне политике и народног здравља.

7) да пропише Уредбу о стручним школама за дечје неговатељице не мењајући одредбе Закона о чиновницима и не повећавајући личне расходе.

8) да може изменити и допунити Наредбу о збрињавању незапослених радника и намештеника од 15 децембра 1935 године („Службене новине“ бр. 302—XXII од 28 децембра 1935 године) и издати је у облику Уредбе, по претходном одобрењу Министарског савета;

9) да може изменити и допунити прагматику службеника Средишне управе за посредовање рада од 27 маја 1933 године (Радничка заштита, гласник Средишње управе за посредовање рада под IV бр. 7 од 1 јула 1933 године) и смањити службеничке плате до највише 15%;

10) да може у споразуму са Министром саобраћаја прописати Уредбу о уређењу утовара, истовара и претовара у поморским лукама и унутрашњих пристаништима и овом Уредбом предвидети казне од 60 до 1.200 динара, које се, у случају ненаплативости, могу претворити у казну затвора највише до 20 дана.

§ 56

Додају се нове тачке које гласе:

3) У Закону о устројству социјалне и здравствене управе: на крају § 15, место тачке ставља се запета и додају речи: „ако им је служба везана за стално борављење у установи или ако су им установе у местима и селима где нема довољно станова. Накнада у новцу за храну не припада им, ако је установа не издаје у природи.“

4) Члан 43 Закона о здравственој заштити ученика мења се и гласи: „Министар социјалне политике и народног здравља може у споразуму са Министром просвете из фонда за здравствену заштиту ученика при Државној хипотекарној банци у Београду узети зајмове за подизање и уређење школских здравствених установа, ђачких лечилишта и опоравилишта, а са интересом који фонду плаћа. Државна хипотекарна банка. Решењем о зајму одредиће се и рок и начин плаћања ових зајмова на рачун установа и бановинских фондова за здравствену заштиту ученика.“

4а) — а) У § 19 Закона о болницама додаје се на крају нов став који гласи:

„Лекарима волонтерима у државним болницама и хигијенским установама половина времена проведеног у волонтерској служби признаје се у године за напредовање и пензију.“

б) Министар социјалне политике и народног здравља за установе свога ресора, а Министар просвете за универзитетске клинике и заводе, прописује Уредбом са законском снагом услове о пријему, привременој волонтерској служби и трајању, испитима за стално волонтерско место, оценама и осталим односима у служби лекара волонтера.

5) У Закону о опојним дрогама мења се § 15 т. 1 ц) и гласи: „приручне апотеке здравствених задруга по прописима § 3 Закона о здравственим задругама“.

6) На крају првог става § 7 Инвалидског закона додаје се нова реченица: „Ово право затим имају и сиромашни ратни инвалиди II и III групе у границама буџетских сретстава и слободних места у овим домовима“.

7) Параграфу 19 Уредбе о изменама и допунама Инвалидског закона додаје се нов трећи став који гласи:

„Решења, донета на основу овога параграфа и § 16 ове Уредбе, инвалидски судови обласних дивизијских команда неће достављати Министарству социјалне политике и народног здравља.“

7а) Сирочади, — којој је право на признату инвалидску потпору застарело по чл. 5 Закона о потпори војних инвалида и породица погинулих од рана умрлих или несталих војника, и по чл. 81 Закона о државном рачуноводству зато, што нису у року од 5 година тражила да им се иста исплати, — продужује се рок до 31 марта 1938 године за накнадно тражење исплате те потпоре.

Пријава једног сирочета важи као и пријава и за осталу сирочад из исте задруге обухваћену истим решењем о признању инвалидске потпоре.

8) У Уредби о употреби новца из фонда за изградњу станова за државне чиновнике („Службене новине“ бр. 263/26):

1) Друга реченица чл. 14 мења се и гласи:

„Поред овога Министар социјалне политике и народног здравља може тражити ради допуне

обезбеђења, било пре одобрења зајма, било у току његовог отплаћивања, да се стави административна забрана до 50% активних и пензијских принадлежности дужника, изузев породичног додатка на скупоћу. Забрана има првенство над осталим недржавним потраживањима.“

2) Друга реченица чл. 16 мења се и гласи:

„У овим случајевима зајам ће бити одобрен чиновницима тек пошто се стави у корист фонда административна забрана до 50% активних принадлежности дужника, изузев породичног додатка на скупоћу.“

9) У последњем ставу § 36 Закона о заштити радника у другом реду после речи: „земље“, умећу се речи: „оснивати нове радничке коморе и“.

10) — а) Образовање Врховног суда радничког осигурања, предвиђеног у §§ 172 и 173 Закона о осигурању радника, одлаже се с тим, да надлежност предњег суда по поменутом Закону пређе у надлежност касационог суда у седишту средишњег уреда за осигурање радника.

б) Средишњи уред за осигурање радника може приходе од казна које се убиру по § 200 Закона о осигурању радника, употребити не само за ванредне потпоре, рентницима, према ставу 2 поменутог параграфа, него и за ванредне помоћи оболелим уредским члановима, који су исцрпили 26 недеља потпоре по § 45 Закона о осигурању радника.

в) Сва лица, која су примала помоћ у храни као бескаматну позајмицу по Закону о помоћи оскуднима у храни од 3 марта 1928 године, у колико исту до сада нису вратили, имају вредност примљене хране одрадити на јавним радовима по максималној надници.

Министар социјалне политике и народног здравља, у споразуму са Министром грађевина, прописује Правилник о начину спровођења овога и за послења дужника на јавним радовима.

11) Правилник о уређењу, васпитном пословању и издржавању дома слепих „Краља Александра I Ујединитеља“, у Земуну, који је донет на основу тачке 6 § 67 Финансијског закона за 1933/34 годину, одобриће и Министар финансија.

Садањи члан 9 овога Правилника се одобрава са важношћу од 1 октобра 1935 године, кога је дана Правилник уведен у живот.

12) У чл. 21 Уредбе о запослењу страних држављана од 30 марта 1935 године додаје се на крају нов став 9 који гласи:

„9) Приходе од ових казни може Министар социјалне политике и народног здравља употребити и за покривање издатака за вођење картоке, статистичку службу, појачање контроле над странцима као и за остале управне трошкове.“

Л. МИНИСТАРСТВО ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА НАРОДА

§ 57

Тач. 2 постаје тач. 1 и додаје се нова тачка која гласи:

2) Овлашћује се Министар физичког васпитања народа, да може за Савез Сокола Краљевине Југославије закључити зајам у износу од динара 10,000.000.— са роком отплате од 10 година у сврху да се изведе санација соколских домова у земљи, с тим да се одговарајући анучтет исплаћује из државне помоћи, коју савез Сокола прима из

буцета Министарства физичког васпитања народа, и с тим да се ова санација изведе по плану, који ће одобрити, на предлог Савеза Сокола, Министар физичког васпитања народа и Министар финансија.

III РАЗДЕО — ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

§ 58

Додаје се нов став 3 који гласи:

Овлашћује се Министарски савет, да може на исти начин донети и уредбе са законском снагом: о штампи, о удружењима, зборовима и договорима и о избору народних посланика за Народну скупштину, у сагласности са нарочитим одборима Народног претставништва, који ће се одбори образовати на начин предвиђен у § 17 Закона о пословном реду у Сенату, односно Народној скупштини.

§ 61

2) У другом реду после речи: „чиновник ниже групе” додати речи: „односно један чиновнички приправник”.

3) мења се и гласи:

„У току буџетске 1937/38 године не могу се вршити никаква постављења на звање званичника и служитеља за канцеларијску службу.

На ма које упражњено место званичника или служитеља може се поставити само један дневничар.

На упражњена места званичника код пореских управа могу се поставити порески приправници.”

7) У § 6 под I Закона о организацији финансијске управе од 7 децембра 1929 после тач. 1 додаје се нова тач. 1 а која гласи:

„1а) Отсек за контролу државних прихода.

Овај отсек врши преко својих органа контролну и инспекциону службу у смислу чл. 5 и 6 Закона о државном рачуноводству, код свих државних надлештава, предузећа и установа, која привирају и примају државне приходе, као и у смислу свих законских прописа о непосредним порезима, таксама, трошарини, монополима и царини.

Целокупна ова служба врши се под непосредним надзором Министра финансија.”

Овлашћује се Министар финансија да у духу ове допуне може изменити Правилник о пословном реду у Министарству финансија.

§ 61а (нов) који гласи:

1) У § 26 Закона о чиновницима од 31 марта 1931, § 27 Закона о државном саобраћајном особљу од 22 јуна 1931, чл. 275 Закона о устројству војске и морнарице од 30 септембра 1931, и чл. 80 Закона о жандармерији од 6 новембра 1931 после речи: „Цетиње” ставља се запета и додаје се: „Дубровник”.

2) Одредбе §§ 132 тач. 5, 152 тач. 5 и 156 ст. 2 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 као и одредбе §§ 138 тач. 5, 158 тач. 5 и 162 ст. 2 Закона о државном саобраћајном особљу од 22 јуна 1931 имају се почев од 1 априла 1937 примењивати и на оне државне пензионере, који су у самоуправну службу ступили или су од самоуправе задобили пензију пре ступања на снагу § 80 тач. 6 Финансијског закона за 1933/34 и § 70 тач. 3 и 4 Финансијског закона за 1934/35, и то без обзира по ком закону им је одређена пензија.

3) § 157 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 и § 163 Закона о државном саобраћајном особљу од 22 јуна 1931, мења се и гласи:

„Нико не може без одобрења Министра финансија да прима пензију док се бави у иностранству. Пензионерима, којима Министар финансија одобри примање пензија за време док се баве у иностранству смањују се укупне пензијске принадежности са 20%. Ово не важи за оне пензионере, који се у иностранству баве мање од 2 месеца, који су прешли 60 година живота и који живе у заједници са својом децом којој је домицил у иностранству.

Министар финансија ће прописати ближа упуства за извршење ове одредбе.

4) Изузетно од одредаба Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године и Закона о уређењу Министарства иностраних послова од 25 марта 1930 године могу се у току 1937 године поставити на звање генералног конзула III положајне групе првог или другог степена и почасни генерални конзули, који су се на дан ступања на снагу овога закона затекли на том положају, а који су провели у томе звању најмање 10 година.

Додаје се:

IV Додатак који је за батаљонске и четне барјактаре пређашње Црногорске војске одређен решењем др.бр. 194499 од 19 новембра 1929 повећава се почев од 1 јула 1937 на 270.— динара месечно.

V Помоћном особљу руске народности, које је на раду у служби државе провело више од 10 година и које је у светском рату учествовало у руској или у којој савезничкој војсци а које има више од 65 година живота, у случају престанка службе без своје кривице, издаваће се из државне касе потпора која износи 900 динара месечно.

Уз ову потпору не припада ни лични ни породични додатак.

По смрти уживаоца личне потпоре породица има право на потпору која износи за једног уживаоца 50%, за два 65%, за три или више 75%, од личне потпоре, а без права на лични и породични додатак.

Одлуку о личној и породичној потпори доноси ресорни министар саобразно чл. 95 Закона о Главној контроли, уз сагласну одлуку Министра финансија.

Потпора тече и престаје по одредбама које у томе погледу по Закону о чиновницима важе за личну и породичну пензију државних службеника.

Исплата личне и породичне потпоре вршиће се на терет кредита, који се у буџету државних расхода одређује за исплату пензија државних службеника.

Одредбе овог §-а не односе се на лица, из става 1 која по одредбама Уредбе о потпорном фонду помоћног особља у служби државе имају више од десет година улагања.

Овај § Финансијског закона ступа на снагу 1 јула 1937.

§ 62б (нов) који гласи:

Министар иностраних послова и Министар унутрашњих послова могу постављати и премештати службенике своје струке, у границама укупног кредита одобреног на личне расходе тих службеника по буџету, без обзира на њихово бројно стање и висину кредита одобрених истим буџетом

у Министарству и појединим банским управама односно заступништвима у иностранству и њиховим подручним установама или осталим установама.

§ 64

Тач. 1 допуњује се и гласи:

Од овог се изузимају овлашћења, која су у том погледу одобрена Уредбом о организацији Министарства шума и рудника од 23-IV-1936 М.С.бр. 268.

После другог става тач. 6 умеће се нов став који гласи:

„За изречену новчану казну потстрекачи и помагачи одговарају целом својом имовином солидарно са учиниоцем кривичног дела. Министар финансија изрећи ће у одлуци истовремено замену новчане казне казном затвора, која ће се применити у случају, ако се новчана казна ни на који начин не може наплатити. Новчана казна замењује се казном лишења слободе тако, да на место сваких 60.— динара новчане казне долази казна једног дана затвора. Овај затвор не може бити дужи од 6 месеци.”

После трећег става тач. 6 истог §-а уметнути нов став као завршни, који гласи:

„Ове одредбе важе све док се законом изрично не измене или укину.”

Додају се нове тачке које гласе:

7) Став 3 § 121 Закона о државним монополима мења се и гласи:

Управни суд решава по жалбама у нејавној седници без присуства странака. Али, управни суд ће одржати јавни претрес, ако сам нађе за потребно или ако то жалилац изрично захтева и, у том случају, позваће на претрес жалиоца, његовог браниоца, ако га има, и заступника финансијске дирекције. Позив се мора предати најдоцније за 8 дана пре претреса. Ако благовремено позвани не дође, претрес ће се и без њега обавити. Ако управни суд у целости оснажи ожалбено решење, оно постаје правоснажно.”

8) Иза члана 62 Закона о уређењу Државне хипотекарне банке долазе следећи чланови који гласе:

Члан 62а

Уколико Државна хипотекарна банка објекте својих бивших дужника која је купила на јавним продајама за исплату свога потраживања прода у року од две године од дана када су дотични дефинитивно прешли у банчину својину, и том продајом постигне већу цену од оне по коју их је она купила, — вишак те цене одобриће рачуну односног дужника.

За објекте који су прешли у банчину својину пре ступања на снагу ове одредбе, рок од две године рачуна се од дана ступања ове одредбе на снагу.

Члан 62б

Ако се проведе делимична продаја имања, која је прешло у својину Државне хипотекарне банке путем јавне продаје, а куповном ценом добивеном за продати део имања Банка измирује како куповну цену исплаћену од стране Банке приликом куповине имања, тако и неизмирену разлику потраживања и остале трошкове у вези са продајом, — Банка може остатак имања вратити дужнику, — ранијем сопственику, односно његовим наследницима у правој линији и у побочној до

другог степена сродства закључно, без икакве накнаде за то. Преносна такса у вези са овим преносом одмериће се у сразмери са вредношћу имања које се враћа дужнику.

Члан 62в

Непокретна имања заложена за дуговања земљорадника која су прешла у својину Државне хипотекарне банке путем јавне продаје, без обзира да ли је продаја постала правомоћна или не, Банка може вратити дужнику — бившем сопственику — ако дужник докаже да испуњава услове за примену прописа члана 35 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова.

Под дужницима подразумевају се њихови наследници у правој линији и у побочној до другог степена сродства закључно.

Ако је имање које се, у смислу предњег става, враћа дужнику, уписано у земљишне књиге Банка ће тражити брисање забележбе продаје, забележбе досуђења и свих других забележби, које се односе на јавне продаје, а на случај да ова непокретна имања нису уписана у земљишне књиге већ у тапије Банка ће тражити код надлежног суда поништај потврде о преносу ако је пренос на Банку већ извршен, с тим да терети који су постојали до продаје на дотичном имању остану и даље у важности.

§ 65

Додају се нове тачке које гласе:

3) Правилници о извршењу бановинских буџета и Правилници о извршењу општинских буџета, односно буџета градских општина, по одобрењу од стране надлежне власти, а пре ступања на снагу, објављиваће се у бановинским службеним новинама, а општине града Београда и Панчева у „Службеним новинама”.

4) § 68 Закона о банској управи од 7 новембра 1929 мења се и гласи:

„Овлашћује се Министар финансија да може Уредбом са законском снагом прописати устројство целокупне буџетске, рачуноводствене и благајничке службе код банских управа, која ће предвидети и организацију и делокруг финансијског одељења банске управе, при чему су допуштена одступања од прописа Закона о државном рачуноводству, Закона о Главној контроли и Закона о банској управи, као и Уредбе о буџетирању бановина бр. 46622 од 23 октобра 1929.”

5) § 70 Закона о банској управи мења се и гласи:

„Све суме, које се на крају буџетске године јављају као претек а долазе или од уштеда буџетских или од непредвиђених вишкова прихода, или од ванредних прихода бановинских, који нису могли ући у буџет, или од вишкова буџетских прихода, служе за покриће мањка и обавеза из ранијих година а потом за потребе друге године или за стварање инвестиционих фондова по предлогу бана и одобрењу Министра финансија.

§ 66

У ст. под I (Министарства финансија) испред сваког решења ставити нумерацију 1), 2) до 17) и на крају додати следећа решења:

18) Решење Министарског савета бр. 10081/IV (М.С.бр. 255) од 23 априла 1936 о измени стопа тарифских бројева царинске тарифе;

19) Решење Министарског савета бр. 17118/IV (М.С.бр. 533) од 9 јула 1936 о измени стопа тарифских бројева царинске тарифе;

20) Решење Министарског савета Пов.бр. S6 од 12 јула 1936 у вези са решењем Министарског савета Пов.бр. 63/VI (М.С.бр. 790) од 7 септембра 1936, као и Протокол са Грађевинским предузећем Лозингер и Комп. А. Д. из Берна од 23 октобра 1936 и уговор Г.Ж.бр. 22969 од 11 децембра 1936 закључен између Министарства саобраћаја и Предузећа инж. Фердинанда Ротплеца из Арау (Швајцарска) ради довршења пруге Пожаревац—Кучево

21) Решење Министарског савета бр. 25550/IV (М.С.бр. 802) од 16 октобра 1936 о измени и допуни тач. 5 Напомене иза бр. 271 увозне царинске тарифе и тач. 6 и 9 општих напомена уз XV део увозне царинске тарифе;

22) Решење Министарског савета бр. 48335/VI (М.С.бр. 1121) од 23 децембра 1936 да се рок застарелости купона бр. 1, 2 и 3 оног дела 6% беглучких обвезница, који је био под забраном од 30 јануара 1934 до 12 октобра 1936, продужи за време једнако трајању ове забране;

23) Решење Министра финансија Стр.Пов.бр. 49/IV од 18 јануара 1937 о ослобођењу од царине и свих државних и самоуправних дажбина бензина набављеног у Румунији за потребе Министарства војске и морнарице;

24) Решење Министра финансија бр. 2339/VI од 20 јануара 1937 о продужењу издавања обвезница лутријске 2½% државне ренте за ратну штету без купона бр. 15 и 16;

25) Решење Министарског савета бр. 12564/IV-36 (М.С.бр. 27 од 21 јануара 1937 за повећање материјалних расхода и издатака на радничке заднице државних рударских предузећа у суми од 46,321.790.— динара.

26) Решење Министарског савета бр. 320/VII (М.С.бр. 52) од 21 јануара 1937 за повећање кредита болничких и здравствених установа у суми од 4,640.000.— динара;

27) Решење Министарског савета бр. 3506/IV (М.С.бр. 68) од 15 фебруара 1937 о укидању извозне царине на опијум и о измени тарифског броја 363 увозне царинске тарифе;

28) Решење Министарског савета бр. 1270/VII (М.С.бр. 70) од 17 фебруара 1937 о повећању буџетског резервног кредита у суми од 2,000.000.— динара;

29) Решење Министарског савета бр. 1692/VII (М.С.бр. 99) од 25 фебруара 1937 за повећање кредита Народне скупштине у суми од 4,712.250.— динара;

30) Решење Министарског савета бр. 1247/VII (М.С.бр. 102) од 25 фебруара 1937 за оправку телефонских и телеграфских линија у суми од 3,000.000.— динара;

31) Решење Министарског савета бр. 542/VII (М.С.бр. 103) од 25 фебруара 1937 за исплату припадљности дневничара универзитета у Београду и Загребу у суми од 838.781.— динар;

32) Решење Министарског савета бр. 17000/II (М.С.бр. 104) од 25 фебруара 1937 о обртном капиталу Главне државне благајне;

33) Решење Министра финансија бр. 16001/II од 27 фебруара 1937 којим је регулисано плаћање превоза војске и материјала државним железницама;

34) Решење Министарског савета Пов.бр. 67/VII (М.С.бр. 144) од 8 марта 1937 за повећање кредита Сената у суми од 3,135.750.— динара;

35) Решење Министарског савета бр. 2081/VII (М.С.бр.) од 1937 за награде за ноћни рад и ванредну службу у поштама, телеграфима и телефонима у суми од 200.000.— динара.

Унети под Ia (Министарства просвете) следеће решење:

Решење Министра просвете П.бр. 50946 од 14 децембра 1936 о исплати специјалног додатка наставницима средњих школа одасланих у Румунију.

У ставу под II (Министарства војске и морнарице) изоставити од: „Решења Министарског савета бр. 5955 па све до 20 фебруара 1936”.

Испред решења Министарског савета Стр.Пов.бр. 41 ставити 1) и извршити нумерацију осталих решења, и на крају овог става додати следећа решења:

4) Решење Министарског савета Стр.Пов.М.К.бр. 2094 (М.С.бр. 948) од 28 новембра 1936 о војним кредитима;

5) Решење Министарског савета Стр.Пов.Ђ.бр. 3155 (М.С.бр. 1120) од 23 децембра 1936 као и протоколи закључени 11 септембра и 30 новембра 1936 у Букурешту између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније за испоруку бензина и бабра;

6) Решење Министарског савета Стр.Пов.Ђ.бр. 7 (М.С.бр. 145) од 5 јануара 1937 о војним кредитима;

7) Решење Министарског савета Стр.Пов.Ђ.бр. 2986/36 (М.С.бр. 146) од 5 јануара 1937 о војним кредитима.

У ставу под III (Министарства грађевина) испред речи: Уговор ставити: 1) и на крају става додати следеће решење:

2) Решење Министарског савета Пов.бр. 360 (М.С.бр. 439) од 12 јуна 1936 о грађењу мостова преко Тисе код Жабља, преко Саве код Босанске Градишке и преко Таре код Будчевине.

У ставу под IV (Министарства шума и рудника под 1) и 2) и додати следеће решење:

3) Решење Министарског савета Пов.бр. 38 (М.С.бр. 839) од 14 октобра 1937 којим се овлашћује Државна хипотекарна банка да изда Државном шумско-индустријском предузећу Добрљин—Дрвар а. д. зајам од 14,000.000.— динара ради откупа акција фабрике целулозе у Дрвару од страних група.

§ 67

На крају додати следеће уредбе:

30) Уредба о Дирекцији средњих припомоћних завода у Сарајеву — бр. 65663/V од 1. октобра 1936 год. („Службене новине” од 16 новембра 1936. бр. 265—LXVI).

31) Уредба о измени Уредбе о регулисању услова производње, предаје и откупне цене шећерне репе бр. 11271/V од 29 марта 1935 године — бр. 31722/V од 23 новембра 1936 год. („Службене новине” од 26 новембра 1936, бр. 274).

32) Уредба о давању шећера без наплате државне трошарине за заслаћивање винске шире — бр. 73601 од 6 новембра 1936 год. („Службене новине” од 27 новембра 1936. бр. 275).

33) Уредба о измени Уредбе о привременој обустави неких права осигураника Друштва за осигурање живота „Феникс” Дирекције за Краље-

вину Југославију — II — бр. 44853/К од 28 новембра 1936 год. („Службене новине” од 28 новембра 1936, бр. 276—LXIX).

34) Уредба о санацији Савеза земљорадничких задруга у Новом Саду — бр. 27081/V-1934 од 18 новембра 1936 год. („Службене новине” од 8 децембра 1936, бр. 284-LXX).

35) Уредба о издавању благајничких записа у износу од 1.000.000.000.— динара — бр. 120300/II од 23 новембра 1936 год. („Службене новине” од 9 децембра 1936, бр. 285).

36) Уредба о ликвидацији „Зора” Југословенског осигуравајућег Д. Д. у Загребу — К.бр. 2548 од 27 новембра 1936 год. („Службене новине” од 15 децембра 1936, бр. 290).

37) Уредба о Југословенском портфељу бившег „Феникса” Друштва за осигурање живота у Бечу — К.бр. 2747 од 16 децембра 1936 год. („Службене новине” од 16 децембра 1936, бр. 291-LXXII).

38) Уредба о измени Уредбе о прекиду застарелости земљорадничких меница — бр. 128980 од 31 децембра 1936 год. („Службене новине” од 31 децембра 1936, бр. 303—LXXVII).

39) Уредба о сузбијању кријумчарења вештачких сладила — М.С.бр. 21/37 од 21 јануара 1937 год. („Службене новине” од 23 јануара 1937, бр. 16-IV).

40) Уредба са законском снагом о ауторско-правном посредништву — М.С.бр. 995 од 23 децембра 1936 год. („Службене новине” од 26 јануара 1937, бр. 18-VI).

41) Уредба о повластицама Француског друштва борских рудника у Паризу за подизање творнице за електролитично рафинисање бакра — М.С.бр. 62 од 12 фебруара 1937 год. („Службене новине” од 23 фебруара 1937, бр. 41—XIII).

42) Уредба о Државној фабрици шећера на Чукарици — М.С.бр. 101 од 25 фебруара 1937 год. („Службене новине” од 27 фебруара 1937, бр. 45—XIV).

43) Уредба о надзору над осигуравајућим предузећима — М.С.бр. 115 од 25 фебруара 1937 год. („Службене новине” од 1 марта 1937, бр. 46—XV).

§ 68 додаје се други став који гласи:

Одобрава се тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова које је издао Министар правде под бр. 1140 од 5 јануара 1937 године („Службене новине” 13—III од 20 јануара 1937).

*

На крају, част ми је замолити Вас, Господине Претседниче, за одобрење, да могу изменити редни број партија и позиција у буџету државних расхода и прихода и редни број параграфа у Финансијском закону за 1937/38 годину.

Изволите, Господине Претседниче, и овом приликом примити уверење о моме одличном поштовању.

Министар финансија,
Душан Летица с. р.

